

**AYLIF N USELMED UNNIG D UNADI USSNAN TASEDDAWIT
LMULUD AT MÈEMMER TIZI-UZZU
TAZEDDAYT N TSEKLIWIN D TUTLAYIN AGEZDU N
TUTLAYT D YIDLES N TMAZIYT**

Uttun umsedfer :

Uttun n usnay :

**AKATAY N TAGGARA N USWIR N LMASTER
DEG TUTLAYT D YIDLES N TMAZIYT**

TAÿULT : Tasnilest

TAFERNA : Tusna n Tantaliyin

ASENTEL

**Tazrawt takennayt gar tmeslayin n ukuz n temnađin n tmurt n Leqbayel
(Adrar At Qđiɛa, At Weɛban, At Ɂmer, Isennajen) deg temsislit d
tesnalya.**

S-yur :

- OUAKOUAK Ouidir
- OUDJOUDI Saloua

Amesnalay :

Mass : DJEMAI Salem

Aseqqamu n yimeskayaden :

➤ Massa : MARZOUKI Samia	MCA: UMMTO	Taselwayt
➤ Mass : DJEMAI Salem	MCA: UMMTO	Amesnalay
➤ Mass : AMATOUI Amirouch	MCB: UMMTO	Ameskyad

Aseggas asdawan : 2016-2017

ASENMER

Tanmmirt tameqrant i mass **DJEMAI** i d-yellan di lmenddad almi yuli umahil-nney.

Imawlan-nney id-yellan yer tama-nney seg tazwara almi d tagara.

Tanmmirt i wid i ay-d-imudden afus n lemɛawna.

Tanmmirt tameqqrant i yall yiwen i d-yellan yer yidis-nney deg umahil-a ama cwiɛt ama s waɛas.

I yiselmaden i ay-iɛawnen.

Abuddu

Ad buddey leqdic-agi:

I isetma ezizen «Amel» d «Hayet» i d ay-yeğğan ad fella-sent yaəfu rebbi.

I baba d yemma ad yesseyzef rebbi di leəmer-nsen.

I watmaten-iw iyi-d-yefkan afud: umer, Samir, Malek, Ğaəfer, Nabil.

I weltma: fatiħa.

Weltma: Sihem d wargaz-is d mmi-s əabd Arraħim.

Weltma: Zuhra d wargaz-is d warraw-is: Liza, əabd allah, Zhur, Asma.

Weltma Samira d wargaz-is d warraw-is: Amel, Mina, Islam.

Laəmun-iw akken ma llan d warraw-nsen.

Xwali d xwalti d warraw-nsen.

Imeddukkal-iw akken ma llan: Lyes d gma-s, Yasin, Samir, Mumuħ,
Sunya, Tasaədit, Akram, Alaa, Marwan, Amir...

I tmeddukkal-nney: Nassima d siham id-ay-iaəwnen s waṭas di leqdic-nney.

Mebla ma ttuy mass Ğemaəi Salem, d tmidawt-iw: uğudi salwa d twacult-is,
Mebla ma ttuy Tinhinan, Nassima, Tawes, Farida, Mumuħ, d wetma Sihem;
akken i nella d agraw deg umecwar n uxeddim-nney

Ouidir

Abuddu

Ad buddey leqdic-a i yimawlan-iw, d yaya æzizen felli iyi-d-yefkan afud
meqren deg umahil-agi, ad yeseyzef rebbi di læmur-nwen,

i watmaten-iw d isetma iyi-d yefkan afud ad as-niniy tanmirt. Yal yiwen s
yisem-is :

Sara d wargaz-is, Nissa d wargaz-is, Safya d wargaz-is, Tahar, d Yidir, Tariq
Huwas, Lwennas, ulama s wawal azidan .

I tmeddukal-iw : Linda d imawlan-is, Nadira t wacult-is, Lamia ,wissem d
wargaz-is «H» tita d tarfiqt-is hayat, nassima unuh. yal yiwen s yisem-is. Siham
wakwak d temdakkul-is tinhinan, hanna, kamilia.

I yimdukkal ladia: Samir Ali Slimene, Samir laliam, ad as-iniy lxir-ik d
ameqran yef lewsayat n yal ass s ljiha-ines, d yakk wiyaɗ yal yiwen s yisem-is

I yidir t wacult-is merɣa win ukkud xedmey amahil-agi, akked mass Djemai
Salem.

seloua

Tisegzal

MD : Amedya

AQ : Adrar At Qdi̕a

IS : Isenağen

ATW : At weɛban

ATɛ : At ɛmer

Tazwart tamatut

Tutlayt tamaziyt tebna yef waṭas n tantaliyin (tacawit, tamzabit, taqbaylit...). Yal tantala tebda d timeslayin. Beṭtu-agi yegla-d s waṭas n umgired, ama di tmeslayt ama d leṣwayed..., maca ttuyalen yakk yer yiwen n uẓar.

Tantala taqbaylit tebda yef waṭas n tmeslayin yettemgaraden si temnaḍt yer tayed. Di kra n tudrin, seqdacen kra n wawalen ulac-iten anda-nniḍen ney qqaren-ten akken-nniḍen, ama deg ususu ama deg talya. Limer ad d-meslayen sin n yemsawalen, yal wa ansi-t, yal wa anta tamnaḍt ansi i d-iruh ad tafeḍ mgaraden.

S.CHAKER, yenna-d : *“les populations de la langue kabyle représentées vraisemblablement les 2/3 de l’ensemble des berbérophones d’Algérie. Géographiquement.”*¹
Aḥric ameqqran n wid yettmeslayen tamaziyt di Lezzayer d Leqbayel.

Tazrawt-nney tewwi-d yef temeslayin n tantala taqbaylit : negmer-d ammud-nney seg ukuz n temnaḍin n tmurt n Leqbayel (At Waṣban, Adrar AtQdiṣa, Isennajen, At Ḥmer).

Tamukrist

Deg tazwara, nebya ad nkenni gar ukuzet n temnaḍin, akken ad d-nesken taṇawit tamsislayt, d taṇawit talyawit, yellan gar tudrin-agi n Leqbayel. Tamukrist, nebna-tt yef usteqsi-agi: acu-t umgired yellan gar tmeslayin n temnaḍin-agi i d-nezrew deg ayen yaenan timsislit akked d tesnalya ? Acu-t diḡ umcabi yellan gar tmeslayin-agi?

Turdiwin

- Ambaṣad ger temnaḍin i deg i d-negmer ammud yezmer ad d-yeglu s waṭas n umgired gar tmeslayin deg ayen yerzan tamsislit d telya n wawalen.
- Yezmer ad yili umgired di talya maca anamek d yiwen.
- Yezmer ad ilin kra n wawalen sexdamen-ten di temnaḍt, ulac-iten di temnaḍin-nniḍen.

Afran n usentel

Nefren-d asentel-agi axaṭar nebya ad d-nesken amgarad yellan ger temnaḍin-agi n tmurt n Leqbayel (AQ, IS, ATW, ATḤ) imi aṭas n tezrawin i yellan ; yal ta, d acu-t usentel i d-tewwi. Nekkni, nebya ad d-nessebgen acu-t umgired d umcabi yellan gar temnaḍin-a.

¹CHAKER S., 1989, *Berbère aujourd’hui*, L’Harmattan, Paris.

Asenked n wammud

Amud-nney nejmeε-it-id deg ukuzet n temnaḍin. Nruḥ yer yal tamnaḍt nesteqsa-d imyaren d temyarin yesεan gar 50 d 96 n yiseggasen di leεmer-nsen ; llan wid yeyran ciṭ, llan wid ur neyri ara maḍi. Neḡḡa-ten hedren-aṭ-id yef ayen ibyan : wa iheder-d yef tfellaḥt, wa iheder-d yef uzzeṭa, wa yef lhif iiseedda di tallit-nni n lgiṛra.

Tarrayt n wammud

Ammud-nney i d-newwidi tmenadın-agi n tmurt n lqbayel (AQ, ATW, IS, ATε) nessekles-it-idyer kra n yimselyuyen, gar yirgazen d tulawin.

Uguren i d-nemlal

Mi i d-nejmeε amud-nney, nemlal-d kra n wuguren:

- ✓ nufa-d kra n yimselyuyen ttagin ad aṭ-d-meslayen imi d asekle ara ad d-nessekle awal-nsen, yilen si tyiwant i aṭ-d-ceggeen ;
- ✓ llant kra n temnaḍin beεdent aṭas yef temdint, ulac allalen swayes ara ad naweḍ yur-sent.

Asenked n temnaḍin

Tazrawt-nney nexdem-itt yef ukuzet n temnaḍin, yal tamnaḍt anta tayiwant iyer Tettiki.

Isennajen

D yiwet gar tudrin n tyiwant n yiflissen, lwilaya n tizi-wezzu, tezga-d deg umalu n tyiwant-agi yef tehri n 36.85 d teyzi n 4.23, zzint-as-id tudrin i yecarken yid-s tilisa gar-asent imessunen yer tama unzul, taqsebt yer tama u umalu, yer tama usammer d iflissen, ma seg ugafa d illel agrakal.

Adrar At Qḍia

Adrar d yiwet gar tudrin n tyiwant n uyrib ladayra n uzeffun leεarc at jennad lwilaya n tizi-wezzu.

Taddart-agi tezga-d deg unzul urtim n tyiwant n uyrib, yef teyzef n 4.29 d tehri n 36.83, taddart-agi tecrek tillisa akked d tudrin i as d-yezzin, agenni d tbuduct yer tama ugafa, at garet d mira yer tama n umalu, timerzuga d tala tegana yer unzul, ma yer tama n usammer ad d-naf timargaz d wegni ucerqi.

At Ɛmer

At Ɛmer d taddart seg tudrin n tyiwant n at buwadu (at buwaddu) ladayra iwadiyen(wadia)

Taddart-agi tezga-d seg ugafa azayar; seg unzul adrar ġerġer, seg usamar taddart n at jima; seg umalu taddart at buyardan.

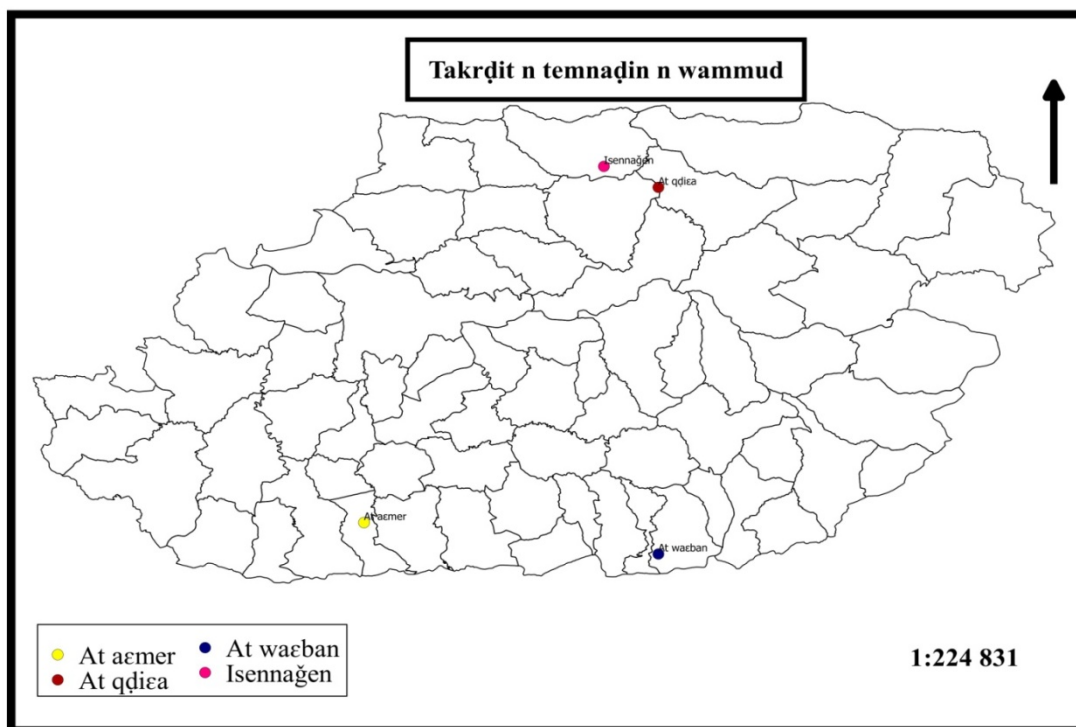
At Weeban

At Weeban d taddart yettafaren tayiwant n uqbil, tebced fell-as s wazal n 11 n yikilumitren,tebced yef wansun n tizi wezu azal n 60 ney ugar n yikilumitren, taddart tesea ugar n 3926 n yimezday wagi d lehsab n useggas 2015

Taddart-agi ihud-itt-id seg: usamar tayiwant n yiferhunnen akked at buyusef, seg umalu tayiwant n yibudraren akked at yanni, seg ugafa tayiwant n uqbil d taddart n at mislayen, seg unzul tayiwant n sariġ (imesdurar), ayir n tubirt.

At Weeban d yiwen yisem i d-yekkan seg «Aeban» ticki zik yella yiwen n wulzuz di lġemea, yiwen umkan ibeeden s wazal n 21 n yikilumitren yef taddart,aħric ameqqran deg-s ttfent yimezday n taddart-nni znuzuyen dinna iebanen.

Takerġa n temnaġin n wammud

Tafelwit n yimselyuyen

Isem	Leɛmer	tuzzuft	Taddart	Tutlayin Ihedren	Axeddim
O-faruġa	93 nesna	D tamyart	At weeban	taqbaylit	Deg wexxam
A-ġeġiga	59 nesna	D tamyart	At weeban	taqbaylit	Deg wexxam
Newara at tayeb	75 nesna	D tamyart	At weeban	taqbaylit	Deg wexxam
O-Zaɛzi	51 nesna	D tameɛttut	At weeban	Taqbaylit	Deg wexxam
Ḥ-Bexxi	81 nesna	D tamyart	At weeban	taqbaylit	Deg wexxam
A-Aɛziza	70 nesna	D tamyart	At weeban	Taqbaylit d cituḥ n taɛrabt	Deg wexxam
H.Aɛli	62 nesna	D amyār	At ɛmer	Taqbaylit Tarumit	Deg wexxam
H.Wardia	76 nesna	D tamyart	At ɛmer	taqbaylit	Deg wexxam
Malḥa	79 nesna	D tamyart	At ɛmer	taqbaylit	Deg wexxam
w.Saɛdiya	59 nesna	D tamyart	Adrar n at-qɛiɛa	taqbaylit	Deg wexxam
A.Fatma	94 nesna	D tamyart	Isennajen	Taqbaylit	Deg wexxam
Na fatma	76 nesna	D tamyart	Isennajen	Taqbaylit	Deg wexxam

Tazrawt-agi-nney tebɗa yef sin yixfawen. Ixef amenzu d tazrawt talyawit, deg newwi-d awal yef yisem, amek yuley, timitar-is tigejdanin d wanwen n yisem yella di teqbaylit.

Ixef wis sin d tezrawt tamsislayt, anda ara nezrew amgired n imesla seg temnaɗt yer tayed.

Ixef amezwaru
Tazrawt talyawit

Deg ixef-agi ad d-nawi yef talya n wawalm; di tazwara ad d-nemmeslay yef tyessa n wawal s yin yer-s ad d-nwali lebni n yisem aretṭal ad d-nessegri s umyag d tenzay d imerna. aya-gi di ukuz n tudrin: at waēban, adrar at qdiēa, isennajen, at aēmer

Tasnalya yenna-d fella-s **Dubois**: « *la morphologie en grammaire traditionnelle est l'étude des forme des mots en linguistique moderne, la morphologie est la discipline des règles qui régissent la structure interne des mots elle se confond alors avec la forme des mots* »¹ d tussna i ixeddmen tazrawt i talya n wawalen

I.1 Tabadut n yisem

Isem, d awal id-yemmalen amdan ney tayawsa yezmer ad yili d amalay, d unti, d asuf, d ileli ney d amaruz.

Tettili-d talya n yisem s usdukkel ger uẓar d usalay d tmitar n yisem (tawsit ,amḍan, addad)

Yenna-d **NAIT ZERRAD** « *le nom est un mot variable, le nom varié en genre (féminin, masculin) en nombre (singulier, pluriel) et en état (libre, annexion).* »²

D awal yettbedilen yemmal-d amdan, isem yesēa snat n tewsatini (unti, amalay) sin n yemḍan (asuf, asget) akkud sin n waddaden (ilelli, amaruz)

I.1.1 Talya n yisem

I.1.1.1 Aẓar

Yenna-d **CANTINEAU**: « *La racine est une suite consonantique porteuse d'un minimum de signification, la racine est l'élément radical essentiel commun à un groupe de mots étroitement apparentés par le sens* »³ Aẓar n wawal, d tagrumma n tergalin yezdin agraw n wawalen yettemyilin deg unamek.

Aẓar d afeggag; d netta idagejdan yesdukkel agraw n wawalen id-yettbanen seg unamek.

1 DUBOIS, J. 1994. « *Dictionnaire de linguistique et des sciences de langage* », la rousse. Paris. p.311.

2 NAIT ZERRAD, K. 2001. « *Grammaire moderne du kabyle* », Karthala. p.31.

3 CANTINEAU, J. 1950. « *Racine et schèmes* », in : Mélange. w, Marçais, Maisonneuve, Paris, p.120.

akked d wayen i d-yenna **CHAKER**: «*Le berbère fait partir des langue chamitos sémitique ou les mots sont formés a partir d'un noyau consonantique appelé racine*»⁴
tamaziyt tetteki yer tutlayin tilamiyin tisamiyin, anida awalen ttwabnan s ufeggag iwumi qaren aẓar.

Yemgarad uẓar n yisem:

- ✓ aẓar bu yiwet targalt.
- ✓ aẓar bu snat targalin.
- ✓ aẓar bu kraḍ targalin.
- ✓ aẓar bu ukuz targalin.

➤ **Aẓar n bu yiwet targalt**

- ✓ timenna

Aẓar: N

Asalay: $IR_1 \emptyset R_2 R_2 A$

- ✓ tiwin

Aẓar: W

Asalay: $IR_1 IR_2$

➤ **Aẓar n bu snat targalt**

- ✓ Lxiḍ

Aẓar: XD

Asalay: $R_1 R_2 IR_3$

- ✓ Ameksa

Aẓar: KS

Asalay: $AR_1 \emptyset R_2 R_3 A$

➤ **Aẓar bu kraḍ n targalin**

- ✓ Aḥeccad

Aẓar: ḤCD

Asalay: $AR_1 ER_2 R_2 AR_3$

⁴CHAKER, S. 1991. «*Manuel de linguistique berbère*», Bouchéne, Alger, p125.

✓ Tajmaet

Aẓar: JME

Asalay: $AR_1R_2AR_3$ ➤ **Aẓar bu ukuz n tergalin**

✓ Azegduf

Aẓar: ZGDF

Asalay: $AR_1OR_2R_3UR_4$

✓ Axlenğ

Aẓar: XLNĞ

Asalay: $AR_1R_2OR_3R_4$ **I.1.1.2. Asalay**

yenna-d **J-cantineau** «*le schème c'est une séquence vocalique discontinue amalgamée a la racine*»¹ tagzemt tayrawt taruylilt teddukel yer uẓar.

Amedya:

Isem	Aẓar	Asalay
tulsa	LS	UR_1R_2A
tuğğal	ĞL	$UR_1R_1AR_2$

I.2. Aħric amezwaru : isemawen iħerfiyen**I.2.1. Timitar n yisem**

Di tmaziyt llant krađ n timitar:

Tawsit (amalay, unti)

¹ CANTINEAU, J. 1950. «*Racine et schèmes*», in mélange, William marcais, CP. Maisonneuve, Paris, p.120.

Amɗan (asuf, asget)

Addad (ilelli, amaruz)

I.2.1.1. Tawsit

yenna-d **NAIT ZARRAD** « *il existe deux genres en berbère: le masculin et le féminin* »¹ tamaziyt am tutlayin-nniɗen seant snat n tewsatin (amalay, unti).

I.2.1.1.1. Amalay

sumata di tmaziyt, isem amalay aherfi ibeddu s teɣara: a, i, u.

MD:

a. → azegɗuf, azetɛa.

i. → igenni, ifelfel.

u. → ungif, ulma.

I.2.1.1.2. Unti

sumata di tmaziyt, isem unti nrennu-as «t» i yisem amalay; acku llan kra n yismawen ur seɛn ara isem unti.

Tawsit	
Amalay	Unti
Aɛlaw	Taɛlawt
aqrur	taqrurt
ameɛɛbak	tameɛɛbakt
aɗajin	taɗajint

Akken nezmar ad d-naf «t» n unti yented yer yisem (d ayla-s).

MD: timyarin.

¹ NAIT ZERRAD, K. 2001. «*Grammaire moderne du kabyle*», Karthala. P.34.

Tisulal.

Akken dayen i nezmar ad d-naf ismawen beddun s «t» ttfakan s «i».

MD: tadukli.

Tirmi.

tiderri.

Tili (barra n wammud)

Llan yismawen ibeddun s «ta» ttfakan s «t»

MD: tasawent.

Tamaddazt.

Tasegrut.

tacebhant.

Aken dayen i d-nettaf deg isem unti ismawen beddun s «ti» ttfakan s «t».

MD: tibhirt.

Timest.

Llan yismawen ibeddun s «tu»

MD: tullas.

yella wanda ara ad d-naf isem amalay ur yesɛi ara unti:

MD: ass, aɖu, lbir, aman.

Yella dayen wanda ara ad d-naf unti ur yesɛi ara amalay:

MD: tameddit, tawwurt, timeqbert, tameɣra.

Yella wanda ara ad d-naf aɣar n kra n wuntiyeɣ yemxalaf ɣef wid n umalay:

MD: argaz→tameɣɣut,

azger→tafunast.

I.2.1.1.3. tanmegla ger umalay d unti**I.2.1.1.3.1. tawtemt**

Amalay	Unti	Abeddel
Asyar	Tasyart	Timerna n «t» di tazwara akud «t» di tagara
Azniq	Tazniqt	Timerna n «t» di tazwara akud «t» di tagara

I.2.1.1.3.2. asemzi/asemyer

D amgired yellan gar yismawen, asemzi d usemyer-nsen:

MD: argaz→ targazt,

tamettut→ amettuh,

aqemmuc→aqemmuḥ .

I.2.1.1.3.3. tayemt

Tuksa n yiwet n tyawsa ney yiwen n yisem seg waṭas

MD: alma→talmat

imrabden→tamrabeḍt

I.2.2. amḍan

yenna-d **NAIT ZERRAD** : «*le berbère possède un singulier et un pluriel, on distingue deux types de pluriel: pluriel externe (ajout d'un suffixe), un pluriel interne (alternance interne) et un pluriel mixte (suffixe + alternance interne)*»¹ Isem di tmaziṭ yesa asuf akkud d usget llan sin wanawen n usget

¹ NAIT-ZERRAD, K.1995. « *Grammaire de berbère contemporain, Kabyle* », ENAG, Alger, p49.

MD:

Asuf	Asget
Amenyar	Imenyaren
Iẓḍew	Iẓḍwan
Ayanim	Iyunam

Asuf	Asget	Abeddel
Amenyar	Imenyaren	«A» yuḡal d «i» akked timarna yer tagara n yisem «en»
Iẓḍew	Iẓḍwan	Tayra «i» ur tbeddel ara akked d timerna n «an» yer tagara

I.2.2.1. Asget azyaray

Yettili s tmerna n yiwsilen deg tagara n yisem akked d ubeddel n teyra tamezwarut: yen, en, ten, yin, tin, iwin, win, in.

MD: taḥbult→tiḥbulin

tamellalt→timellalin

aḥerfi→iḥerfiyen

I.2.2.2. Asget agensay

D abeddel n teyra n yisem

MD: acbayli→icbuyla

ayanim→iyunam

axrib→ixerban.

I.2.3. Addad

Di tmaziɣt, isem yesɛa sin waddaden: addad illeli d waddad amaruz.

I.2.3.1. Addad illeli

Iisem ur yettbedil ara talɣa:

MD: axxam, lqaɛa, ɛejra, amaday.

I.2.3.2. Addad amaruz

Mi ara yuɣal yisem seg waddad illeli ɣer waddad amaruz yettili-d:

- S tmerna n (w) neɣ (y)
- S uyelluy n teɣra tamenzut n yisem mi ara t-id ɛefrent tenzaɣ, neɣ isem-nni ma iɛfer-d amyag.

NAIT ZERRAD : « *l'état d'annexion du nom se manifeste par une modification affectant sa voyelle initiale dans certains contextes grammaticaux: préfixation de (w) ou (y) et/ou maintien ou chute de la voyelle initiale* »¹

✓ S tmarna n uzwir (w):

MD: umlil → wumlil

Amyar → wemyar.

✓ S tmarna n uzwir (y):

MD: idis → yidis.

-Ayelluy n teɣra tamenzut n yisem:

MD: tamazirt → tmazirt.

tilawin → tlawin.

Yenna-d; **CHAKER:** « *l'état d'annexion est bien un indicateur de fonction, support de relation de dépendance entre un nom déterminent et l'unité qu'il détermine* »¹.

¹NAIT ZERRAD, K. 1995. «Grammaire du berbère contemporaine (kabyle)», Alger.

¹CHAKER, S. 1983. « *Un parler berbère d'Algérie (kabyle) syntagme* », Provence. Paris. p91.

Addad amaruz yemmal-d tawuri n yisem d awassay t-yeqqnen yer wawal i t-id yezwaren.

I.2.4. Asemmad

Asemmad d isem yettkemil anamek n tefyirt nettaf-d deg-s ukuz n leşnaf.

a. Asemmad usrid : d isem yented srid yer wemyag

MD: yemmut umyar-nni → amyar: d asemmad usrid.

b. Asemmad arusrid: d isem yettili zdat n teyra «i» ney «s».

MD: ad tawiḍ lexyuḍ d winna i yetteawanen. → yetteawanen: d asemmad arusrid.

c. Asemmad s tenzeyt: d isem nettafit-id zdat n tenzay: deg, fel, ddaw, ger, yer,..

MD: imal deg ucaḍ. → ucaḍ: d asemmad n tenzayt.

d. Asemmad n yisem: d isem yettili-d zdat n tenzayt «n».

MD: ammi n tarwiḥt. → tarwiḥt: d asemmad n yisem.

I.2.5. Arbib

Yenna-d **CHAKER** «*la grammaire traditionnelle définit l’adjectif comme le mot qui est joint au nom pour exprimer la qualité de l’objet ou de l’être*». ²

Tajerṛumt tamensayt tesbadu, arbib d tayunt tetṭafar isem akken ad d-tesebgen tayara n tyawsa ney n umdan.

I.3. Aḥric wi sin: ismawen isuddimen d uddisen

I.3.1. Asuddem

Yenna-d **MARTINET**: «*la dérivation est considérée comme la procédure formelle grâce à laquelle une langue peut former des mots*» ¹.

² CHAKER, S. 1955. «Linguistique berbère, étude syntaxique et diachronique», Peeters paris l’ovin, pp21-26.

¹ MARTINET, A. «Syntaxe générale», Arnaud. Colin, Paris. p37.

Asuddem d asnulfu n wawal seg wawal-nniḍen s temerna n yiwṣilen isuddimen ney s talsa n tergalin.

I.3.1.1. Asuddem n teyda

Yenna-d **HADDADU**: «*le rapport entre l’affixe de derivation et la base est perçue par le locuteur*»². Yebna yef kra n yilugan maca drus deg-sen.

Asuddem n teyda d assayem yellan gar yiwṣilen n usuddem akked d tyayumt.

Asuddem n teyda yebna yef:

- e. Asuddem seg umyag
- f. Asuddem seg yisem

I.3.1.2. Asuddem seg umyag

a. Asuddem n yisem n tigawt : yettili-d

- S temerna n yewṣilen zdat n umyag:

MD: yelsa→timelsa

yeffey→tufya

- S usezwer n «a» d usegri «u»:

MD: aḥulfu→a+ḥulf+u

acuddu→a+cud+u

- S usezwer n «tu» d usegri «it»:

MD: tubbit→tu+bb+it

- S usezwer n «tu» d usegri «a»

MD: tudma→tu+dm+a

tuksa→tu+ks+a

llant tlata n talyiwin usuddem n teyda:

Asway: «s»

MD: sili→s+ali

² HADDADOU, M.A. juin1985. «*Des structures lexicales et significations en berbère. (kabyle)*» Tome1
Thèse de 3 cycle de linguistique, en Provence, p85.

azzel→sizzel

Attway: «ttw»

MD: qerdec+ttw→ttwaqardec

fssu+ttw→ttwafsu

llem+ttw→ ttwallem

Amyay:«m»

MD: jbed+m→mejbed.

I.3.1.3. Asuddem seg isem

Yettili-d s temerna n uzwir «bu»

MD: bumellal→bu+mellal

buzhar→bu+zhar

I.3.1.4. Asuddem n tyara

❖ asuddem s Tulsa n targalin:

- Tulsa n targalt tamezwarut:

MD: SM→asusam

LXS→aselxes

❖ Tulsa n targalt tamezwarut d tis snat:

MD: FR→ferfer

QW→qewqew

I.3.1.5. Asuddem s tmerna n yewsilen

- Deg tazwara:

MD: si+ibrik→ssibrik

si+imlil→ssimlil

bu+unhuf→bunhuf

I.3.2. Asuddes

yenna-d **HADDADOU**: « *la composition est largement attestée en berbère, elle joue un rôle moins important que la dérivation* »¹. Asuddes d asemlil n sin neɣ ugar n wawalen akken ad d-yeffey wawal d amaynut, asuddes si zik yella di tutlayt n tmaziɣt, nettaf-it di yal tantala maca tawuri-ines tugar tin usuddem.

Isem uddis

D isem i deg ara mlilen sin wawalen ur ttemcabin ara deg unamek s wayen ad d-yeffken awal d amaynut.

Akken ad d-yeffey wawal d amaynut asuddes yesɛa leɣnaf:

- **isem+at neɣ n+isem:**

MD: aɛmer at amer.

afus n baba.

amezuɣ n yilef.

adrar at qɗiɛa.

- **isem+arbib:**

MD: akal abarkan.

annar amellal.

- **Isem+n+isem n wemdan.**

MD: taqacuct n ɣend umeqran.

tizi n urezqi learbi.

- **Isem+isem n wemdan:**

MD: iɣil+ɛli→iɣil ɛli.

- **Isem+isem:**

MD: amagar+aman →Amager aman.

afer+siwan→afer siwan.

¹HADDADOU, M.A.2000. «*Guide de la culture berbère*», Paris méditerranée, Alger, ina-yas. p246.

asyer+assif→asyersif.

tala+ħdid→tala ħdid.

- **Isem+at+isem n wemdan:**

MD: tífrit at lħağ.

tiyilt at εabbas

- **At+isem n umdan:**

MD: at lħusin.

at xlil.

at weħend.

at ħemmu.

- **Isem+n+amarnu n wadeg:**

MD: azniq n wadda.

axxam n ufella.

tagara n webrid.

- **Isem+n+isem wamdan+at+isem n wemdan:**

MD: εli n ħend at εli.

lεinsar n bełeid at lħusin

- **Isem+bu+isem:**

MD: Argaz bu tissas.

Axxam bu lssas.

I.4. Aħric wis krađ: awal amarđil

I.4.1. Tamawt yef imerđilen

Yenna-d **HADDADOU**: «l'emprunt linguistique est un phénomén universel, en échangeant des technique et des expériences, les peuples s'échangent aussi des mots. La

proximité géographique qui impose des contacts pacifique ou belliqueux, favorise également les interférences»¹.

Arettal n tesnillest d tumant tameyradant ubeddel n tfukkes akked tiritin, igduden ttembaddalen ula d awalen, amqareb n trakalt iħettem anermis amradi, yefran imsekcamen.

Yenna-d **IMARAZENE**: *«ce sont ceux qui ont été complètement intégré sur différents plants (phonétique et morphologique) et qui n'affichent pas de différences ni de spécificités comparés aux mots d'origine berbère»²*

Widak ikecmen yer yimezliyen n yibawasen (timsislit, akked d telyawit), dayen ur-d sbanen ara timezliyin gar-asen d yismawen inašliyen n tmaziyt.

MD: ayanim, akamyun.

Yenna-d **IMARAZENE**: *« ce sont ceux qui ont subi l'influence du berbère sur le plan phonétique et qui ont gardé la morphologique qu'ils affichent dans leurs langue d'origine»*

Widak izraren yef tutlayt n tmaziyt deg ubawas n temsiselt maca banen-d s tesnalya n tutlayt-nen tanašlit.

MD: lbir, lħemmam.

Yenna-d **IMARAZENE**: *« ce type d'emprunt a gardé sa structure telle qu'elle est dans la langue d'origine et n'a subi aucune influence morphologique ni même phonétique, en passant vers la langue berbère»².*

widak iħarzen tamzuka n tutlayt tanašlit akken tella, ur d-teban ara tmezla deg tesnalya ula deg temsislit, deg tutlayin tmaziyt.

Deg wayen id yenna **HADDADOU** *«ulac idles iteddun kan weħdes imi amarđil iħellad akk timeslayin aħas n tyawsiwin d tembadalen ula d awal»³*

I.4.2. Anawen n yismawen imerđilen

¹HADDADOU, M.A. 2002. «Défense et illustration de la langue berbère», INAS, Alger, p31.

² IMARAZEN. M. 2007. Éléments de morphosyntaxique kabyle, Ed EL-AMEL. pp31-32.

³ Haddadou, M.A. «Le guide de la culture de la langue berbère», ENAL , ENAP, p262.

Deg imerɖilen llan sin wanawen: imerɖilen iqdimen, imerɖilen imaynuten.

- Imerɖilen iqdimen: wid n tlatinit akked tfiniqit.
- Imerɖilen imaynuten: wid n taɛrabt, akked d tefransist.

I.4.2.1. Imerɖilen i d-yekkan si tutlayt talatinit

Yura-d **HADDADOU** «awal amerɖil n tlatinit ur aenin ara kan awalen n tusna ula d awalen inaɣliyen»⁴

Taqbaylit	Talatinit
Ulmu	Ulmus
Iger	ager
Ayanim	qanim
Alim	alim
Ibawen	faba
Akarruc	qarcus
Afalku	afilkus

I.4.2.2. Imerɖilen i d-yekkan si tutlayt n taɛrabt

Yenna-d **HADDADOU** «amur ameqran n yimerɖilen yellan deg tmazigt kkan-d seg taɛrabt aladya s lemɛawna n tesrit d yedles n taɛrabt»¹

Taqbaylit	Taɛrabt
Lxiɖ	Al xiɖ
imjuhad	mujahid
leaskar	aleaskar

⁴ ibid

¹ Haddadou M. A. «Le guide de la culture de la langue berbère» ENAL, ENAP, p267..

leambar	aleambar
ɫlam	aɫalam
nesba	anasab
laɛrac	alɛarc
lkufaɾ	alkufaɾ
lxali	khali
lewkila	alwikala

I.4.2.3. Imerɟilen I d yekkan si tutlayt n tafransist

HADDADOU yura-d « *di tmaziyt llan aɫas n yimerdilen i d-yekkan seg tefransist aya yella-d s lemeawna n tallit-nni n tɛraɫ arumi ɣur-s wid yunagen ɣer fransa* »²

Taqbaylit	Tafransist
Akamyun	Camion
lbiru	bureau
takarnit	carnet

I.4.3. Tawsit

I.4.3.1. Amalay n yisem amarɟil

Di tmaziyt yella umalay n yisemawen imarɟilen yudfen deg lqaleb-ines i beddun s teɣra acu llan dayen wid ur nudif ara di lqaleb-ines:

MD: nnum, ifelfel, ubanddi, imenqaren.

I.4.3.2. Unti n yisem amarɟil

Ma nuɣal ɣer yismawen imerdilen untiyen wid yudfen di tutlayt tamaziyt, talya nyismawen idarfiyen renun-asen«t» zdat akked tagara n yisem:

² Ibid

MD: tatumatict→t....t

tifelfelt→t....t

tamehrazt→ta....t

I.4.4. Amɗan

Ismawen imarɗilen mi ara kecmen di lqaleb n utlayt taqbaylit seɛɛun talya n usget n yismawen inasliyen yettilin s ubeddel n teyra tamezwarut, ney asget s tmerna n weɗfir d temlellit, ney stemlellit n teyra.

MD: lmarqa→lemraqi

tasfenjet→tisfenjtin

I.4.5. Addad

Ismawen imarɗilen seɛan addad ttuyalen seg waddad ilelli yer waddad amaruz am yismawen n tulayt tamaziyt udfen di tmaziyt.

MD: ayebbar→uyebbar

abanddi→ubanddi

aqahwi→uqahwi

Deg ixef amezwaru, newwi-d awal yef talya n wawalen; di tazwara nemmeslay-d yef tyessa n wawal s yin yer-s nwala-d lebni n yisem arettal nessegzi-d i umyag d tenzay d imerna. Aya-agi di ukuz n tmenaɗin: At Waɛban, Adrar At Qdiɛa, Isennajen, At Aɛmer, amgired-agi yesban-ay-d dakken isem di tqbaylit yesɛa: Azar d usalay, yebɗa yef snat n taggayin: Ismawen iherfiyen, Isemawen udissen d isuddimen d yisemawen irettalen.

Ixef wis sin
Tazrawt timsislit

Deg uhric-agi, ad neereḍ ad nezrew taṇdawit tamsislayt deg ukuz n tuddar n Leqbayel (At Waɛban deg Uqbil, Adrar At Qḍiɛa deg Uzeffun, Isennajen deg Iflissen d At Ɂmer deg Yiwaḍiyen).

Ad nezrew amek ttbeddilen kra n yimesla deg ususru n wawalen deg temnaḍt yer tayed.

Tamsislit d tazrawt n ususru n yimesla, akken id- yettili lmenteq-nsen melba ma tekcem di twuri-nsen¹.

Taṇḍa dayan i yemgaraden gar tmeslayin ama deg talya, ama deg ususru ney deg umawal, melba ma ibeddel unamek-is².

Imesli d tayunt tamezyant (d tiyri, ney d targalt) ur nesei ara anamek weḥd-s, asusru n kra n yimesla yezmer ad mgaraden seg temnaḍt yer tayed³.

II.1. Tuglant tazenzayt [θ] / tuglant taggayt [t]

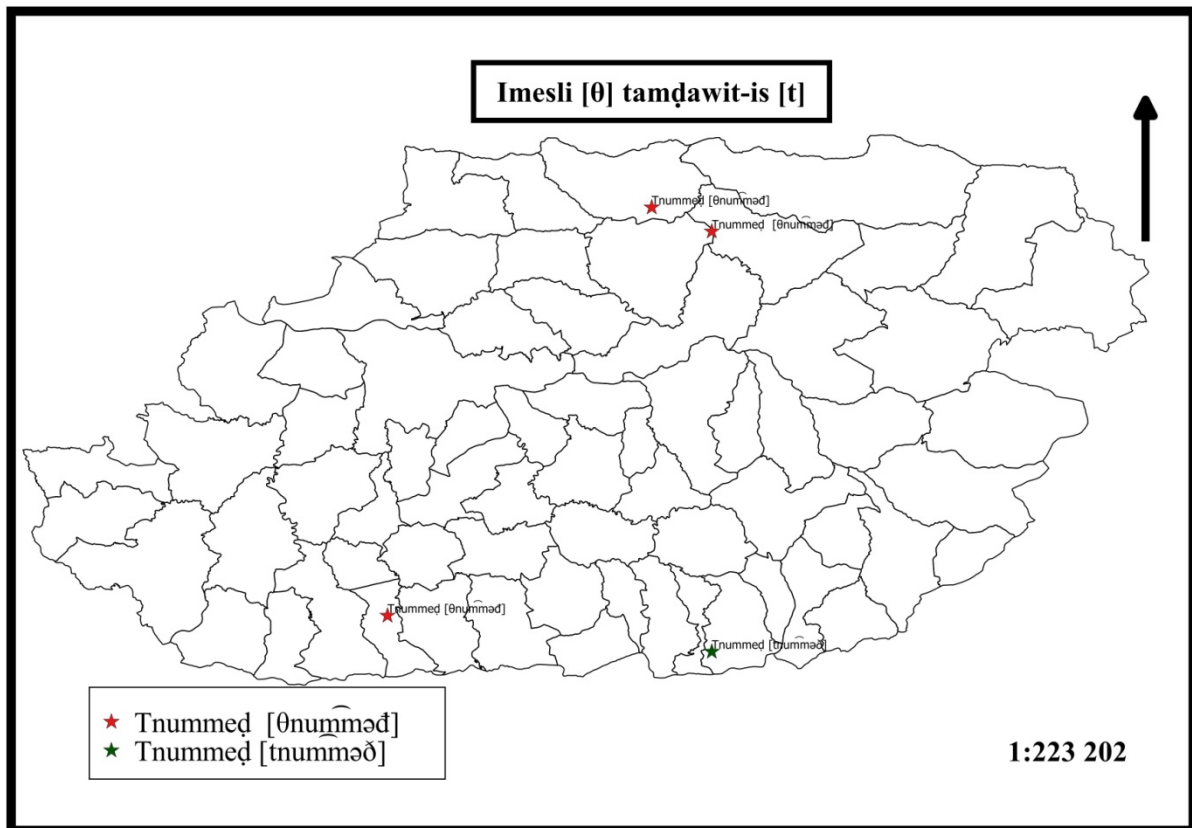
Imesli	Imedyaten / Tuddar			
[t] / [θ]	Ad t-tesnelteḍ [attəsnelθəḍ]	(AQ) (ATɁ) (IS)	Ad t-tesnelteḍ [attəsnelɰəḍ]	(ATW)
	Tnummeḍ [θnumməḍ]	(AQ) (ATɁ) (IS)	Tnummeḍ [tnumməḍ]	(ATW)

Deg tfelwit-a imesli [θ] di temnaḍin (AQ), (ATɁ), (IS), yettuɣal d [t] di temnaḍt n (ATW).

¹DUBOIS J., 1994, *Dictionnaire de linguistique et des sciences de langue*, Larousse, Paris, p. 361.

²Ibid., p. 503.

³Ibid., pp. 359-360.

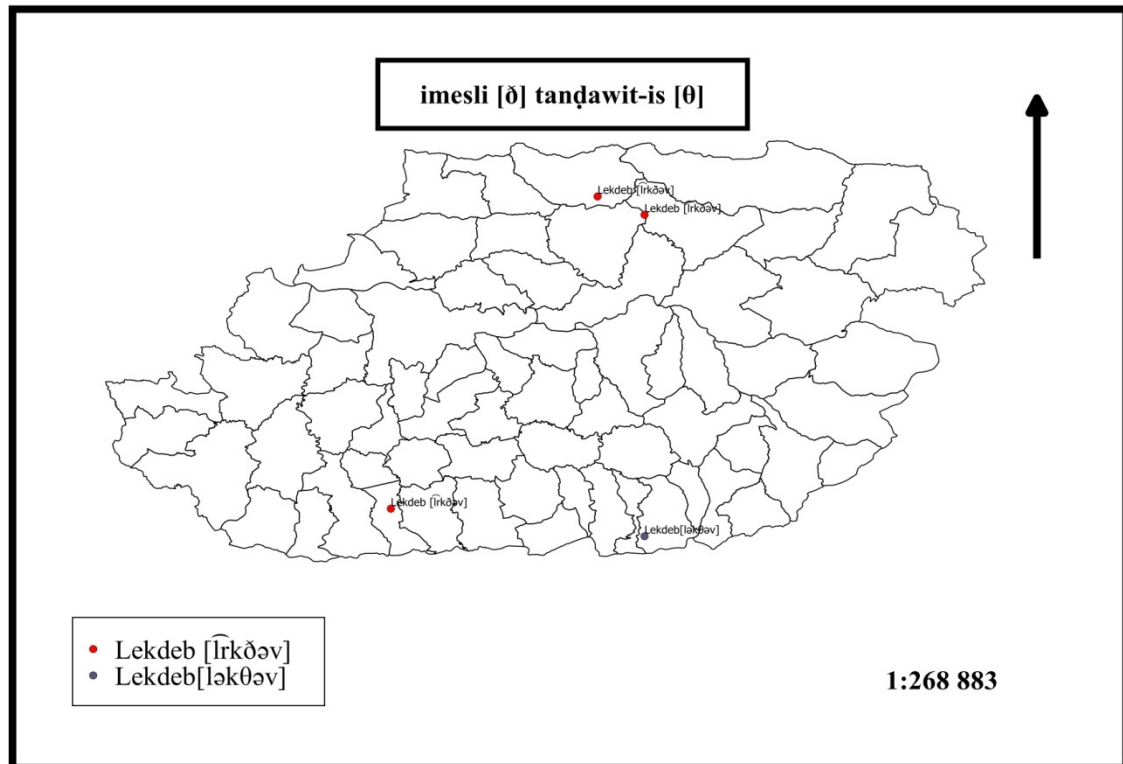

Takerɗa 01: takerɗa n yimesli [θ] d temɣawit-is [t].

II.2. Tuglant tazenzayt [ð] / tuglant tazenzeyt [θ]:

imesli	Imedyaten / tuddar			
[ð] / [θ]	Lekdeb [lækðəv]	(IS) (AQ) (ATƏ)	Lekdeb [lækθəv]	(ATW)

Deg ammu d i d-nejmeε nufa-d [ð] deg awal amerđil (lekdeb) di temnadin n (IS, AQ, ATƏ); yettbeddil di temnađt n (ATW) yettuɣal d [θ].

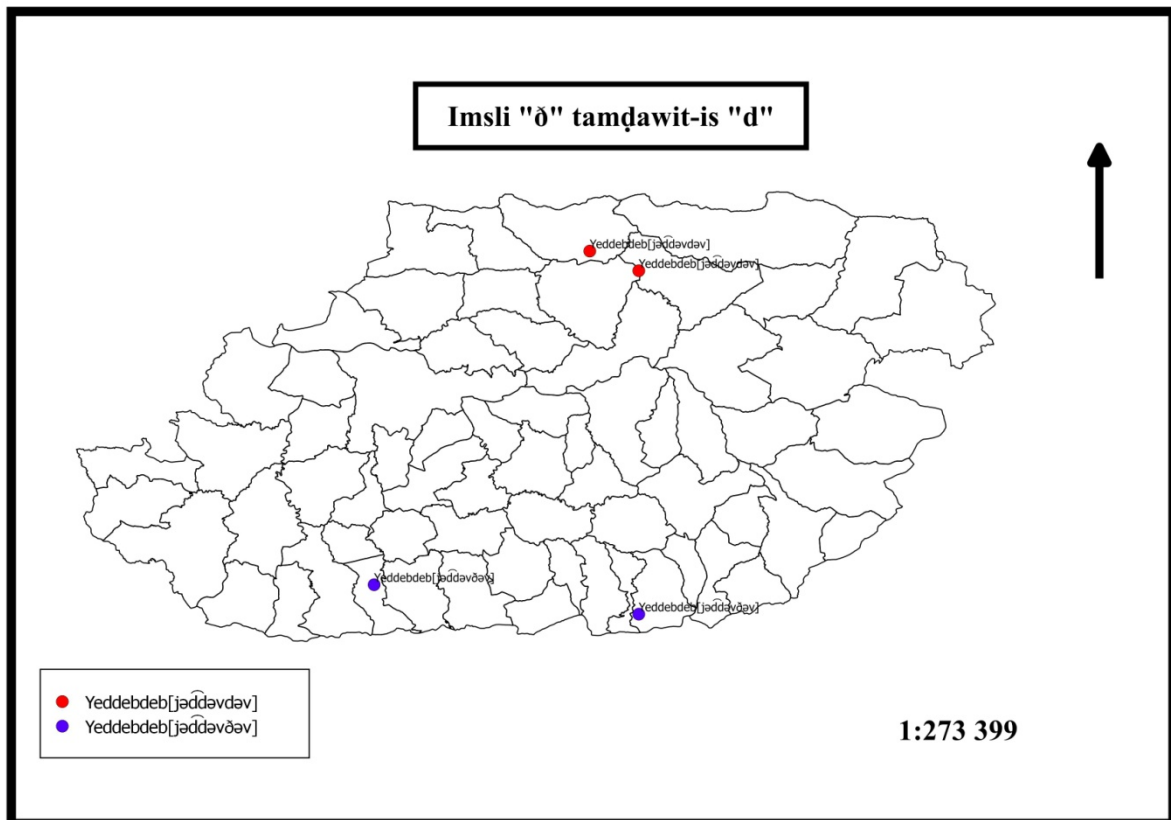

Takerɗa 02: takerɗa n yimesli [ð] d temɗawit-is [θ].

II.3. Tuglant taggayt [d] / tuglant tazenzyt [ð]:

imesli	Imedyaten / tudrar			
[d] / [ð]	Yeddebdeb [jəddəbɔvɔv]	(AQ) (IS)	Yeddebdeb [jəddəbɔvɔv]	(ATW) (ATƏ)

Deg tfelwit-a imesli [d] deg temnaɖin (AQ), (IS); yettuɣal d [ð] deg temnaɖin n (ATW), (ATƏ).

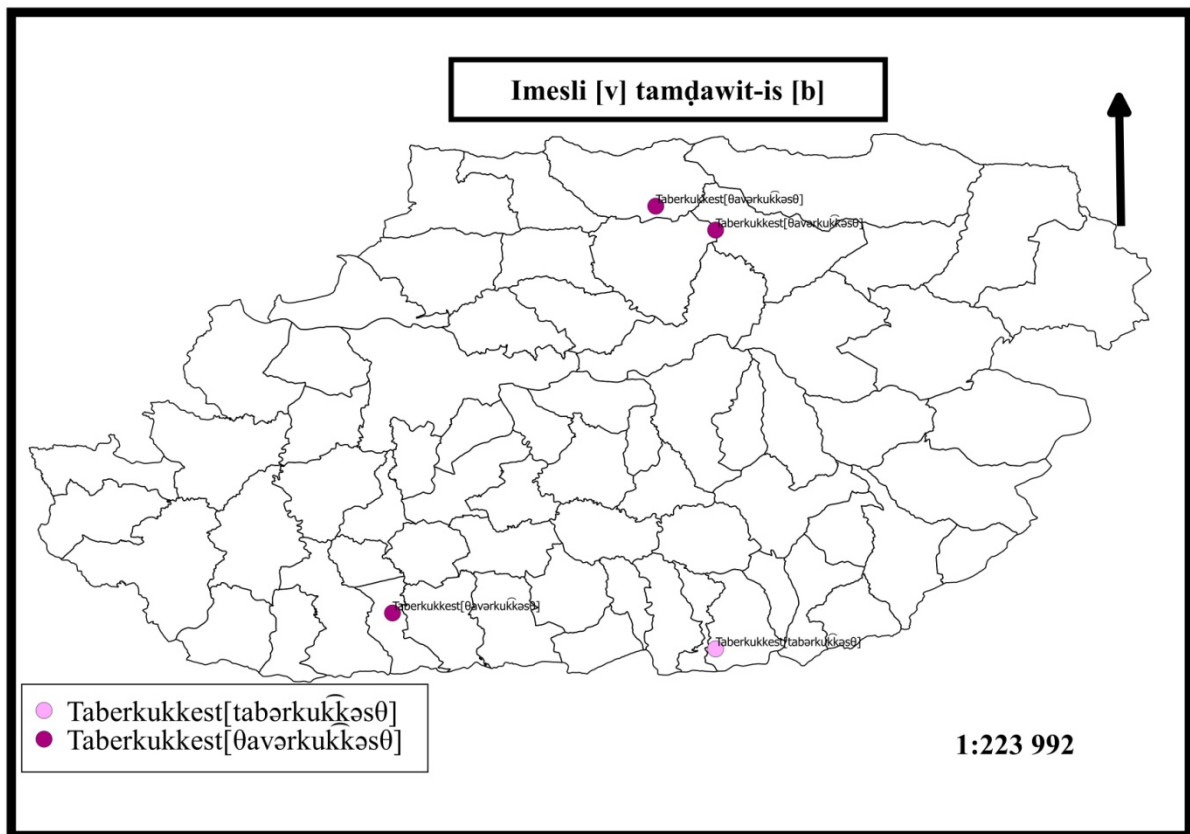

Takerɗa 03: takerɗa n yimesli [d] d temɗawit-is [ð]

II.4. Imesli [b] / tamɗa-s [v]:

Imesli	Imedyaten / tuddar			
[b] / [v]	Taberkukkest [tabɔrkukkəsθ]	(ATW)	Taberkukkest [θavɔrkukkəsθ]	(AQ) (IS) (ATɛ)
	rebɥent [rɔbɥənt]	(ATW)	rebɥent [rɔvɥənt]	(AQ) (ATɛ) (IS)

Imesli[b] di temnaɗt n(ATW); yettuyal d [v] di temnaɗin n (IS, ATɛ, AQ).

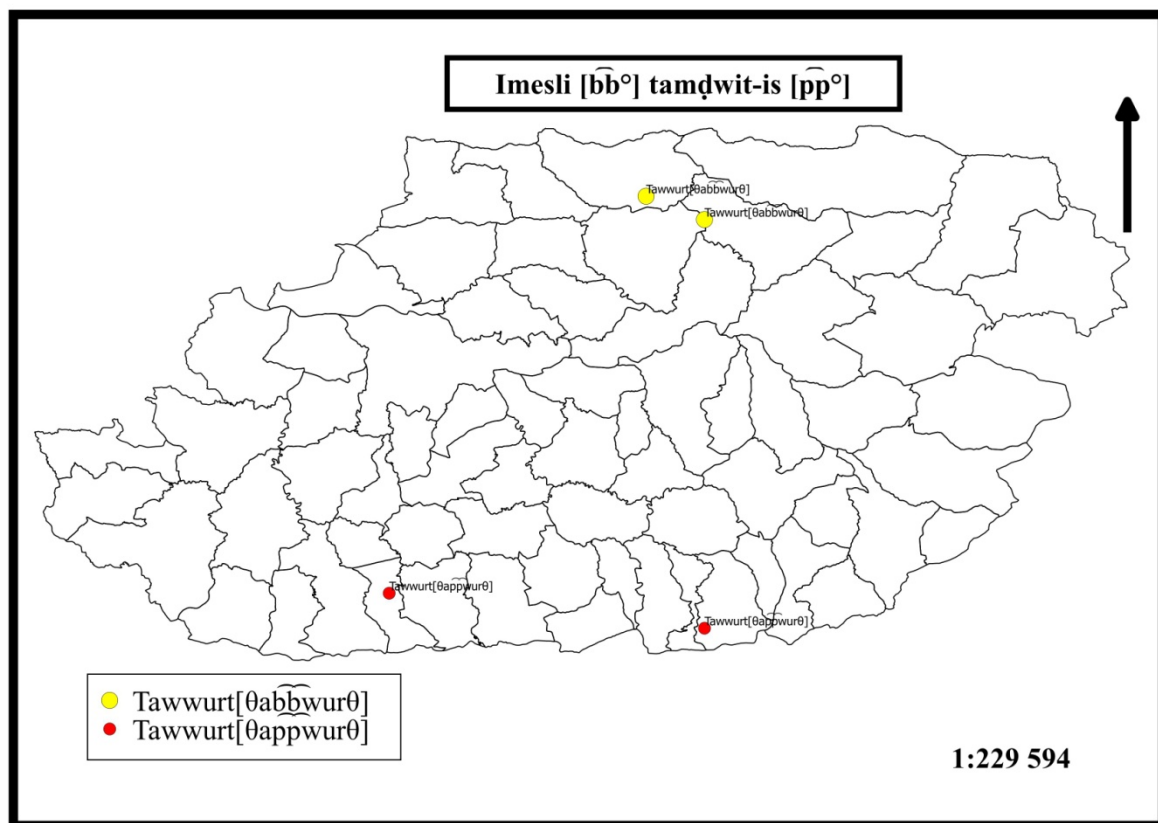

Takerɗa 04: takerɗa n yimesli [v] d temɗawit-is [b]

II.5. Imesli $[b\hat{b}^w]$ / tamɣa-s $[p\hat{p}^w]$:

Imesli	Imeyaten / tuddar			
$[b\hat{b}] / [p\hat{p}]$	Tawwurt $[\theta ab\hat{b}^w ur\theta]$	(AQ) (IS)	Tawwurt $[\theta a\hat{p}p^w ur\theta]$	(ATW) (ATɛ)
	Tewwi $[\theta \text{ə} b\hat{b}^w i]$	(AQ) (IS)	Tewwi $[\theta \text{ə} \hat{p}p^w i]$	(ATW) (ATɛ)

Imesli $[b\hat{b}^w]$ di temnaɗt (AQ, IS).yettuyal d imesli $[p\hat{p}^w]$ di temnaɗin (ATW, ATɛ).

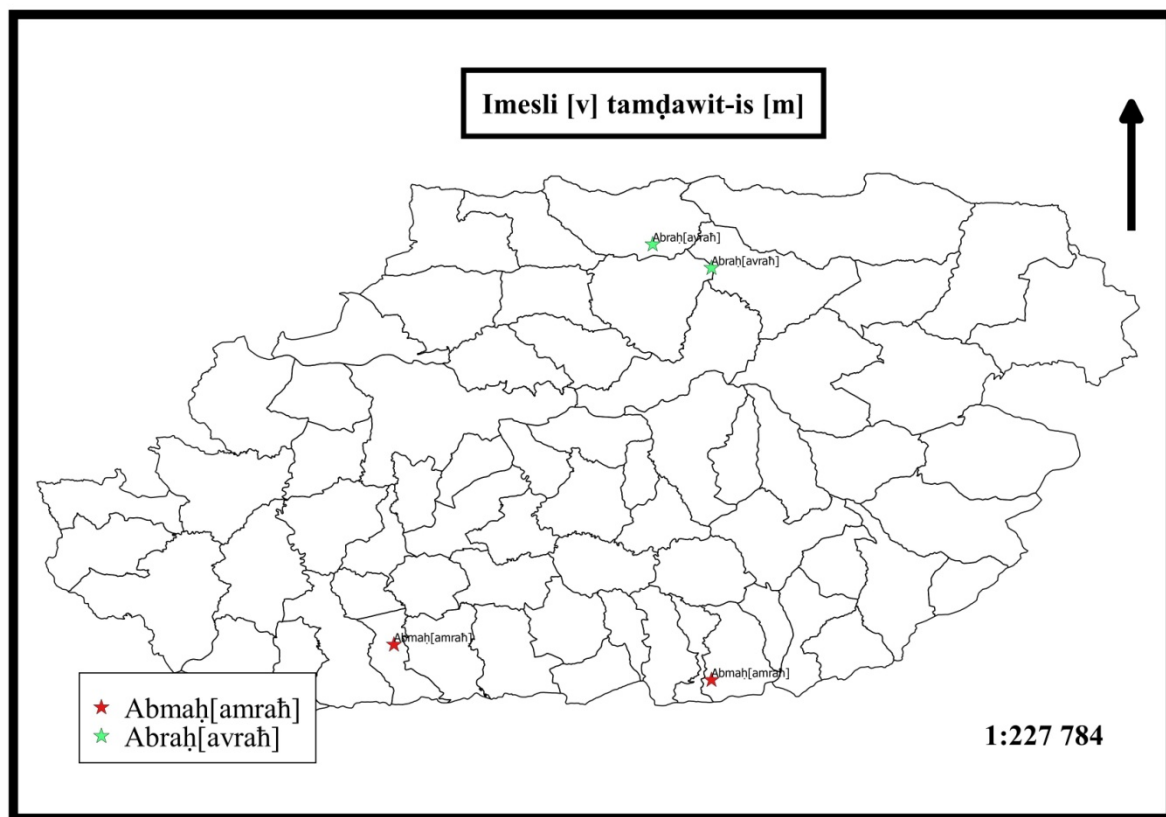

Takerɗa 05: takerɗa n yimesli $[b\hat{b}^w]$ d tamɣawit-is $[p\hat{p}^w]$

II.6. Imesli [v] / tanɗa [m]:

Imesli	Imedyaten / tuddar			
[v] / [m]	Abraḥ [avrah]	(AQ) (IS)	Avraḥ [amrah]	(ATW) (ATɛ)

Imesli [v] di temnaɗin n (AQ, IS); yuɣal d [m] di temnaɗin n(ATW,ATɛ)

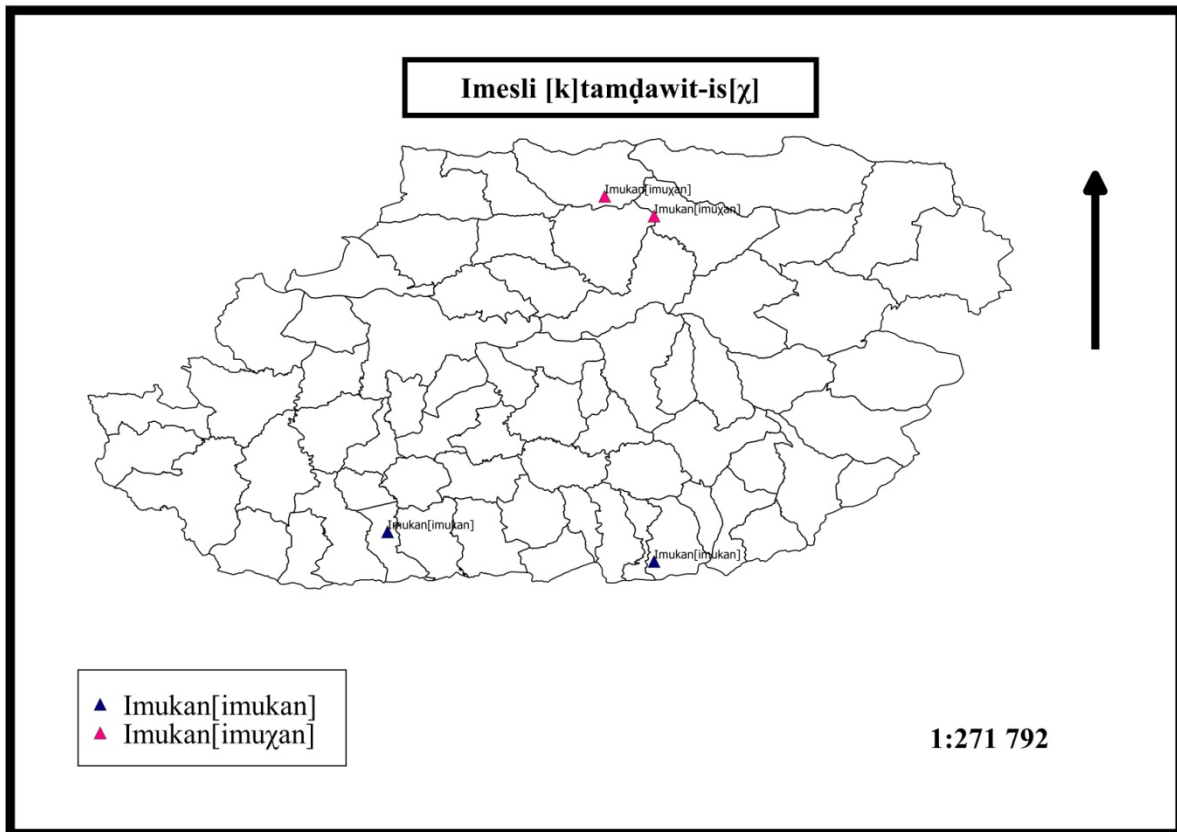

Takerɗa 06: takerɗa n yimesli [v] d temɗawit-is [m]

II.7.Imesli [k] / taṇḍa-s [χ]:

Imesli	Imedyaten / tuddar			
[k] / [χ]	Imukan [imukan]	(ATW) (ATƏ)	Imukan [imuχan]	(AQ) (IS)

Deg ammud i d-nejmeε nufa-d [k] deg awal amerɗil (imukan)di temnadin n (IS, AQ, ATƏ), yettbeddil di temnaɗt n (ATW) yettuɣal d [χ].

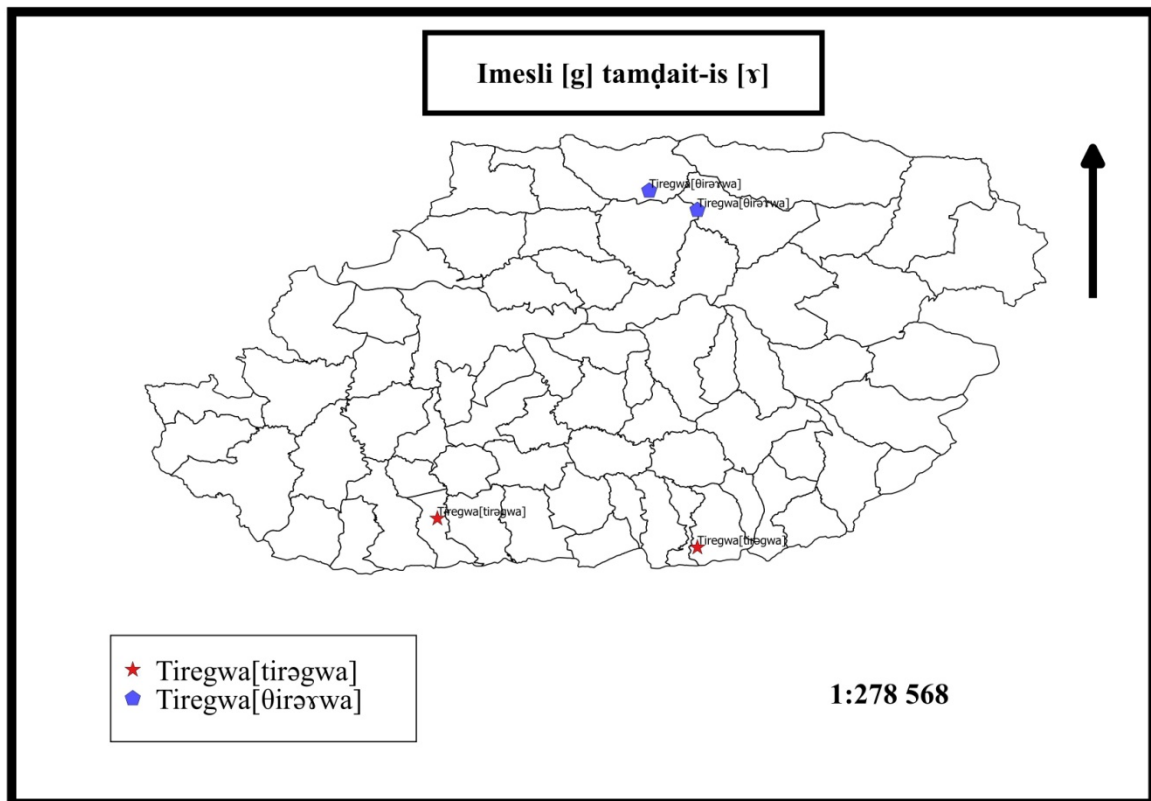

Takerɗa 07: takerɗa n yimesli [k] d temɗawit-is [χ]

II.8. Imesli [g] / tanɗa-s [ɣ]:

Imesli	Imedyaten / tuddar			
[g] / [ɣ]	Tiregwa [tirəgwa]	(ATW) (ATɛ)	Tiregwa [θirəɣwa]	(AQ) (IS)

Deg tfelwit-a imesli [g] di temnaɗin n (ATW, ATɛ); yettuɣal d [ɣ] di temnaɗin n (AQ, IS).

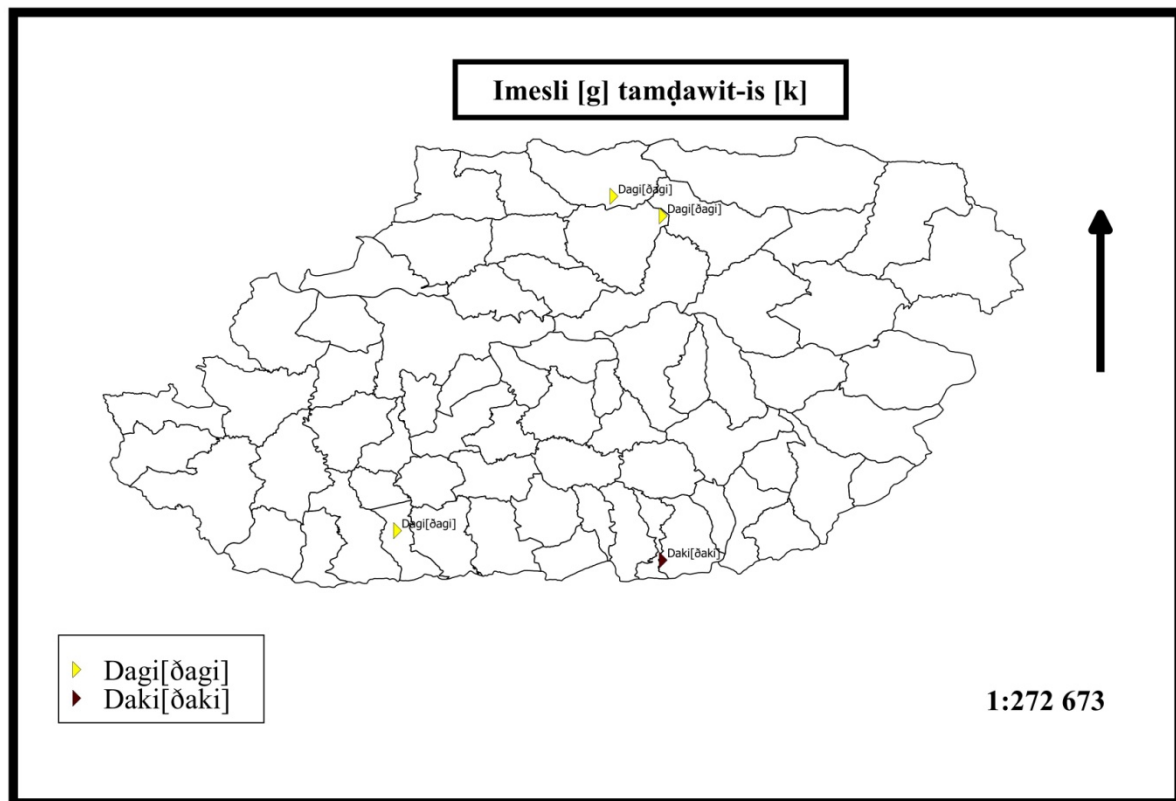

Takerɗa 08: takerɗa n yimesli [g] d temɗawit-is [ɣ]

II.9.Imesli [g] / taṇḍa-s [k]:

imesli	Imedyaten/ tuddar			
[g] / [k]	Dagi [ḍagi]	(IS) (AQ) (ATḤ)	daki [ḍaki]	(ATW)

Awal [ḍagi] nufa-t-id deg(ATW,ATḤ), ma d awal [ḍaki] nufa-t-id deg (AQ, IS) imesli [g] yuḡal d [k].

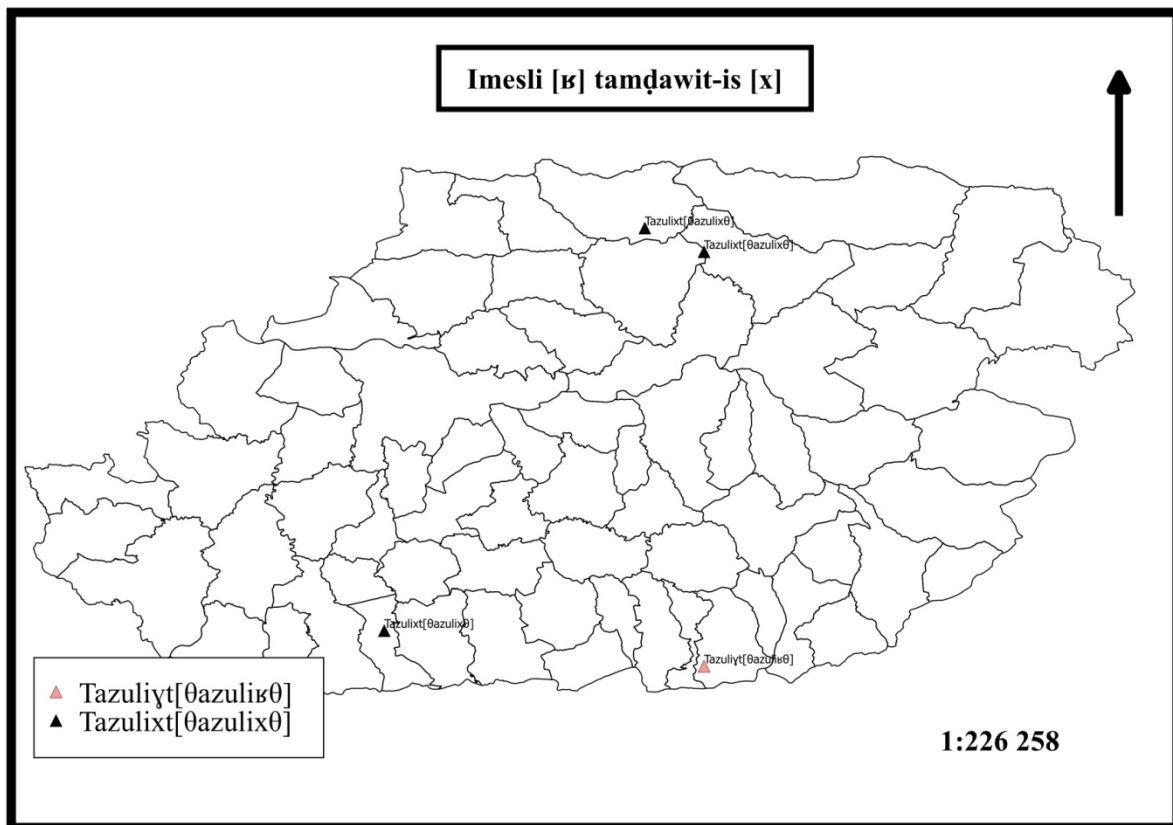

Takerḍa 09: takerḍa n yimesli [g] d taṇḍawit-is [k]

II.10. Imesli [ɣ] / tamɗa-s [x]:

Imesli	Imedyaten / tuddar			
[ɣ] / [x]	Tazuliɣt [θazuliɣθ]	(ATW)	Tazulixt [θazulixθ]	(AQ) (IS) (ATɛ)
	ɣas [ɣas]	(ATW)	Xas [xas]	(AQ) (IS) (ATɛ)

Imesli [ɣ] di temnaɗt (ATW) yettuyal d imesli [x] di temnaɗin (IS, ATɛ, AQ).

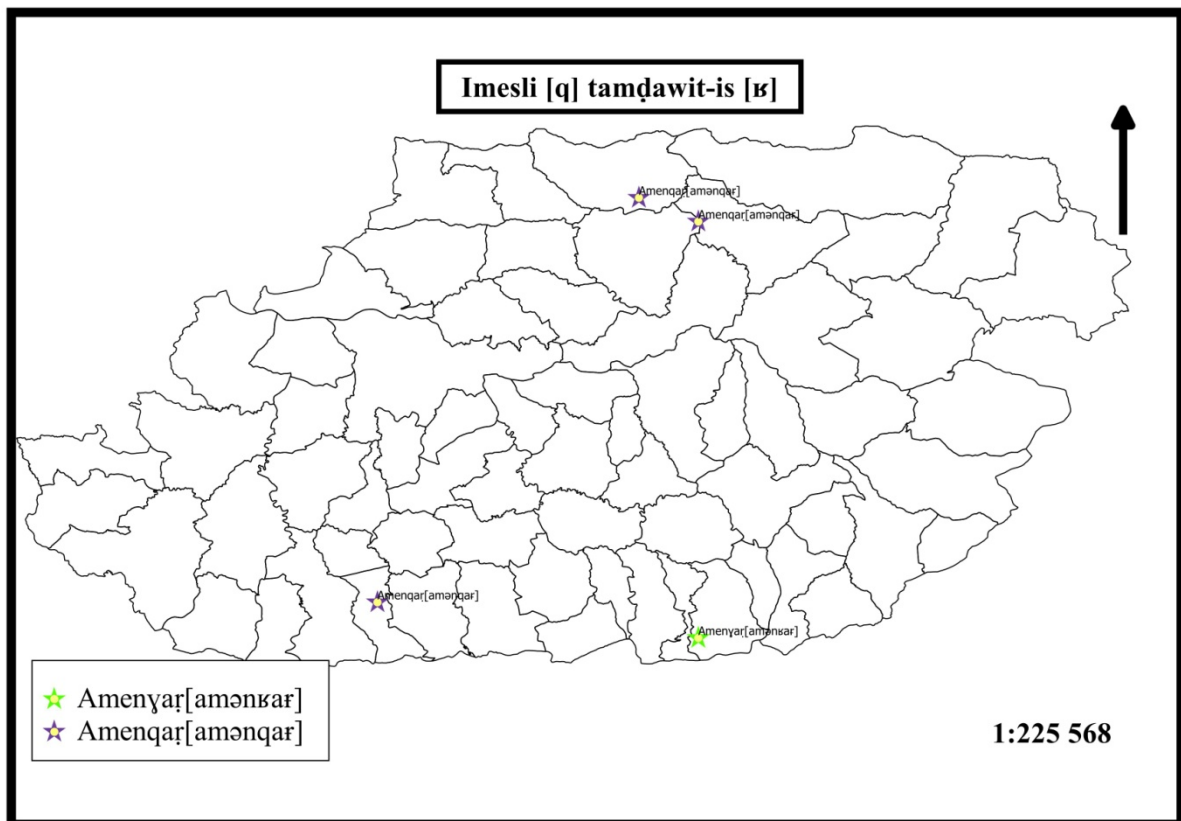

Takerɗa 10: takerɗa n yimesli [ɣ] d temɗawit-is [x]

II.11. Imesli [q] / tamɣa-s [ɣ]:

imesli	Imedyaten/tuddar			
[q] / [ɣ]	Amenqar [amənqar]	(AQ) (IS) (ATɛ)	Amenɣar [amənɣar]	(ATW)

Awal[amənqar]nufa-t-id deg (AQ, IS), ma d awal [amənɣar] nufa-t-id deg(ATW,ATɛ)
imesli [q] yuɣal [ɣ].

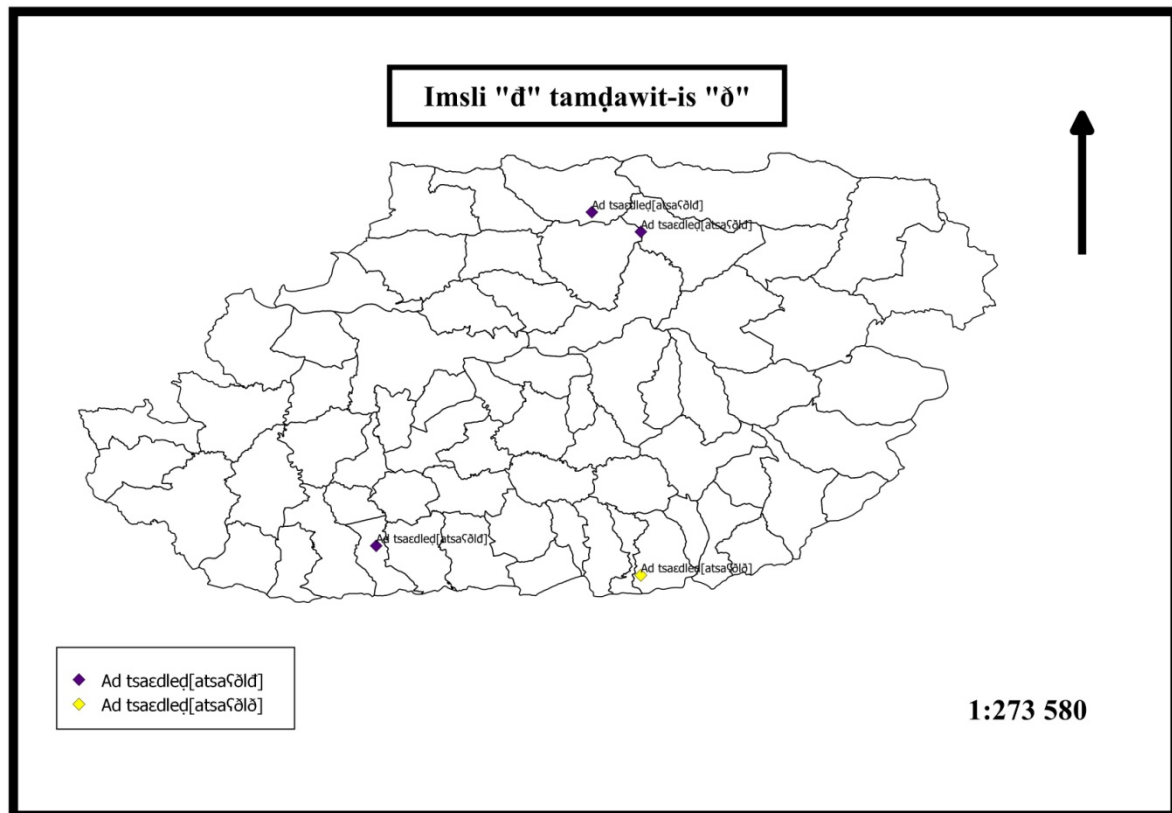

Takerɗa 11: takerɗa n yimesli [q] dtemɣawit-is [ɣ]

II.12. Imesli [ḍ] / taṇḍa [ḍ]:

Imesli	Imedyaten/tuddar			
[ḍ] / [ḍ]	Ad tsaḍḍed [atsaḥḍḍ]	(IS) (AQ), (ATḤ)	Ad tsaḍḍed [atsaḥḍḍ]	(ATW)
	Ad tcidḍed [atʃiddḍ]	(IS) (AQ), (ATḤ)	Ad tcidḍed [atʃiddḍ]	(ATW)
	Ad d-tawiḍ [adawiḍ]	(IS) (AQ), (ATḤ)	Ad d-tawiḍ [adawiḍ]	(ATW)
	Ad Tselyed [atsəlxḍ]	(ATḤ) (IS), (AQ)	Ad tselyed [atsəlxḍ]	(ATW)

Imesli[ḍ] deg temnaḍt (aq, atḥ, is) yettuḡal d [ḍ] deg temnaḡt n (atw).

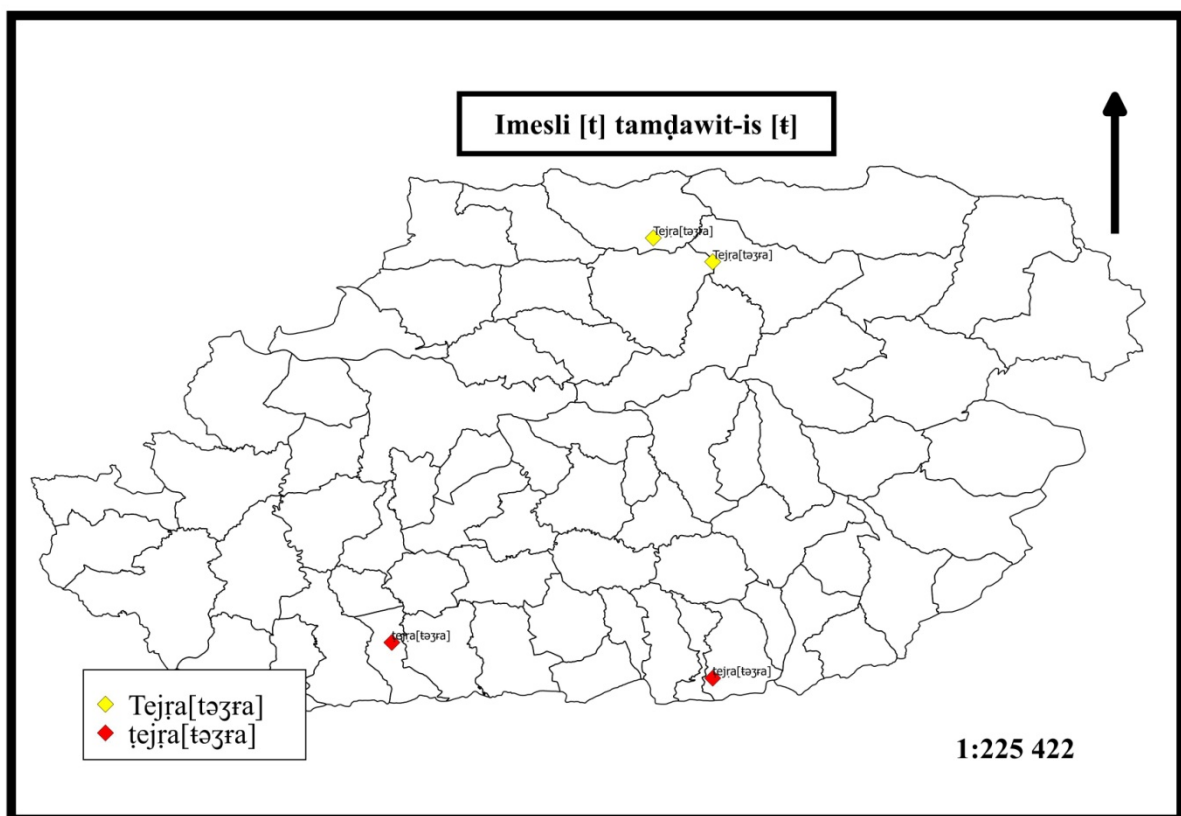

Takerḍa 12:takerḍa n yimesli [ḍ] dtemḍawit-is [ḍ]

II.13. Imesli [t] / tanɗa [ɗ]

Imesli	Imedyaten / tuddar			
[t] / [ɗ]	Tejra [təʒra]	(IS) (AQ)	ɗejra [ɗəʒra]	(ATW) (ATɛ)

Imesli [t] yettili di temnaɗin (IS, AQ) yettuɣal d imesli [ɗ] di temnaɗin (ATW, ATɛ).

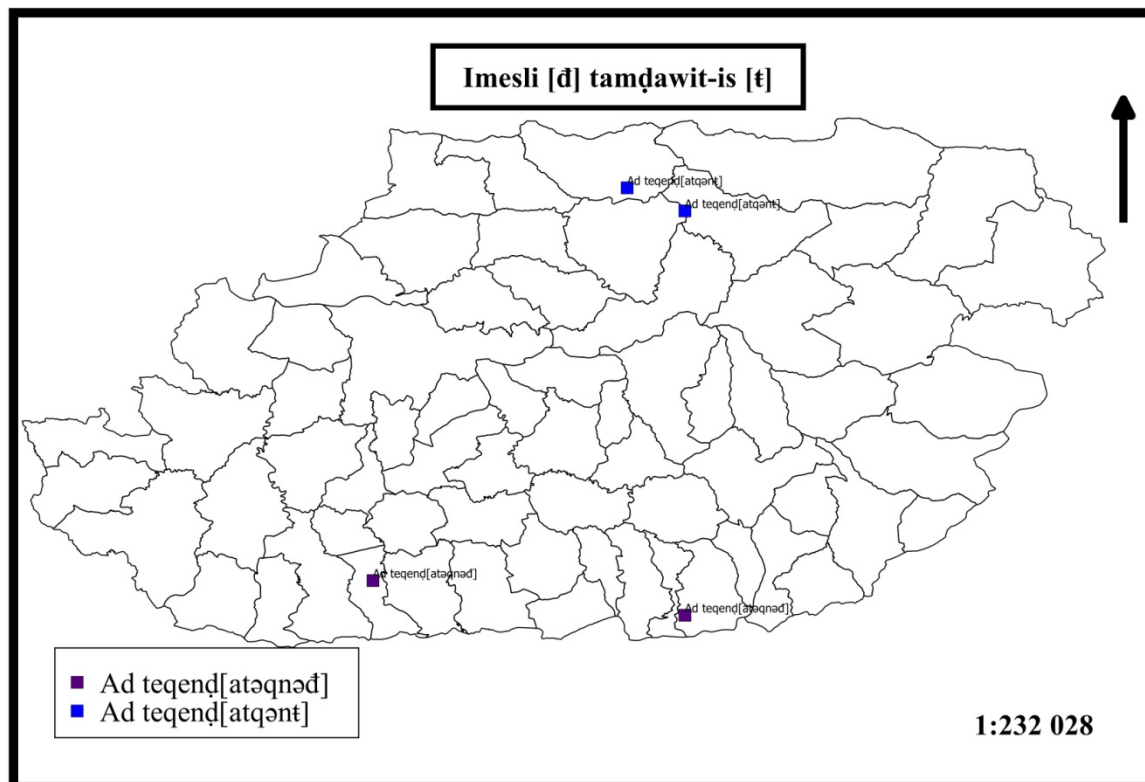

Takerɗa 13:takerɗa n yimesli [t] dtemɗawit-is [ɗ]

II.14. Imesli [d] / taŋɗa[t]:

Imesli	Imedyaten / tuddar			
[d] / [t]	Ad t-teqneɗ [attəqɛnəɗ]	(ATW) (ATɛ)	Ad t-teqneɗ-t [attqənt]	(IS) (AQ)
	Ad t-tjebdeɗ [attʒəvəðɗ]	(ATW) (ATɛ)	Ad t-tjebdeɗ-t [attʒəvəðt]	(IS) (AQ)

Imesli [d] yettili di temnaɗin n (IS, AQ) yettuɣal d imesli [t] di temnaɗin n (ATW, ATɛ).

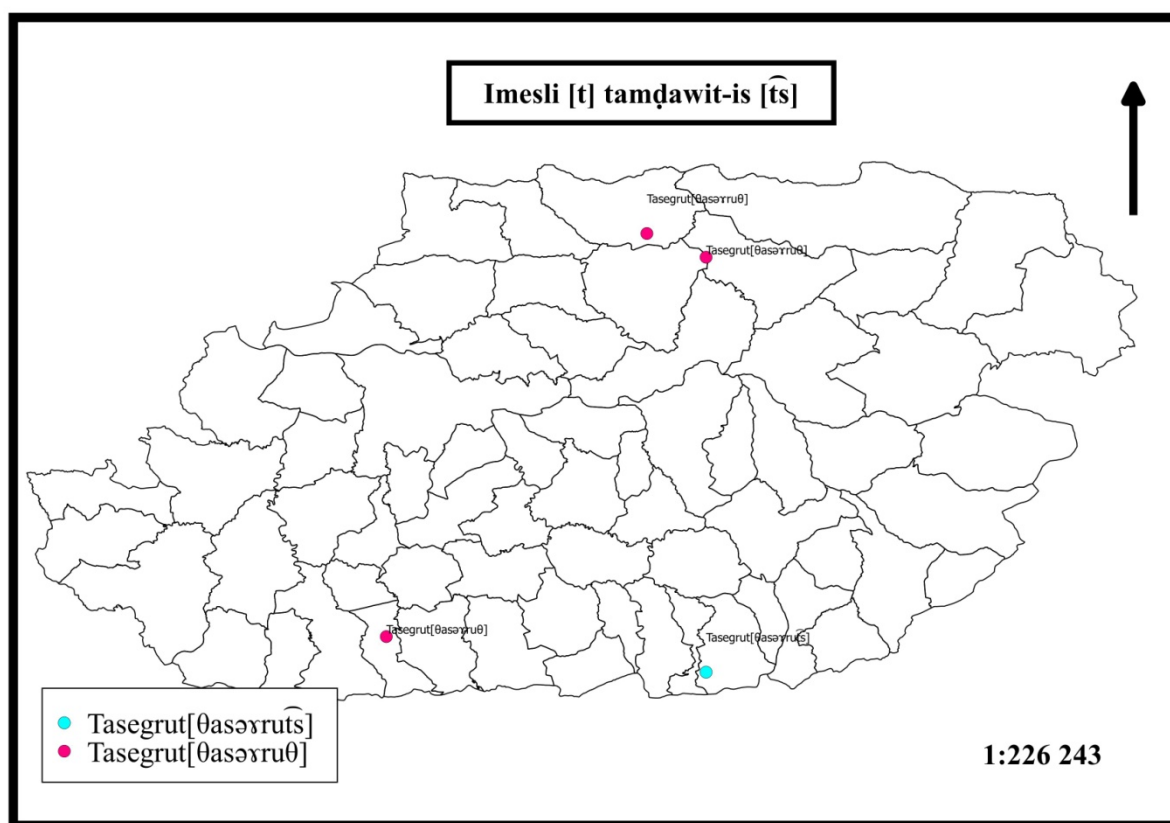

Takerɗa 15:takerɗa n yimesli [d] dtemɗawit-is [t]

II.15. Imesli [θ] /tanɗa-s [ts]:

Imesli	Imedyaten / tuddar			
[θ] / [ts]	Tasegrut [θasəɾruθ]	(IS) (AQ) (ATɛ)	Tasegrut [θasəɾrut ^s]	(ATW)

Imesli [θ] yettili di temnaɗin n (IS, AQ, ATɛ); yettuyal d imesli [ts] di temnaɗt (ATW).

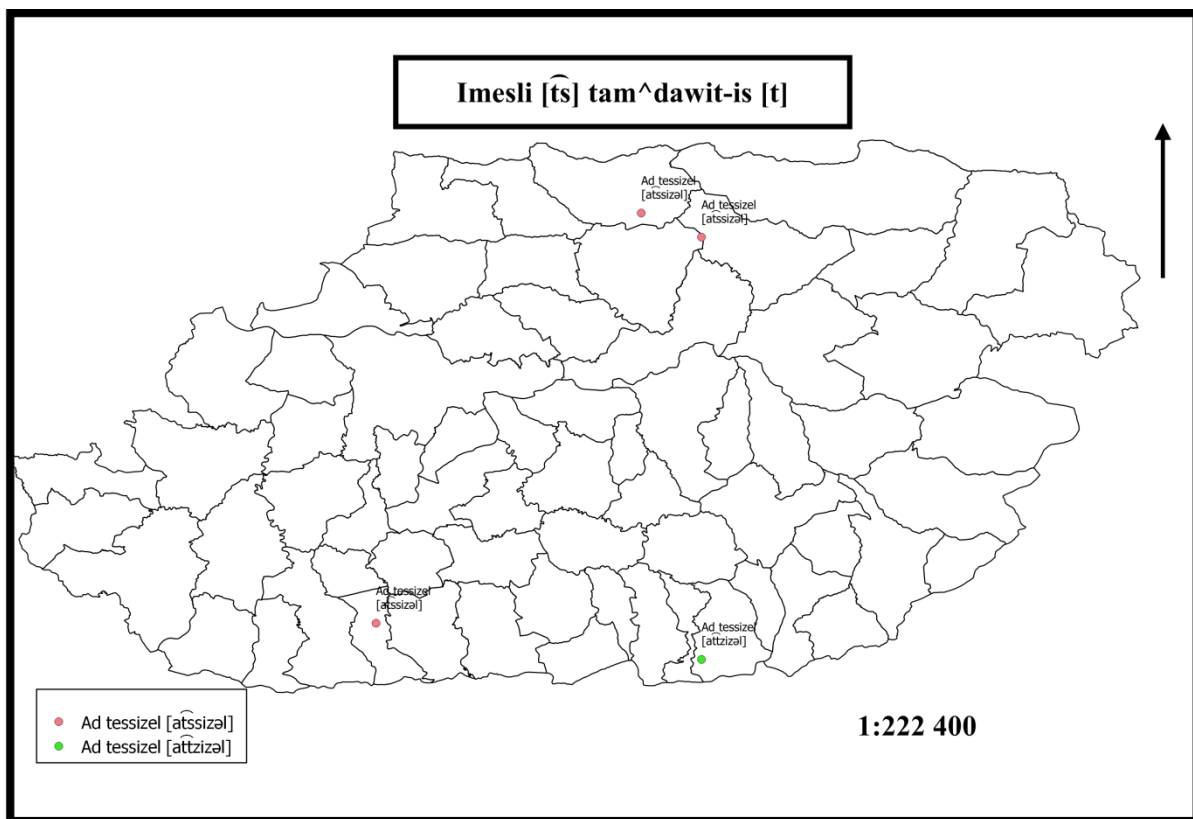

Takerɗa 15:takerɗa n yimesli [θ] dtemɗawit-is [ts]

II.16.1. Imesli [ts̃] /tanɗa-s [t]:

Imesli	Imedyaten / tuddar			
[ts̃] / [t]	Ad tessizel [at̃ssizəl]	(IS) (AQ) (ATɛ)	Ad tessizel [att̃zizəl]	(ATW)

Awal[at̃ssizəl] nufa-t-id deg(ATɛ, AQ, IS), ma d awal [att̃zizəl]nufat-id deg(ATW), imesli [ts̃] yuɗal d [t].

Takerɗa 16:takerɗa n yimesli [ts̃] dtemɗawit-is [t]

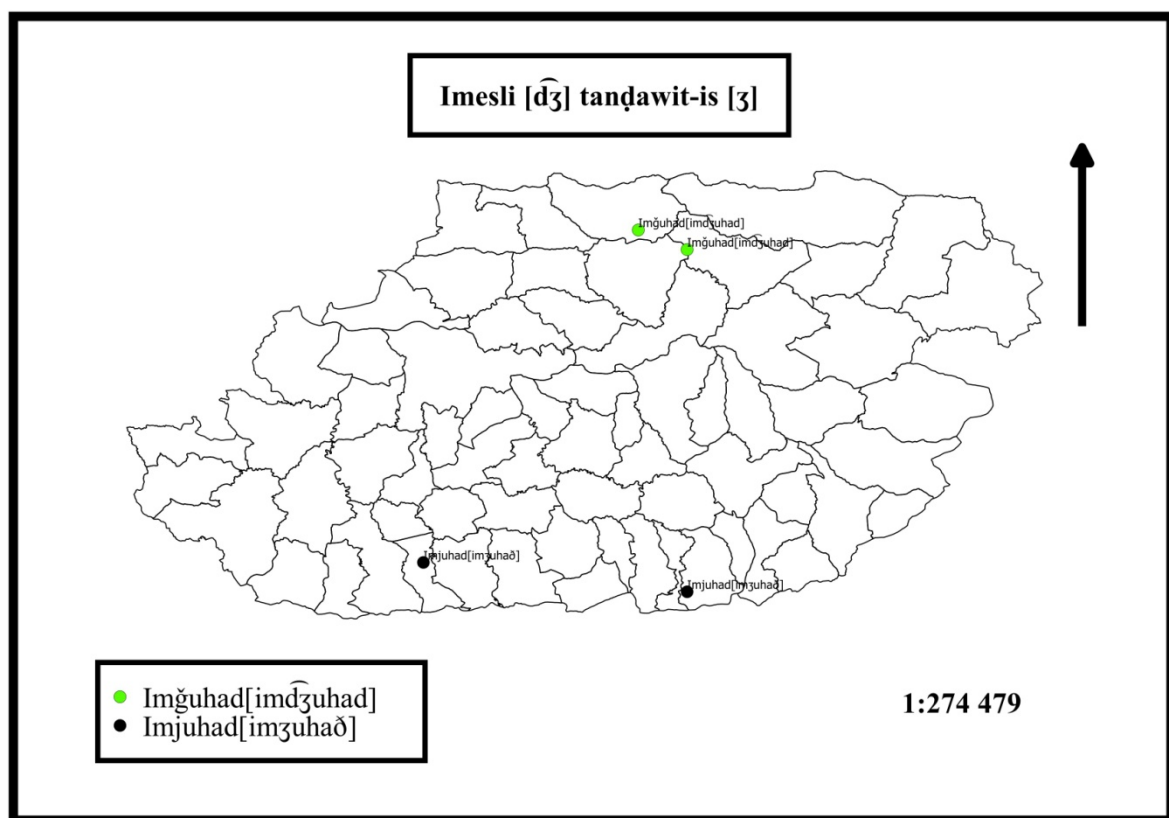
II.I.Abeddel n wadeg n ususu:

Deg ubeddel n wadeg n ususu ad d-nemmeslay yef ubeddel n uẓar n wawal, gar ukuz n temnaḍin n tmurt n leqbayel (AQ, IS, ATW, ATḔ), i wakken ad nwali amgired yellan gar-asent.

II.I.1. tazegnaggayt [d̥ʒ] / tawecwect [ʒ]:

Imesli	Imedyaten/ Tuddar			
[ǧ] / [ʒ]	aǧerreb [ad̥ʒərrəv]	(ATW)	ajerreb [aʒərrəv]	(IS) (AQ) (ATḔ)
	Imǧuhad [imd̥ʒuhad]	(IS) (AQ)	Imjuhad [imʒuhað]	(ATW) (ATḔ)

Imesli [d̥ʒ] deg Md:[ad̥ʒərrəv] di temnaḍt n (ATW); yettuyal d [ʒ] di temnaḍin n (IS, AQ, ATḔ), ma deg Md: [imd̥ʒuhad] deg temnaḍin n (IS, AQ) yettuyal d [ʒ] di temnaḍin n (ATW, ATḔ).

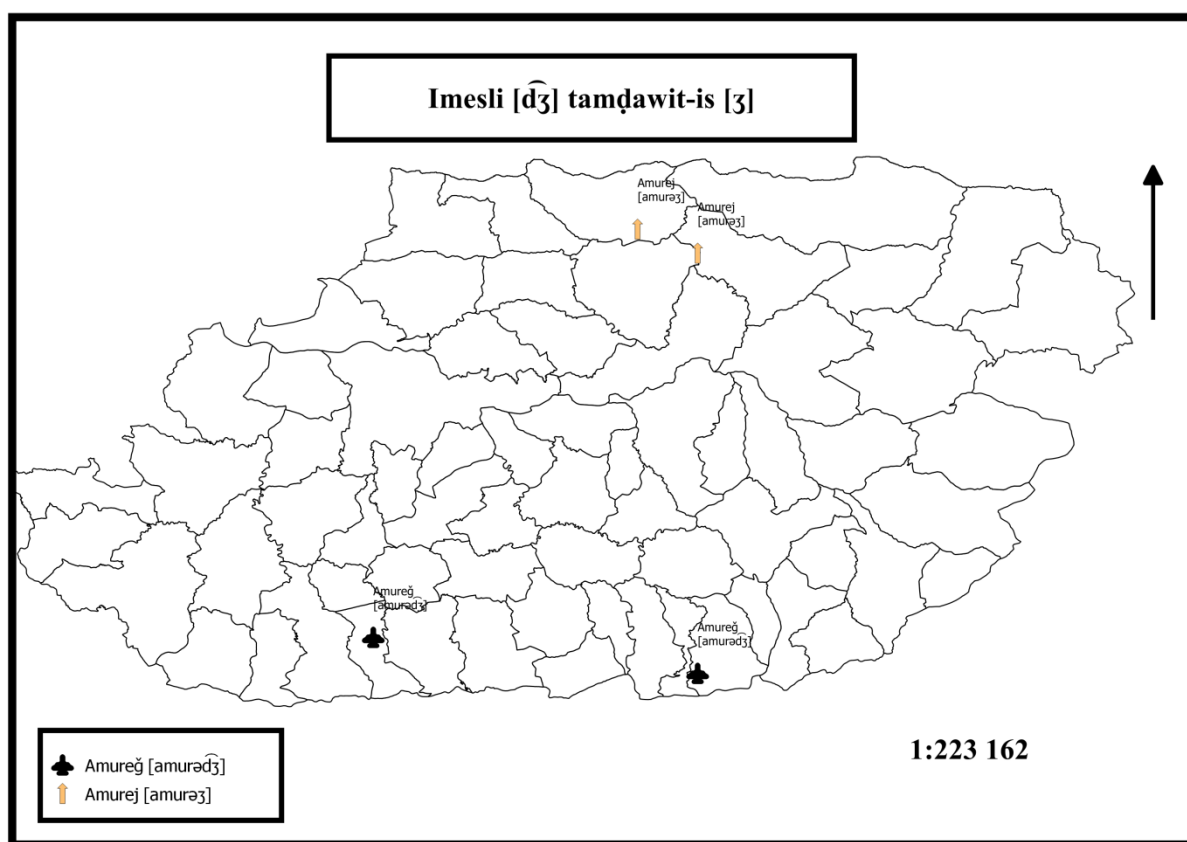

Takerḍa 17:takerḍa n yimesli [d̥ʒ] dtemḍawit-is [ʒ]

II.I.2. tawecwect [ɜ] / tazegnaggayt [d̪ɜ]:

Imesli	Imedyaten/ Tuddar			
[ɜ] / [ǧ]	Amurej [amurəɜ]	(IS) (AQ)	Amureǧ [amurəd̪ɜ]	(ATW) (ATɛ)

Imesli [ɜ] di temnaɖin n (IS, AQ); yettuyal d [d̪ɜ] di temnaɖin n (ATW, ATɛ).

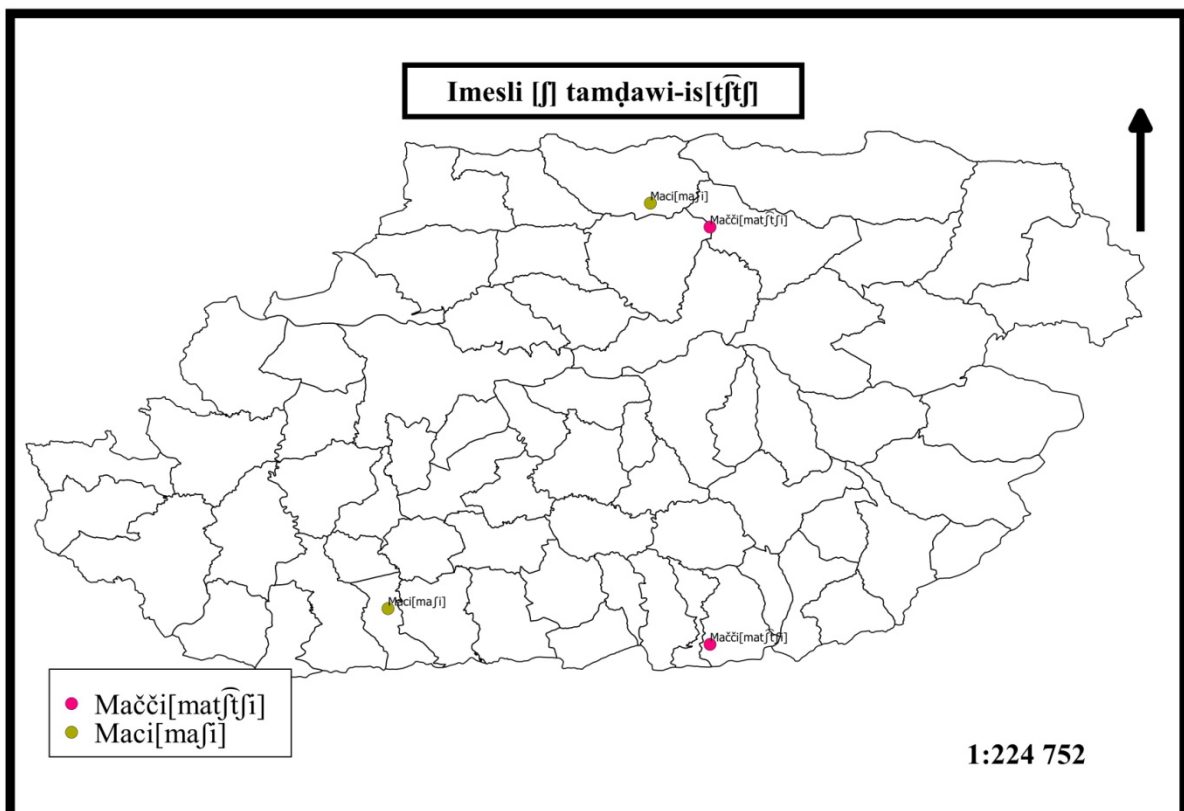

Takerɖa 18:takerɖa n yimesli [d̪ɜ] dtemɖawit-is [ɜ]

II.I.3.a. Tawecwact [ʃ] / azegnaggay [tʃ] :

Imesli	Imedyaten / tuddar			
[ʃ] / [tʃ]	Maci [maʃi]	(IS) (ATḐ)	Mačči [matʃtʃi]	(ATW) (AQ)

Imesli [ʃ] deg temnaḍin n (ATḐ, IS) yettuɣal d [tʃ] deg temnaḍt n (AQ, ATW).

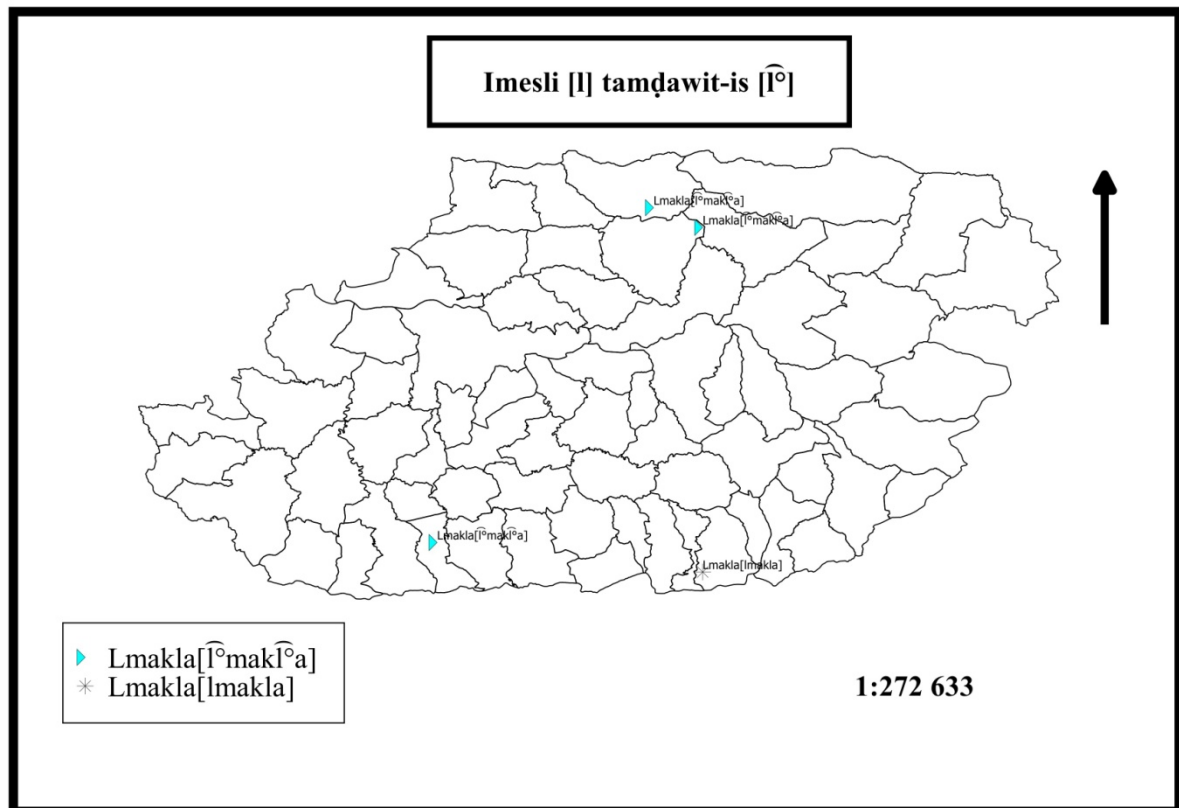

Takerɗa 19:takerɗa n yimesli [ʃ] dtemɣawit-is [tʃ]

II.I.4. Timiddist [l] / tanɗa-s [l̥], [l̥ʷ] :

Imesli	Imedyaten/ tuddar					
[l] / [l̥] / [l̥ʷ]	Lmakla [l̥makl̥a]	(IS), (ATɛ)	Lmakla [l̥ʷmakl̥ʷa]	(AQ)	Lmakla [lmakla]	(ATW)
	daxxel [ðaxxəl̥]	(IS) (ATɛ)	daxxel [ðaxxəl̥ʷ]	(AQ)	daxxel [ðaxxəl]	(ATW)
	Aqelmun [aqəl̥mun]	(IS) (ATɛ)	Aqelmun [aqəl̥ʷmun]	(AQ)	Aqelmun [aqəlmun]	(ATW)
	Ad tennejliy [atstsnəʒl̥ij]	(IS) (ATɛ)	Ad tennejli [atstsnəʒl̥ʷij]	(AQ)	Ad tennejli [atsnəʒli]	(ATW)

Imesli[l]deg temnaɗt (ATɛ, IS) yettuyal [l̥] ma yella deg (AQ) qaren [l̥ʷ] ma yella deg (ATW) yettyima d [l].

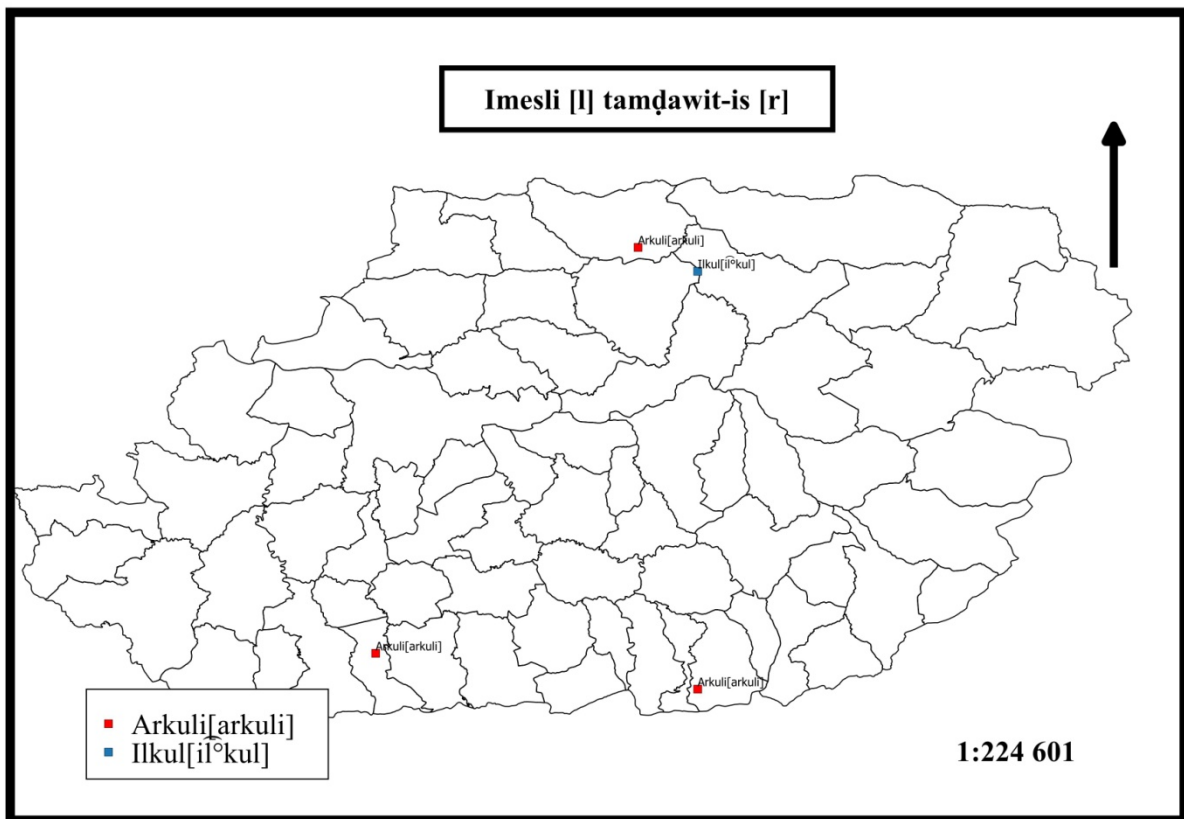

Takerɗa 19:takerɗa n yimesli [l] dtemɗawit-is [l̥], [l̥ʷ]

II.I.5. Imesli [l] / tanɗa-s [r] :

Imesli	Imedyaten/tuddar			
[l] / [r]	Ilkel [il ^β kəl]	(AQ)	Arkeli [arkəl]	(ATW)
	Ilkel [il ^ɾ kəl]	(IS) (ATɛ)		
	Yelsa [jəlsa]	(ATW)	yelsa [jərsa]	(IS) (AQ) (ATɛ)

Imesli [l] deg Md:(Ilkel) yettyima d [l] di temnaɗin n (ATɛ, IS, AQ); yettuɣal d [r] deg temnaɗt n (ATW), ma deg Md: (yelsa) yettyima d [l] di temnaɗt n (ATW), yettuɣal d [r] deg temnaɗin (ATɛ, IS, AQ).

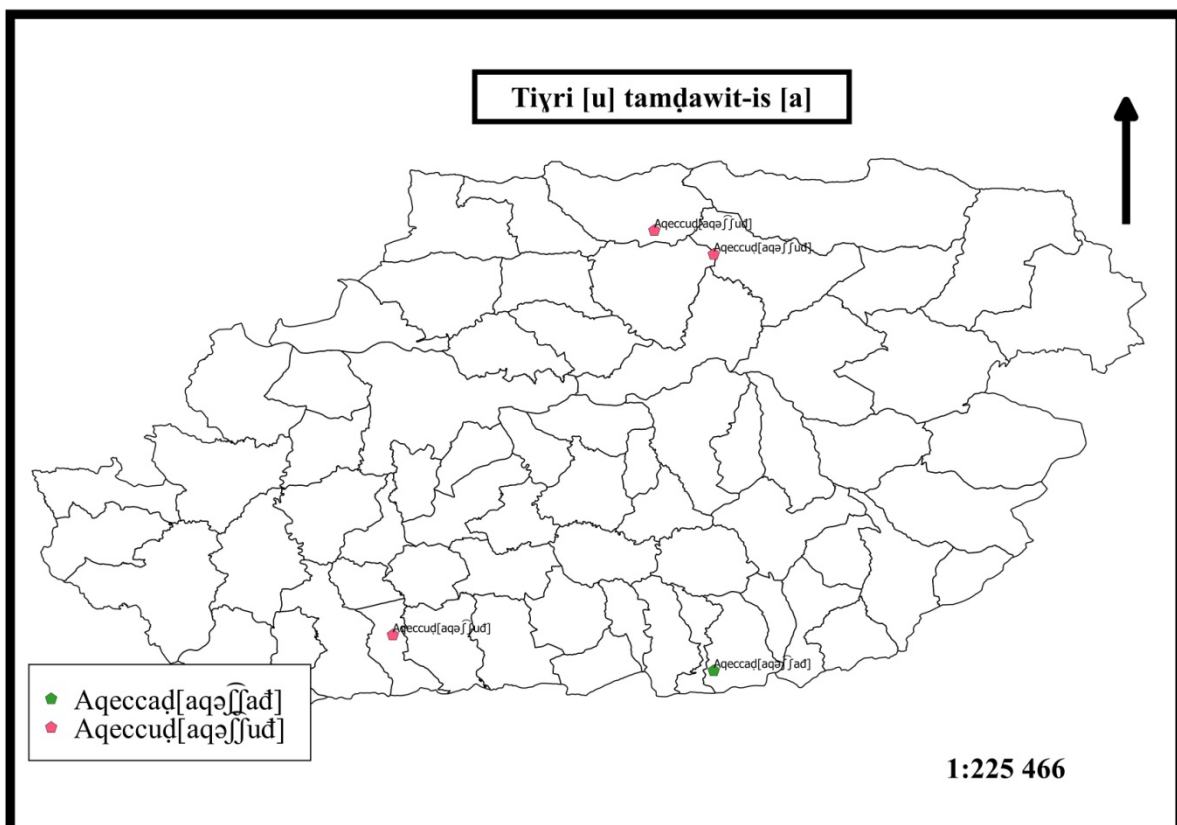

Takerɗa 20: takerɗa n yimesli [l] dtemɗawit-is [r]

II.II. Abeddel n teyr̥a:**II.II.1. Imesli [u] / tanḡa-s [a]:**

Imesli	Imedyaten/tuddar			
[a] / [u]	Citt <u>u</u> ḥ [ʃitt <u>u</u> ḥ]	(IS) (AQ)	Citt <u>a</u> ḥ [ʃitt <u>a</u> ḥ]	(ATW) (ATE)
	Aqeccuḡ [aqəʃ <u>u</u> ḡ]	(IS) (AQ)	Aqeccad [aqəʃ <u>a</u> ḡ]	(ATW) (ATE)

Di tfelwit-a imesli [u] deg temnaḡin (IS, AQ); yettbeddil yettuyal d [a] deg temnaḡin (ATW, ATE).

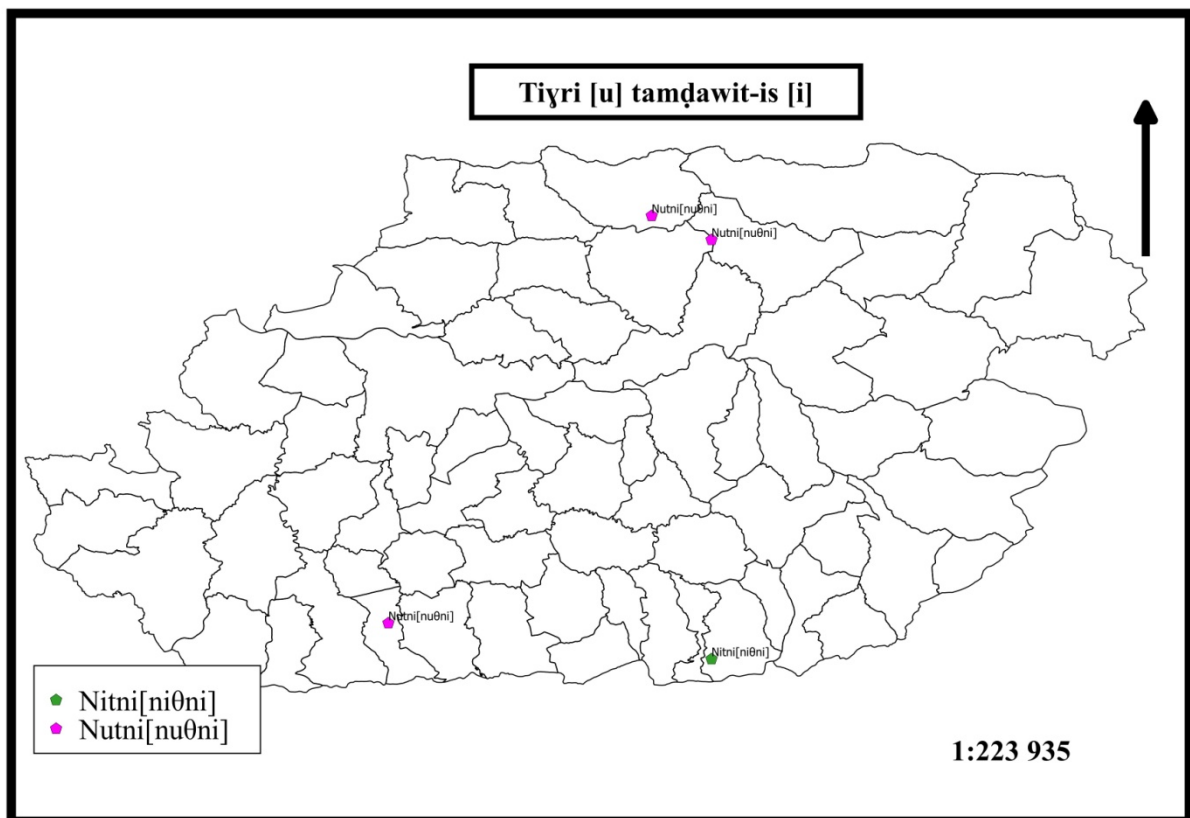

Takerḡa 21:takerḡa n yimesli [u] dtemḡawit-is [a]

II.II.2. Imesli [u] / taṇḍa-s [i]

Imesli	Imedyaten / tuddar			
[u]/ [i]	Ad t-tencud [aθəŋ <u>u</u> d]	(ATW)	Ad t-tencid [aθəŋ <u>i</u> d]	(IS) (AQ) (ATƏ)
	Nutni [nuθni]	(IS) (ATW) (AQ)	Nitni [niθni]	(ATW)

Imesli [u] deg Md:[aθəŋud] deg temnaḍt n(ATW); yettuyal d [i] deg temnaḍin n (ATƏ,AQ, IS), ma deg Md: [nuθni]deg temnaḍin n (ATƏ,AQ,IS), yettuyal d [i] deg temnaḍt n (ATW)

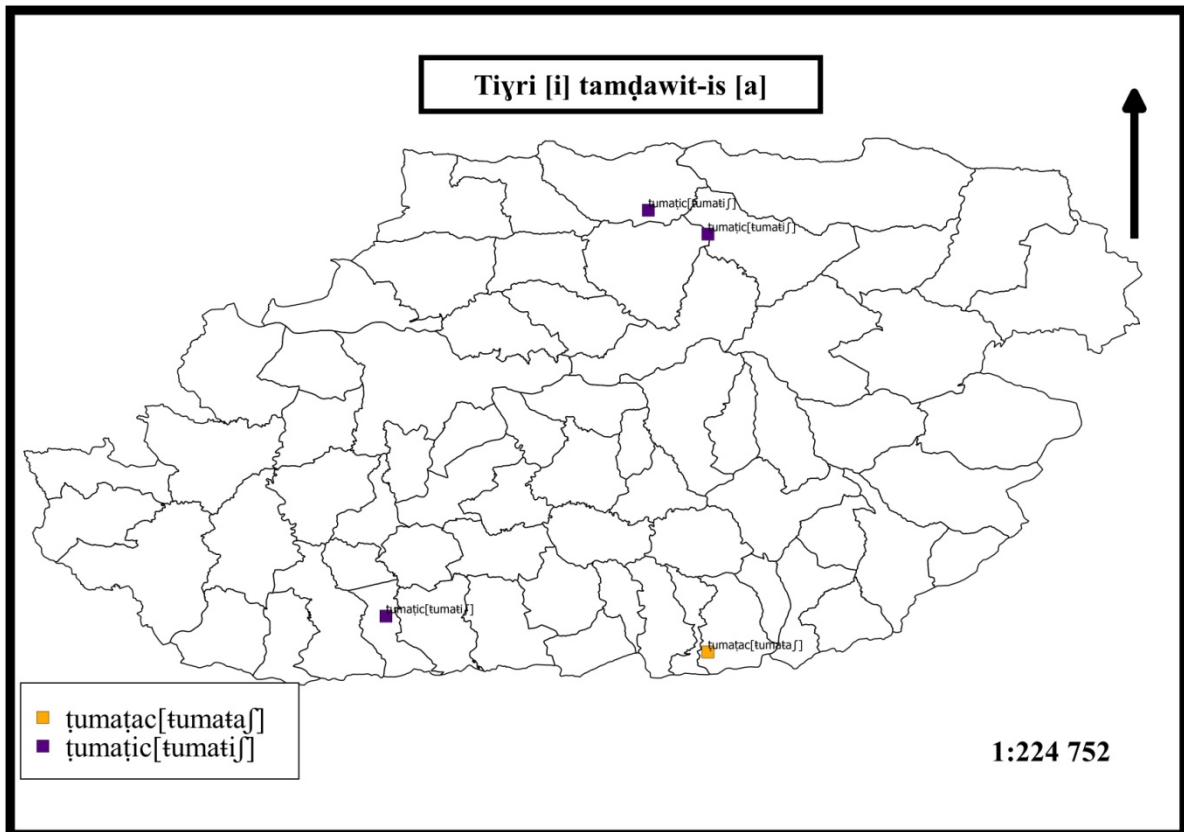

Takerḍa 22:takerḍa n yimesli [u] dtemḍawit-is [i]

II.II.3. Imesli [i] / taṇḍa-s [a]:

Imesli	Imedyaten / tuddar			
[i] / [a]	ṭumaṭiç [ṭumatiʃ]	(IS) (AQ) (ATɛ)	ṭumaṭac [ṭumataʃ]	(ATW)
	Ad t-tessizel [att̪izəl]	(AQ) (ATW) (IS)	Ad t-tessazel [att̪azəl]	(ATɛ)
	Imiren [imirən]	(IS) (AQ) (ATɛ)	Imiren [imarən]	(ATW)

Di tfelwit-a imesli [i] deg temnadin n (ATɛ,AQ,IS), yettuyal d [a] deg temnaɖt n (ATW).

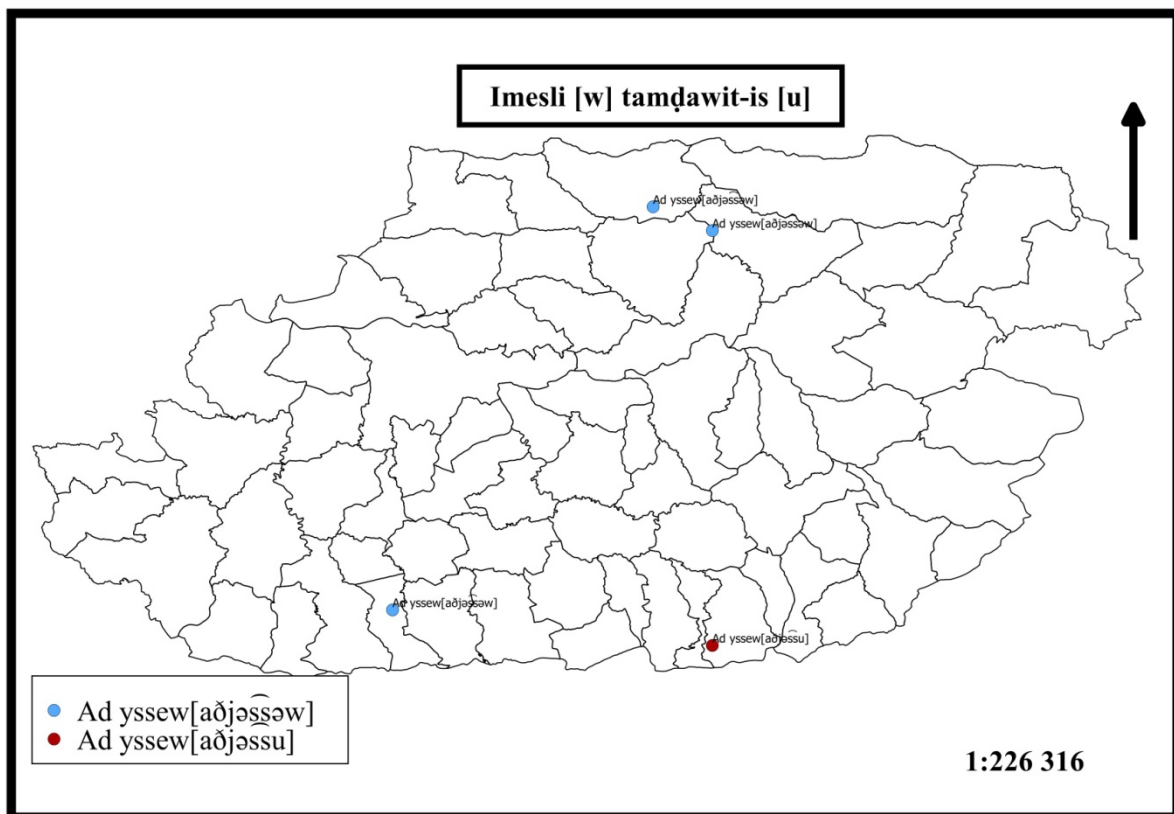

Takerḍa 23: takerḍa n yimesli [i] dtemḍawit-is [a]

II.II.4. Azegnayri [w] / tiyri [u]:

Imesli	Imedyaten / tuddar			
[w] / [u]	Ad yssew [aǎjǎssǎw]	(AQ) (ATǎ) (IS)	Ad yessew [aǎjǎssu]	(ATW)
	Ma yewwet-d [majǎwθǎd]	(AQ) (IS) (ATW)	Ma yewwet-d [majθǎd]	(ATǎ)

Azegnayri [w] deg temnaǎin (ATǎ,AQ, IS) yettuyal d tiyri [u] deg temnaǎt n (ATW).

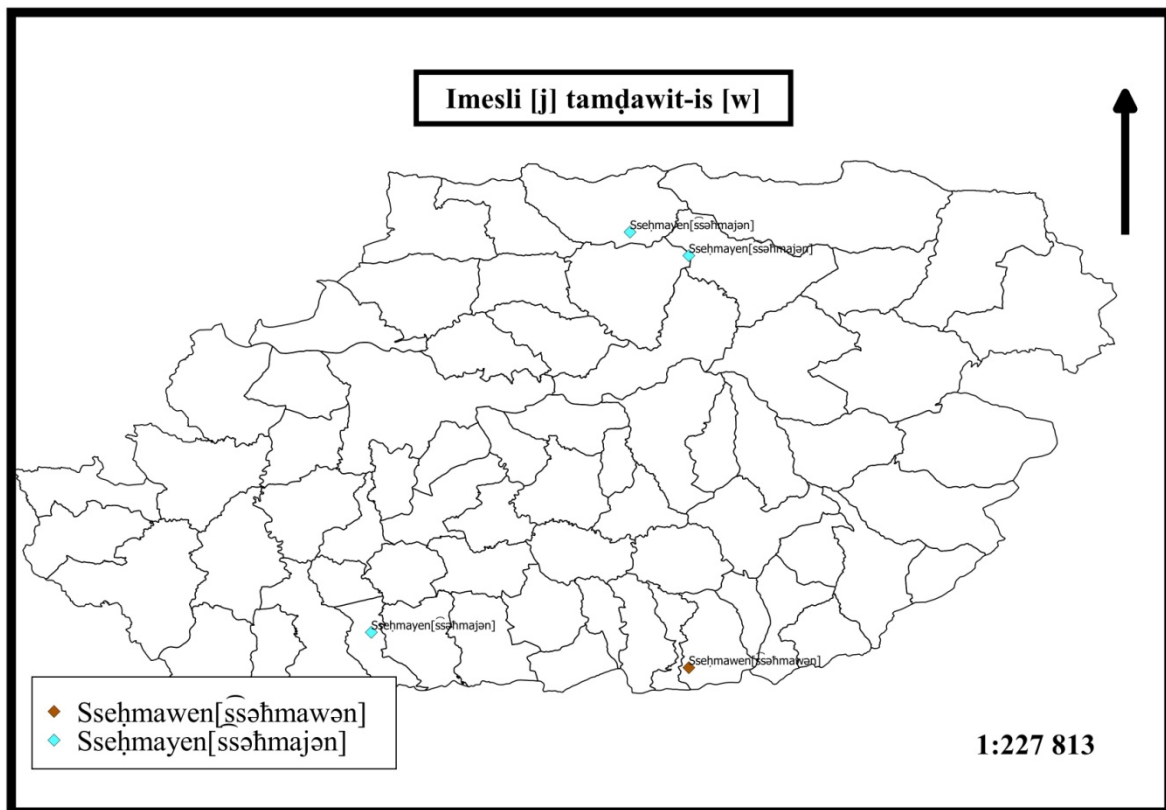

Takerǎa 24:takerǎa n yimesli [w] dtemǎdawit-is [u]

II.II.5. Imesli [j] / taṇḍa-s [w]:

Imesli	Imedyaten / tuddar			
[j] / [w]	Sseḥmuyen [ssəḥmujən]	(AQ) (IS) (ATḐ)	Sseḥmawen [ssəḥmawən]	(ATW)

Awal [ssəḥmujən] nufat-id deg(AQ, IS, ATḐ), ma d awal [ssəḥmawən] nufat-id deg (ATW) imesli [j] yuyal [w].

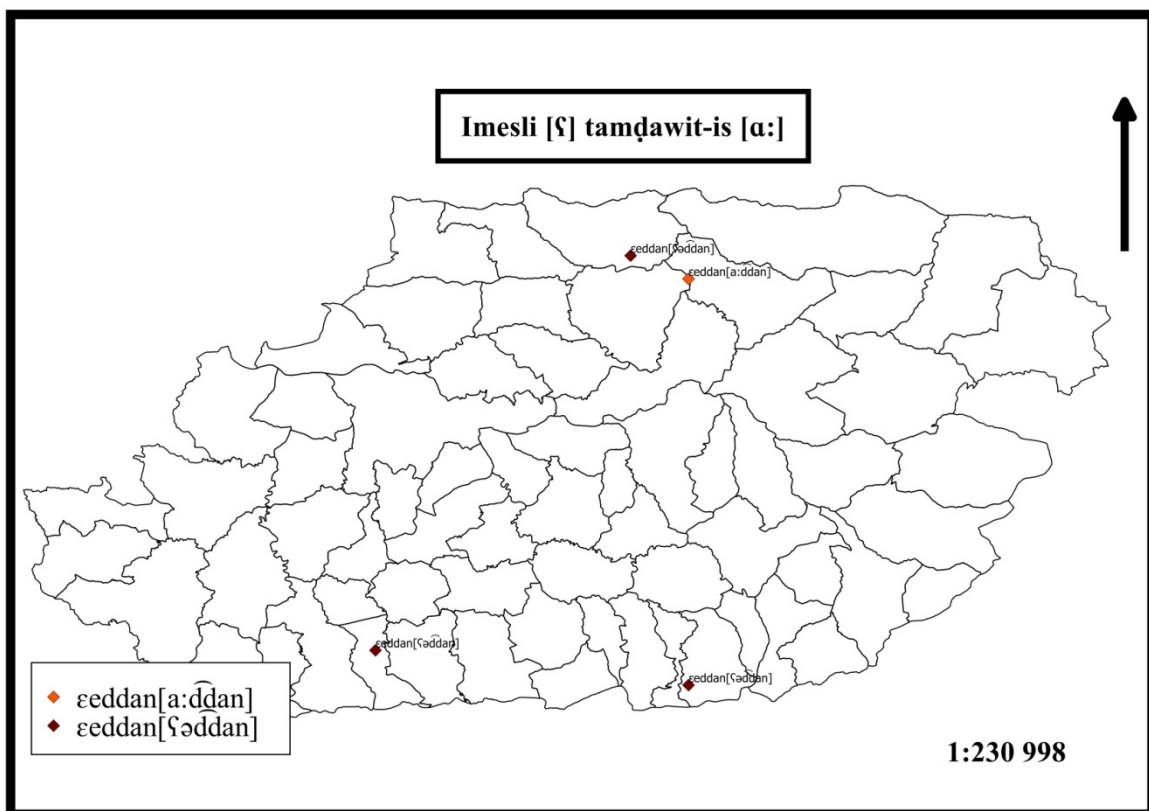
Takerḍa 25:takerḍa n yimesli [j] dtemḍawit-is [w]

II.III. Abeddel n tergal tagerjuman [ɛ]

II.III.1. imesli [ɣ] / Tanɣa-s [a:]

Imesli	Imedyaten / tuddar			
[ɣ] / [a:]	Ad d-nettɛmmir [adnətstsɣəmmir]	(ATW) (ATɛ) (IS)	Ad d-nettɛmmir [adnətstsɑ:mmir]	(AQ)
	ɛddan [ɣəddan]	(ATW) (ATɛ) (IS)	ɛddan [a:ddan]	(AQ)

Imesli [ɣ] nuffa-t-id s waṭas deg wamud-nney di temnaɣin (ATW, ATɛ, IS).ma yella taddart n (AQ) nufa-d awalen-is s teyr tayeẓfant[a:].

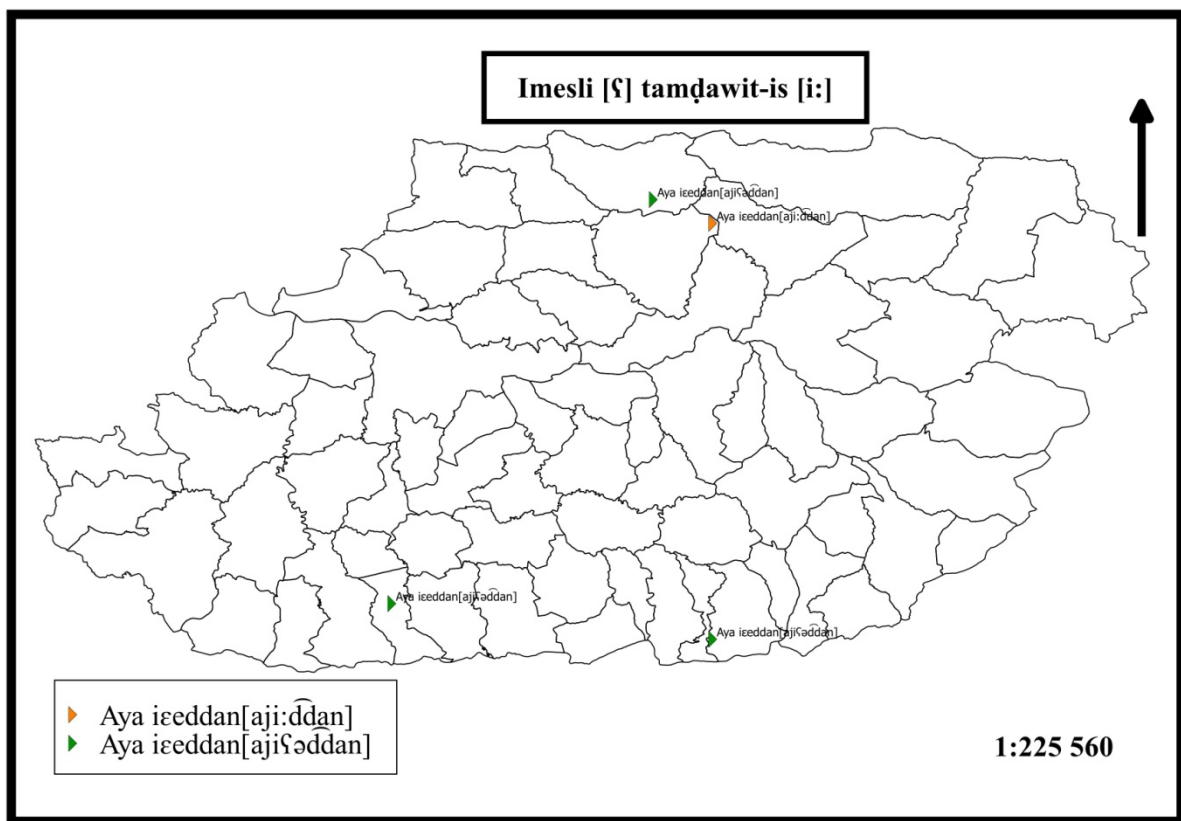

Takerɣa 26:takerɣa n yimesli [ɣ] dtemɣawit-is [a:]

II.III.2. Imesli [ʕ] / tanɗa-s [i:]

Imesli	Imedyaten/ tuddar			
[ʕ] / [i:]	Aya iɛddan [aji:ɗɗan]	(aq)	Aya iɛddan [ajiʕɗɗan]	(atw) (atɛ) (is)

Imesli [ʕ] nufa-t-id s waɗas deg wamud-nney di temnaɗin (ATW, ATɛ, IS).ma yella d taddart n (AQ) nufa-d awalen-is s teyri tayeƴfant[i:].

Takerɗa 27:takerɗa n yimesli [ʕ] dtemɗawit-is [i:]

II.IV. Tamsertit

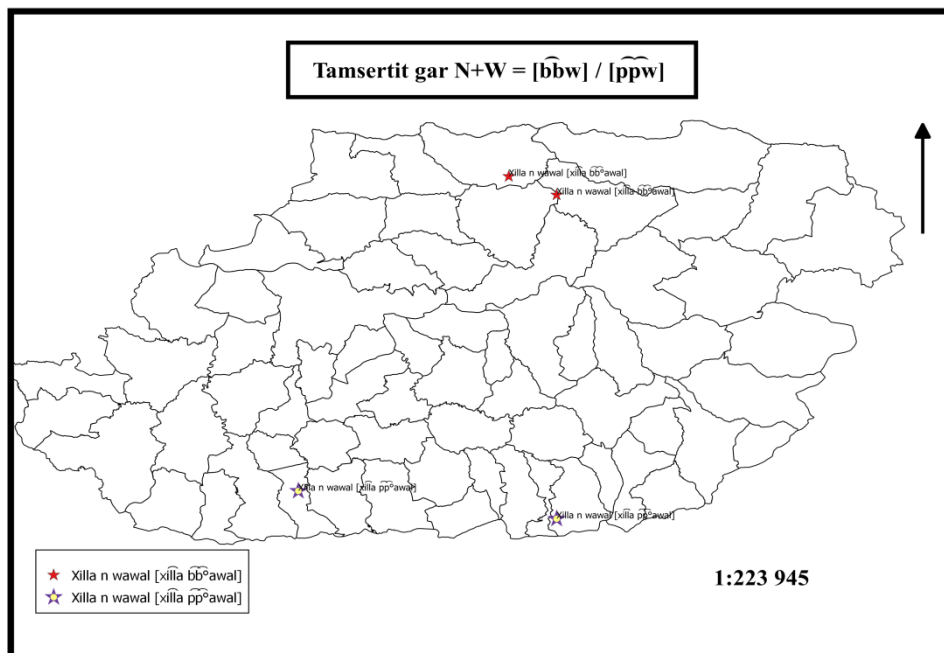
Deg ammuḍ i d-nejmeɛ, nufa-d kra n yismawen deg ay-deg tella temsertit, tettili-d di lmenteq, mi ara dduklen sin yisekkilen ad d-sufyen imesli ussid, yenna-d **NAIT ZERRAD.K.** yef temsalt-a: «*l'assimilation se produit au contact de deux phonèmes, un des deux disparaît, l'autre se transformant en général en tendu.*»¹

Tamsertit, tettili-d mi ara mlilen sin n yimesla, yiwen deg-sen ad yeyli, wayeḍ ad yuḡal d ussid.

II.IV.1. $N+W \Rightarrow [\widehat{bb^w}]/[\widehat{pp^w}]$:

Imesli	Imedyaten/ tuddar		
$N+W \Rightarrow [\widehat{bb^w}]/[\widehat{pp^w}]$:	Xilla n wawal	$[xilla \widehat{bb^w}awal]$	(AQ), (IS)
		$[xilla \widehat{pp^w}awal]$	(ATW), (ATɛ)
	Umeybun n weqcic	$[uməkvun \widehat{bb^w}əqʃi]$	(AQ), (IS)
		$[uməkvun \widehat{pp^w}əqʃi]$	(ATW), (ATɛ)
	Yer daxxel n wamman	$Arḍaxxəl \widehat{bb^w}amman$	(AQ), (IS)
		$Arḍaxxəl \widehat{pp^w}amman$	(ATW), (ATɛ)

Di tfelwit-a mi ara temlil tenzeyt (n) akked d talya n waddad amaruḥ (w) tettak-d imesli ussid $[\widehat{bb^w}]$ di temnaḍin n (AQ, IS), ney imesli ussid $[\widehat{pp^w}]$ di temnaḍin (ATW, ATɛ).

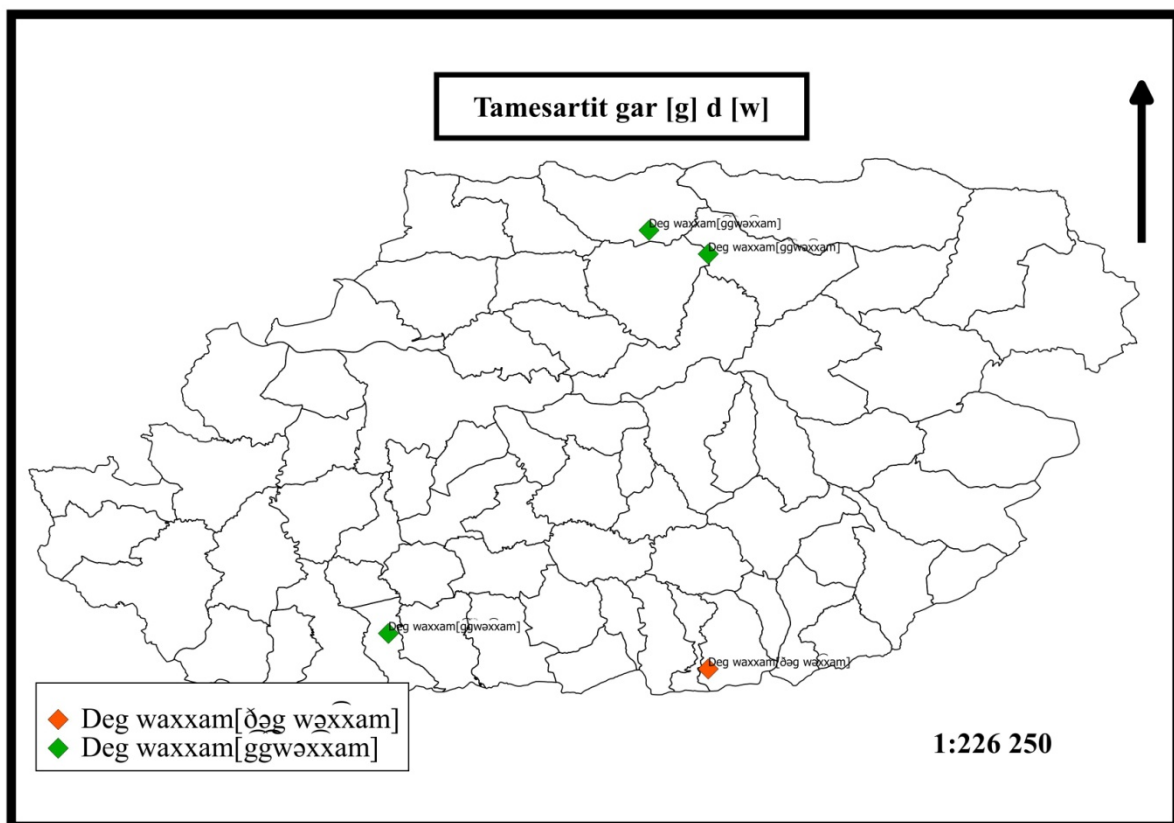
Takerḍa 28: takerḍa n temsertit n [N] akked d [W]

¹NAIT ZERRAD K. *grammaire du berbère contemporaine*, Kabyle, p.28.

II.IV.2. $G+W \Rightarrow [\widehat{gg^w}]$:

Imesli	Imedyaten/ tuddar		
$G+W \Rightarrow \widehat{G^w}$:	Deg wexxam	$[\widehat{gg^w} \widehat{w} \widehat{x} \widehat{x} \widehat{a} \widehat{m}]$	(AQ), (IS)
		$[\widehat{\delta} \widehat{g} \widehat{w} \widehat{x} \widehat{x} \widehat{a} \widehat{m}]$	(ATW), (AT $\mathcal{E}$)
	Deg wammas	$[\widehat{gg^w} \widehat{a} \widehat{m} \widehat{m} \widehat{a} \widehat{s}]$	(AQ), (IS)
		$[\widehat{\delta} \widehat{g} \widehat{a} \widehat{m} \widehat{m} \widehat{a} \widehat{s}]$	(ATW), (AT $\mathcal{E}$)

Deg tfelwit-a mi ara yemlil imesli [g] akked d uzegnayri [w] yettak-d imesli ussid $[\widehat{gg^w}]$ deg temnaḍin n (AQ, IS);ma deg temnaḍin n (ATW, AT $\mathcal{E}$) ur d-tettili ara temsertit.

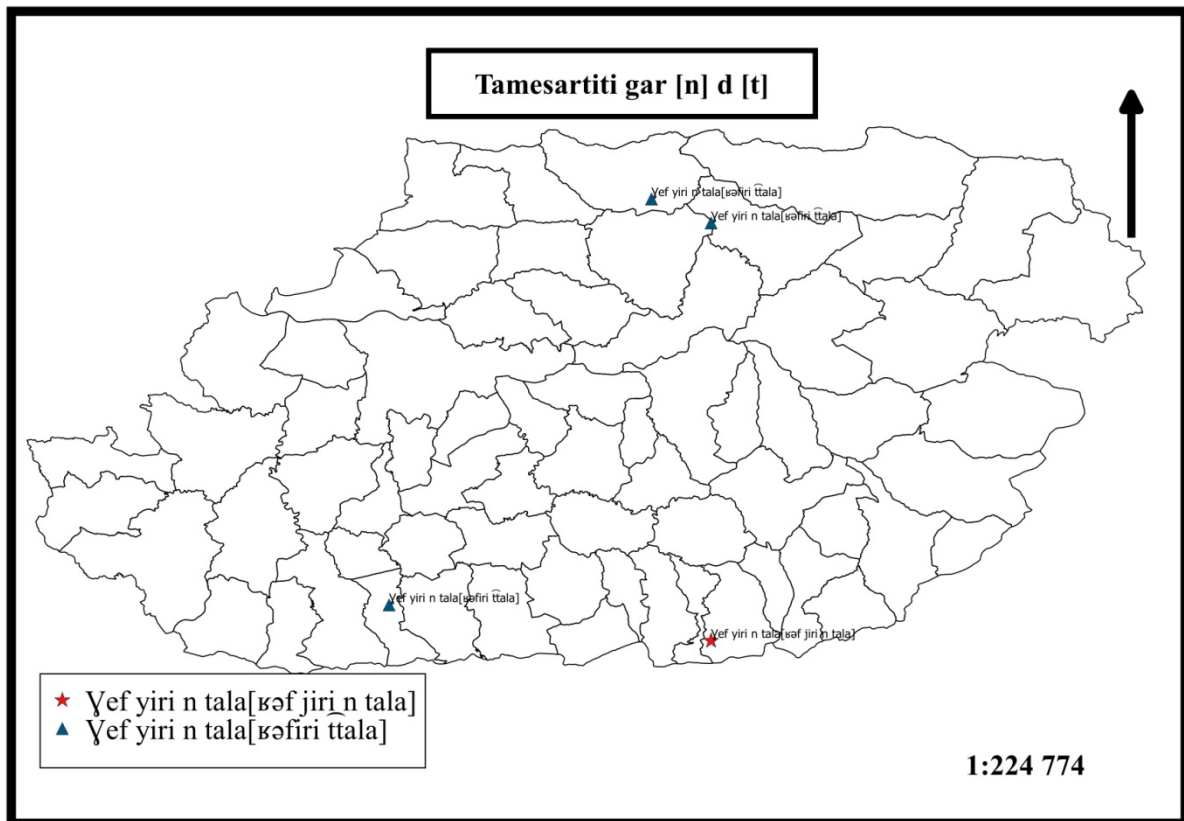

Takerḍa 29:takerḍa n temsertit gar [g] akked d uzegnayri [w]

II.IV.3. N+T $\Rightarrow$ [tt]:

Imesli	Imedyaten/ tuddar		
N+T $\Rightarrow$ [tt]	Yef yiri n tala	[afjiri ttala]	(IS, ATE, AQ)
		[xəf jiri n tala]	(ATW)
	Snat n twaziwin	[snaθ ttwaziwin]	(IS, ATE, AQ)
		[snaθ n twaziwin]	(ATW)

Deg tfelwit-a mi ara temlil tenzeyt [n] akked d imesli [t] yettak-d immesli ussid [tt] deg temnaɗin n (AQ, IS, ATE); ma deg temnaɗt n (ATW) ur d-tettili ara temsertit.

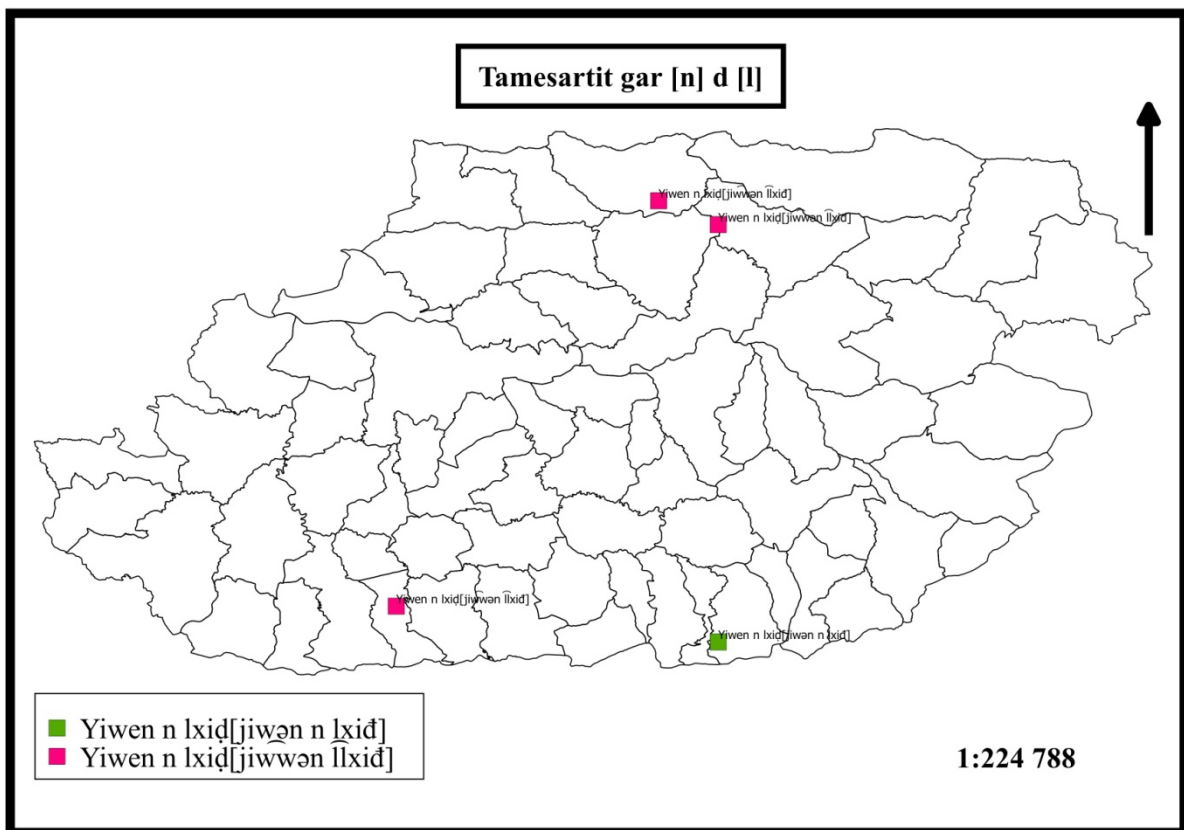

Takerɗa 30: takerɗa n temsertit n [n] akked d yimesli [t]

II.IV.4. $N+L \Rightarrow [\widehat{ll}]$

Imesli	Imedyaten/ tuddar		
$N+L \Rightarrow [\widehat{ll}]$	Yiwen n lxiḍ	$[jiw\widehat{w}ənllxiḍ]$	(IS, ATE, AQ)
		$[jiw\widehat{w}ən n lxiḍ]$	(ATW)

Deg tfelwit-a mi ara temlil tenzeyt [n] akked d imesli [l] yettak-d immesli ussid $[\widehat{ll}]$ deg temnaḍin n (AQ, IS, ATE); ma deg temnaḍt n (ATW) ur d-tettili ara temsertit.

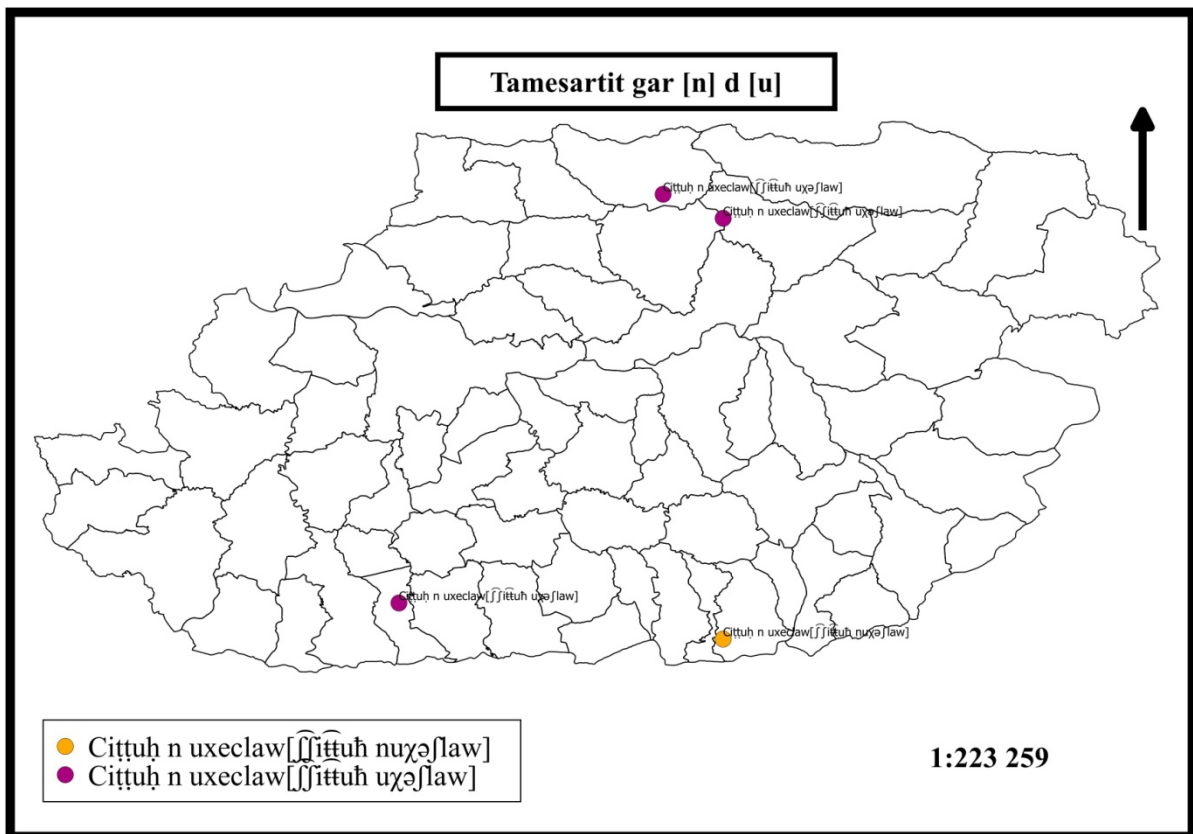

Takerḍa 31: takerḍa n temsertit n [n] akked d yimesli [l]

II.IV.5. N+U⇒ [U]

Imesli	Imedyaten/ tuddar		
N+U⇒ [U]	Yiwen n uqeccuɗ	[jiw ^ˈ wən uqəʃʃud]	(IS, ATE, AQ)
		[jiw ^ˈ wənnuqəʃʃud]	(ATW)
	Ciɛtɛh n uxeclaw	[ʃit ^ˈ tuɥ uχəʃlaw]	(IS, ATE, AQ)
		[ʃʃit ^ˈ tuɥ nuχəʃlaw]	(ATW)

Deg tfelwit-a mi ara temlil tenzeyt [n] akked d teyra [u] yettak-d ayelluy n tenzeyt [n] deg temnaɗin n (AQ, IS, ATE); ma deg temnaɗt n (ATW) ur ad t-yelli ara tenzeyt [n].

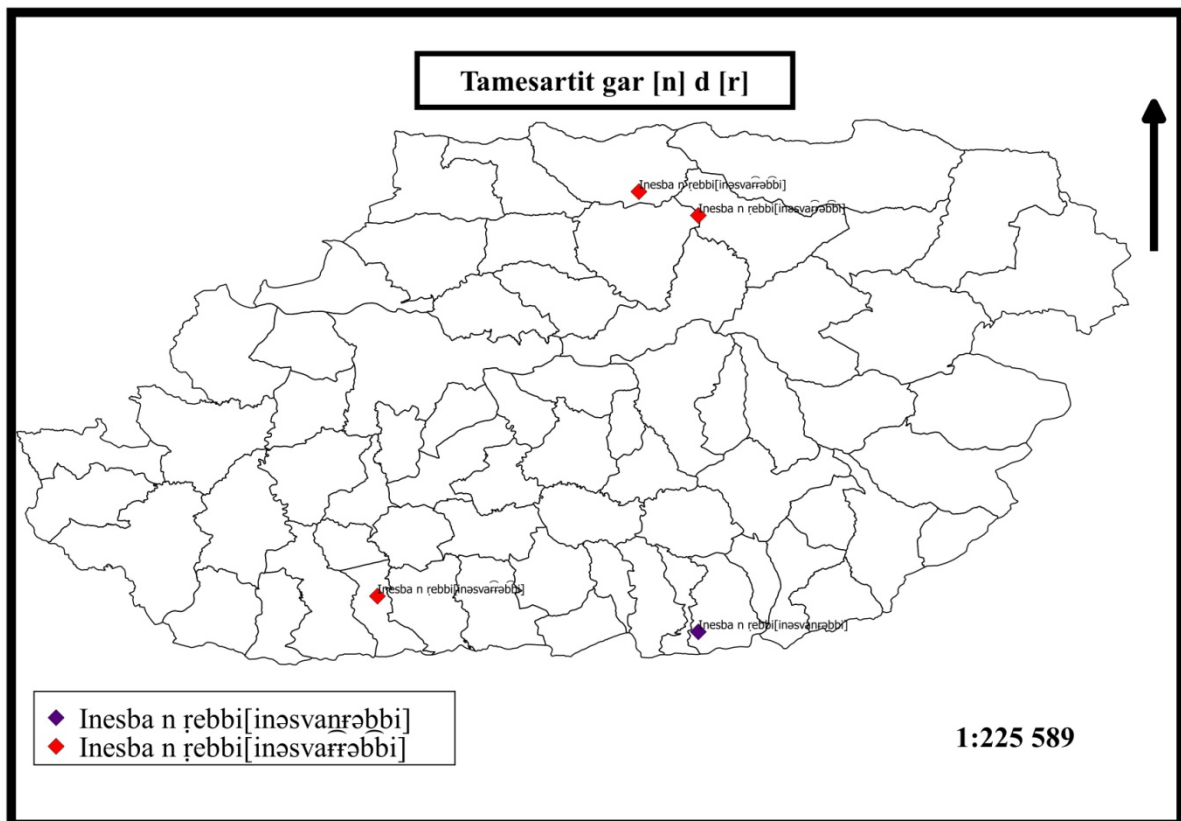

Takerɗa 32:takerɗa n temsertit n tenzeyt [n] akked d teyra [u]

II.IV.6. N+R ⇒[rr]

Imesli	Imedyaten/ tuddar		
N+R ⇒[rr]	Inesba n ɾebbi	[inəsva ^{rr} ɾɛbbi]	(IS, ATE, AQ)
		[inəsva n ^r ɾɛbbi]	(ATW)

Deg tɛfelwit-a mi ara temlil tenzeyt [n] d tergalt [r] deg temnaɖin n (IS, ATE, AQ), tyelli tenzayt-nn, ma d targalt-nni tɣal tessed, ma deg temnaɖt n (ATW) ur tyelli ara tenzeyt.

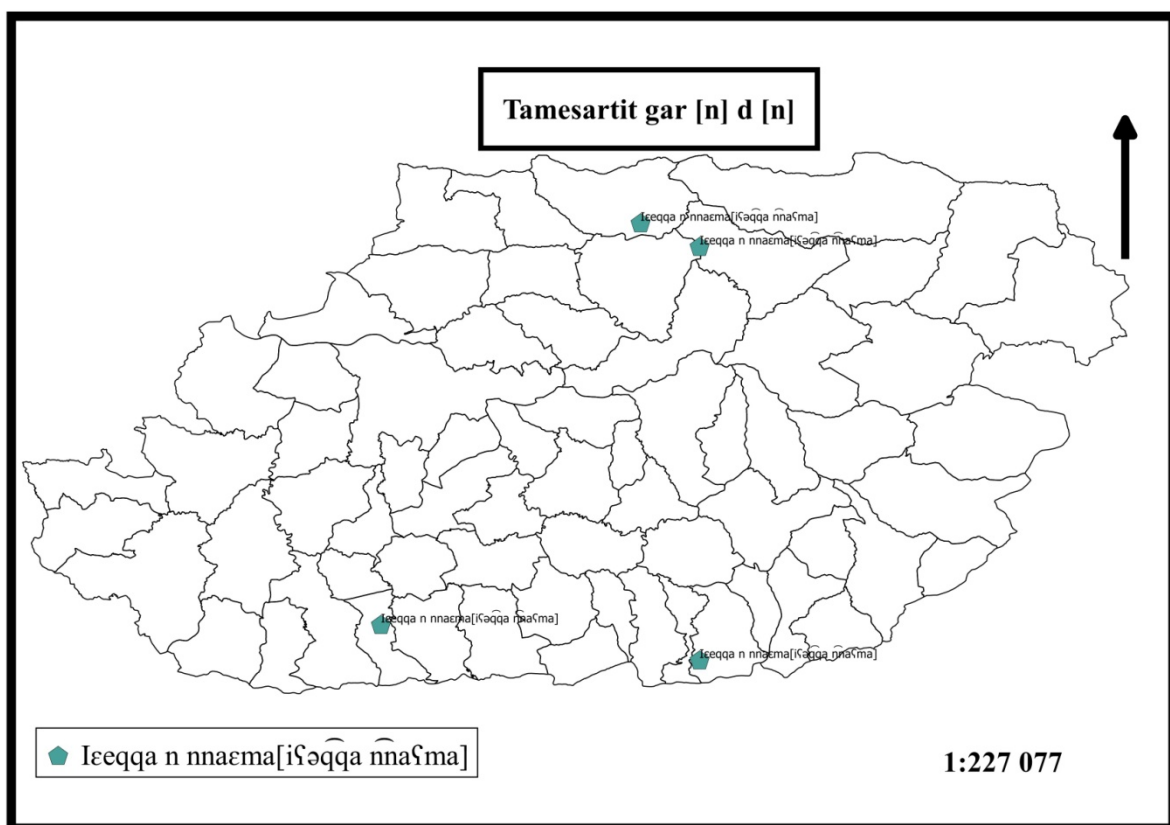

Takerɖa 33:takerɖa n temsertit n tenzeyt [n] akked d tergalt [r]

II.IV.7. N+N⇒[nn]

Imesli	Imedyaten/ tuddar		
N+N⇒[nn]	Ieeqqa n naema	[iʕəqqa nn aɣma]	(IS, ATɛ, AQ,ATW)
	Bab n neshari	[vav nn əshari]	(IS, ATɛ, AQ, ATW)

Deg tfelwit-a mi ara temlil tenzayt [n] d tergalt [n], tyelli tenzayt-nni,ma yella d targalt-nni tettuyal d tussid-t.

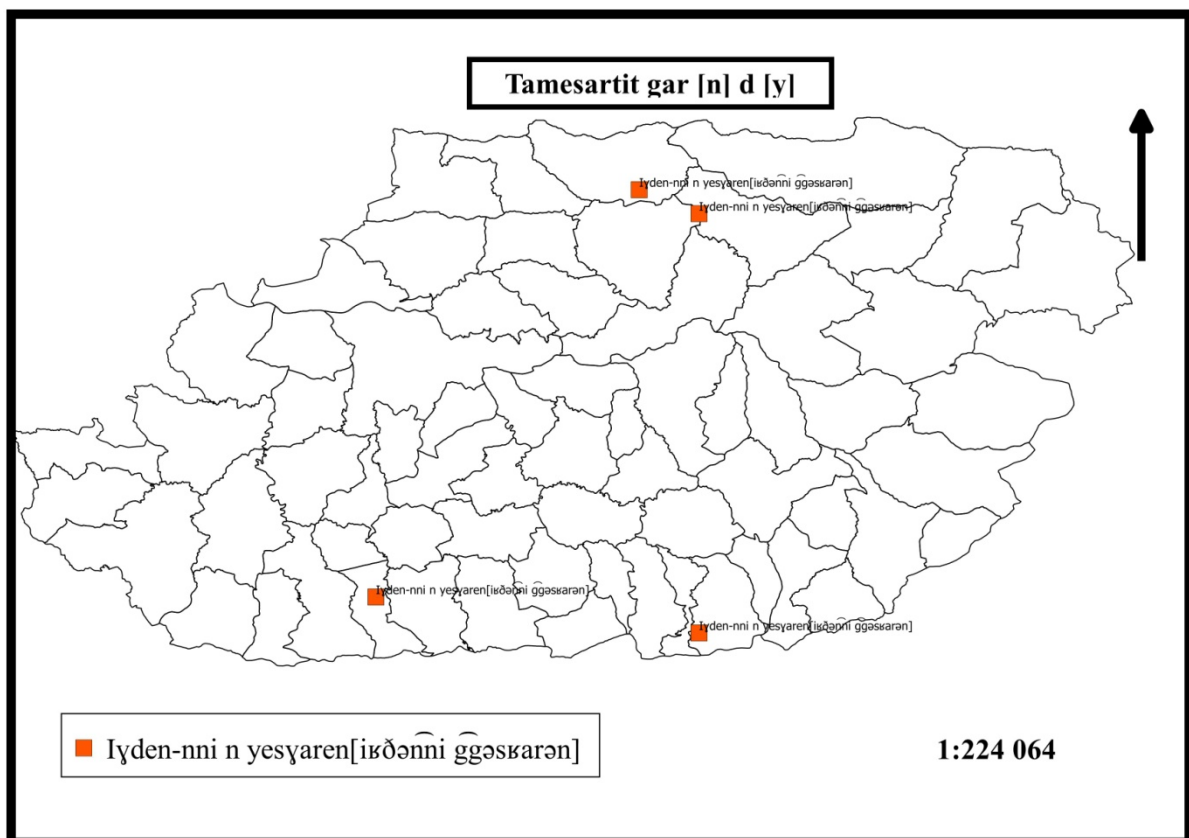

Takerda 34:takerda n temsertit n tenzeyt [n] akked d tergalt [n]

II.IV.8.N+Y⇒[gg]

Imesli	Imedyaten/ tuddar		
N+Y⇒[gg]	Iyden-nni n yesyaren	[iððənni ggəsəran]	(IS, ATE, AQ, ATW)
	Winna n yilni	[winna ggəlɲi]	(IS, ATE, AQ, ATW)

Deg tfelwit-a mi ara temlil tenzayt [n] d uzegnayri [y], yettefey-dimesli ussid [gg].

Takerɗa 35:takerɗa n temsertit n tenzeyt [n] akked d uzegnayri [y]

Deg ixef-agi, negga tazrawt timsislit i wammud i d-negmer deg ukuzet n tmenadin n lebayel, tazrawt-agi d tin i ay-d-isbegnen imil n tmdawit gar tmenadin-agi, anda i d-nekkes imesla yemgaraden deg ususru, d wid iblden deg talya, yer taggara newwi-d awal yef temesartit i nnufa s waɗas deg wammud-agi-nney ladeya deg tmenadin n (AQ, IS, ATE).

Tagrayt tamatut

Tagrayt tamatut :

Tazrawt-nney tcud yer trakalt tasnilit, deg-s nexdem tazrawat taknait i tmeslayin n ukuzet n temnaḍin n leqbayel (At Waēban, At Qḍiēa, Isennajen, At Ḥmer), anda i nessarwes gar tmeslayin-agi. S tezrawt-agi nessawed ad d-nessebgen amgarad yellan gar temnaḍin n leqbayel, imi nebḍa tazrawt-nney yef sin n yiḥricen:

Deg ixef amezwaru, newwi-d awal yef talya n wawal; di tazwara nemmeslay-d yef tyessa n wawal s yin yer-s nwala-d lebni n yisem areṭṭal nessegri-d s umyag d tenzay d imerna. Aya-agi deg ukuz n tmenadın: At Waēban, Adrar At Qḍiēa, Isennajen, At Ḥmer, amgired-agi yesban-ay-d d akken isem di teqbaylit yesēa:

- Azar d usalay:

* Azar bu yiwet n targalt: Timenna: Azar: N, Asalay: R_1R_1I .

* Azar bu snat n targalin: Lxiḍ: Azar: XD , Asalay: $R_1R_2IR_3$.

* Azar bu kraḍ n targalin: Aḥeccad: Azar: HCD , Asalay: $AR_1ER_2R_2AR_3$.

* Azar bu ukuz n targalin: Azegḍuf: Azar: $ZGDF$, Asalay: $AR_1ER_2R_3UR_4$.

- Yebḍa yef snat n taggayin:

✓ Isemawen iḥerfiyen: Md: azetṭa, igenni, ungif, taqrurt, tameḥbakt, taḍajint.

✓ Isemawen udissen d isuddimen: md: tudma, ttwaqardec, akal abarkan, taqacuct n ḥend umeqran, Amager aman.

- Kra n yisemawen ireṭalen: Md: ayanim, akamyun, lbir, lḥemmam.

Deg ixef wis sin, negga tazrawt timsisli i wammud i d-negmer deg ukuzet n tmenadın n lebayel (At Qḍiēa, At Waēban, Isenajen, At Ḥmer), tazrawt-agi d tin i ay-d-isbegnen imil n temḍawit gar tmenadın-agi, anda i d-nekkas imesla yemgaraden deg ususu, d wid ibedlen deg talya, ad d-nefk kra n imdyaten:

- Aya iḥeddān: $[ajiḥeddān]$ deg tmenadın (ATW, ATḤ, IS) $\Rightarrow [aji:ddān]$ deg tmenadıt n (AQ).
- Lekdeb: $[ləkḏəv]$ deg tmenadın(ATḤ, IS, AQ) $\Rightarrow [ləkḏəv]$ deg tmenadıt n (ATW).
- Tnummed: $[ḥnummēd]$ deg tmenadın n (AQ, ATḤ, IS) $\Rightarrow [tnummēd]$ deg (ATW).

Yer taggara newwi-d awal yef temsartit i nufa s waṭas deg wammud-agi-nney laḍya deg tmenadın n (AQ, IS, ATḤ), ad d-nefk kra n imdayaten:

- $N+Y \Rightarrow [\widehat{gg}]$: md Iyden-nni n yesyaren $[iḥḏənni \widehat{ggəsəkarən}]$ deg (IS, ATḤ, AQ, ATW)
- $N+r \Rightarrow [\widehat{rr}]$: md Inesba n ṛebbi $[inəsva \widehat{rṛəbbi}]$ deg (IS, ATḤ, AQ), deg (ATW): $[inəsva \widehat{nrəbbi}]$.
- $N+W \Rightarrow [\widehat{bb}^w]/[\widehat{pp}^w]$: md: Xilla n wawal $[xilla \widehat{bb}^wawal]$ deg (AQ, IS), $[xilla \widehat{pp}^wawal]$ deg (AQ, IS).

Akken i d-nexdem i yixef-agi, kra n tkarḍiwin n trakalt tutlayant iwakken ad d-nessefhem wa ad d-nessebgen tamḍawit yellan deg umahil-agi-nney am akken ara tt-id-yessebgen yal amnadi deg trakalt n tesnilest.

Tiybula

- CANTINEAU J. 1950, « Racine et schèmes», *Mélanges William Marçais*, Maisonneuve, Paris.
- CHAKER S., 1983, *Un parler berbère d'Algérie (Kabylie)*, Syntaxe, Publication universitaire de Provence, Paris.
- CHAKER S.1955. «Linguistique berbère, étude syntaxique et diachronique», Peeters paris l'ovin.
- CHAKER S.1991, *Manuel de linguistique berbère*, Bouchéne, Alger.
- Dubois J. 1994. *Dictionnaire de linguistique et des sciences de langage*, la rousse. Paris.
- HADDADOU M. A., 1985. *Des structures lexicales et significations en berbère (kabyle)*. Tome1 Thèse de 3 cycle de linguistique, en Provence.
- HADDADOUM A., 2002. «Défense et illustration de la langue berbère», INAS, Alger.
- HADDADOU M A., 2000 *Guide de la culture berbère*, Paris méditerranée, Alger, ina-yas.
- IMARAZEN. M. 2007. *Éléments de morphosyntaxique kabyle*, EL-AMEL. Alger.
- MARTINET A. *Éléments de linguistique générale*, Armand colin, paris.
- NAIT ZERRAD K. 1995. *Grammaire de berbère contemporain, Kabyle*, ENAG, Alger.
- NAIT ZERRAD K. 2001. *Grammaire moderne du kabyle*, Karthala, Paris.
- Dallet J.M., 1982. *Dictionnaire Kabyle-Français, parler des Ath-Menguellet, Algérie*, SELAF. Paris.
- HADDADOU M. A ,2006-2007. *Dictionnaire des racines berbères communes*. HCA
- REMDAN Boukherrouf & TIGZIRI Noura, 2015, « Base de données kabyles : collectes de donnée et application. synchronisation texte/ son»,lles d Imesli N°7, LAELA-UMMTO,pp. 193-205 <http://revue.ummto.dz/index.php/idi/article/view/1388>.

Timerna

Amawal tmaziyit-tafransist :

Tamaziyt	Tafransist
Timsislit	Phonétique
Tamɗawit	Variation
Azar	Racine
Asalay	Schème
Targalt	Consonne
Tiyra	Voyelle
isem	Nom
Amyag	Verbe
Unti	féminin
Amalay	Masculin
Asuf	Singulier
Asget	Pluriel
Tantala	Dialecte
Imesli	Sons
Tazrawt	Etude
Ammud	Corpus
asekles	Enregistrement
Arettal	Emprunt
Tameslayt	Parler
Annar	Terrain
Takarɗa	Carte
Tarakalt	Géographie
Tamukrist	Problématique
Tabadut	Définition
Tagrayt	Conclusion
Iswi	But
Akenni	Comparaison
Amselyu	Informateur
Amerɗil	Emprunt
Ayawas	Plan
Aseyzan	Logiciel
Ixef	Chapitre
Tamawt	Remarque
Tamnaɗt	Région
tarrayt	Méthode
Tiybula	Sommaire
Asenmmar	Remerciement
Tumant	Phénomène
Tameyradant	Universelle

Di tfelwit-agi, nebbi-d deg-s kra n wawalen yemgaraden di talya, maca sean yiwen n unamek, ger ukuz n tuddar-agi (adrar at qdīa, isennajen, at weɛban, at ɛmer (iwadiye)).

Awal	At Waɛban	At ɛmer	Isennajen	Adrar At Qdīa
Acettīd	Taɛlawt	Acettīd	Acettīd	Acettīd
Dihin	dahina	Dinna	Dihin	Dihin
Isellek	yekkfa	Yekkfa	Isellek	Isellek
Ad as-uqment	Ad as-xedment	Ad as-tuqmeɗ	Ad as-uqment	Ad as-nugem
Sat tura	Suy tura	Say tura	Sat tura	Sat tura
tebgentet akk	Serħent-as	Brant-as	Brant-as	Brant-as
Lqut	lmakla	lmakla	Lqut	Lqut
Nutenti	nitenti	nutenti	Nutentiy	Nutenti
Lexfaf	Tiħbulin	lesfeng	Lexfaf	Lexfaf
Ad Xtirey	Ad xtirey	Ad farney	Ad xtirey	Ad xtirey
Tiħlawatin	Lqaɗu	Lgaɗu	Tiħlawatin	Tiħlawatin
Tarwiħt	ħenini	ɛezza	Tarwiħt	Tarwiħt
Nħarwant	Celɛent	Nħarwent	Nħarwant	uğwent
ɗumment	Faɗdent	ɗumment	ɗumment	carwent
Carwent	tteyiqent	tteyiqent	Carwent	ttseyiqent
Nkud-asen	Nenawl-asen	Nkud-asen	Nsebbay-asen	Nsebbay-asen
Zbel	Iħuccan	lewsex	Zbel	Zbel
Kkiy	ɛedday	Kkiy	Kkiy	Kkiy
Xilla	Aɗas	xilla	Xilla	Xilla
aɗan	leħlak	Aɗan	aɗan	Aɗan
Qebbant	sehħant	Faɗent	Qebbant	sehħant
Ifuħ	dirit	Yexser	Ifuħ	Ifuħ
Arrac	arrac	iqrar	Arrac	Arrac
Iqufen-nni	icekkaren	Idellaɛen	Iqufen	Iqufen
Xaɗi	ala	Xaɗi	Xaɗi	Xaɗi
Wabeaɗ	arebeɗ	Arebeɗ	Wabeaɗ	Abeaɗ
šħab n zik	At zik	Widak n zik	Sat zik	šħab n zik
Timettulin	Tibettanin	Tibɗanin	timattulin	Timettulin
Imir	imarena	Imiren	Imir	Imirtakit
Ad tessefsu	Ad att tefsid	Ad tt-tefsuɗ	Ad tefsu	Ad tessefsu
Axeclaw	Iħuc	axeclaw	Axeclaw	Axeclaw
Nsellek	nekkfa	isellek	isellek	Nsellek
S tbeħnaq	Acettīd	Abeħnuq	Tabeħnuqt	Tabeħnuqt
Tmeħbakt	Ajelkaɗ	Aɣar	Tameħbakt	Timeħebakt
Alkulli	yirkulli	Irkul	Akk	Alkulli
Lxiɗ	idid	Lxiɗ	Lxiɗ	Ustu
Layat	layat	layat	Leħwağ	Leħwayeğ
yennunet	yennunet	Yennerna	Yennerna	Yennerna
yesqarbuben	Yesqarbuben	Yesqarbuben	Yestebtuben	Yestebtuben
Tettīd	Tettīd	Tettīd	tqelve	Tqelve
Tebrari	tebrari	Fuɗar	Fuɗar	Fuɗar
Tisulal	tisulal	Tiulala	tigusa	Tigusa
zewwi	zewwi	yebber	yebber	yebber
Agelzim	agelzim	agelzim	aqbac	Aqabac
ad tt-ħemlent	ad tt-ħemlent	ad tt-jerded	Ad tt ɗarfed	Ad tt ɗarfed
tsira	tsira	Lqebš	Lqebš	Lqebš

Taddart: Adrar at-qdīa

Isem: w.Saēdiya

Leɛmar-is: 59 nesna

Şhab n zik mi ara grent abernus ney acetṭid, ad nawi tadut, ad nawi tadut, ad nawi isyaren n tneqlet qebbelt, ad nceel timest, ad ner aman ad ḥmun, ad rekkmen, ad netṭef iyden-nni n yisyaren-nni n tneqlet ad aten-id-netṭef ad aten-nexdem d tayemmust yer sdaxel n waman-nni deg aydeg, swayes ara ad nessired tadut-nni ad as-nernu ad nesserkem şabun, ad netṭef şabun ad at-negzem akk d amecṭuḥ akk ad tner yer daxel n tbasant-nni deg aydeg ara nesseḥmu aman, imir ntakit ad yerkem, mi irekkmen ad netṭef tadut-nni ad tt-ner di tbasant-nniḍen ad tt-nesselxes swaman-nni, ad netṭef aman-nni i iḥman akk ad as-ten-nesmir akk ad teḥmu, ad netṭef ad tt-nyum stbeḥnuqt d tacebḥant ad tt-nawi yer tala, ad nruḥ yer tala ad tt-id-nessired umbeəd ad netṭef tamaddazt, ad d-nettæemmir aman i tala ad ntteḍdez tadut-nni sufella n teblat ad tt-netteḍdez, ad tt-netteḍdez alama tuyal d tacebḥant teffy-as akk tweddaet-nni, tefyit alkelli imir ad tt-nḍegger itayed yer daxxel n tbasant-nniḍen ad nehgi tabasant-nniḍen n waman ad tessefsuy akkagi daxxel n waman ad as-tekkes axeclaw, axeclaw akk tesa ad as-tekkes akken deg waman-nni ad ternu ad tt-tḍegger yer daxxel n tbasant-nniḍen alama tuyal d tacebḥaḥḥant tadut-nni, mi tecbeḥ akk tarres akk akkagi yef yiri n tala ad tt-nuqem akk akken d tiynati ad terres akka yef yiri n tala mi i d-nsellek ad tt-id-nejmeε ad tt-id-nawi saxxam, ad tt-id-ner yer tbasanin ad tt-id-nawi ad tt-id-nyum s tbeḥnaq-nni ticebḥanin mi i d-nebbeḍ saxxam ad netṭef imirntakit ad nesseḥmu aman d lmelḥ, ad tt-nexdem i tbeḥnaq tireqqaqin ad tt-nekmes ad tt-ncid ad as-nesmir akk aman-nni d lmelḥ alama d azekka-nni şbeḥ; iwakken ur tt-id-ttuwal ara tweddaet-nni, ad tt-netṭef ad tt-newwet akk s tmeḥbakt ad tt-id-naf ma yeqqim deg-s ciṭṭuḥ n uxeclaw ney ciṭṭuḥ uyebbar, ney acu!? Ad tt-yeyli akk s tmeḥbakt-nni, ad tt-netṭef ad tt-nezwi, ad tt-tfeḍ tameḥbakt ad tt-tezwiḍ akk yis mi i tt-tezwiḍ, ad tfesreḍ tadut-nni ad tikiw, mi tekkaw ad as-ēiwdeḍ ad tt-tessefsuḍ alkulli; ma yeqqim uxeclaw ad as-tekseḍ.

Umbaəd ma tebyiḍ ad tt-tesæddiḍ deg yemceḍ; yella diḡ neqqar-as imceḍ d ameqran, akken-nni ad tt-tgezreḍ ad tt-id-xedmeḍ deg yemceḍ ad tt-id-mecdeḍ *après* ad tt-terreḍ yer uqardac ad tt-tqardceḍ, ad tt-neqeḍ d timettulin, imir; zik-nni asmi ulac ustu-agi n tmacint, wagi n lbiε xeddmén medden ustu deg uxxam, xeddment-tt

temyarin, ad xedment taruka, qaren-as taruka, ad tt-xedment imirntakit ad tt-ṛekkzent deg wmmas-nsent, deg agges-nsent ara ṛekkzent taruka-nni, ad jebbdent ad xedment tadut, ad tt-id-jebdent akka d tareqqaqt ad tt-xedment s yizdi alama yuṛal d areqqaq ad xedment lxiḍ swayes ara ḍdent, d wagi i ag-d-qarey d lxiḍ-agi n uzetṭa, ustu-agi. Qaren-as ustu zik, akka i as-qaren ustu, imirntakit tineggura-a yella win n lbiε tura mi inegger nettay-d, d win n lbiε. Imir mi i tebbeḍ akk mi nexdem akk akk tadut-nni d timettulin ad nuṛal ad tt-nellem ad tt-nexdem d ulman, imirntakit melmi i tt-nekfa ad neger imir acetṭid-nni ney abarnus-nni ad d-nawi ustu, tura nettayit-id d lbiε, ad t-negger, imirntakit snat n tlawin, ad netṭef...!? Neqqarasent...!? Amek akken i as-ntneqqar tura...? imenqaren, llan wiḍ iqqaren imenqaren llan wigad iqqaren tigusa, ad ten-tneṭṭef imir, nxeddemit deg ass n letnayan, d leadda ass n letnayan i neggar iḍeḍwan, letnayan ad nger iḍeḍwan, ad nesselxes uftiyen, ibawen uftiyen, ad nesselxes ibawen uftiyen azekka-nni šbeḥ ad nsebb lfaḍur d uftiyen ad nexdem uftiyen, ad narnu ad nsebb lexfaf, nsebbay lexfaf i lqahwa n šbeḥ, tid ara ad d-iṛuḥen ad grent, tilawin ara ad d-awiḍ bac ad k-eiwnen-t ad as-ntsebbeḍ lqahwa d lexfaf ad swent, yef lfaḍur ad nexdem uftiyen, imirntakit, ad netṭef imir nniy-ak-in tigusa-agi, ad aten-tnewwet ad nexdem imir ntakit snat, snat ad ṭfent tisegrutin-nni, tisegrutin i as-ntneqqar, snat ad ṭfent tisegrutin-nni, yiwet ad tetṭef akka; tayed akka, yiwet ad tetṭef lxiḍ tis tlata ad tettak lxiḍ ad d-ttawi i ta ad ternu i ta, alama yegger uzetṭa, mi igger; imir ad tid-nekkes xeddemn-as akkagi yiwwen n lxiḍ, yiwwet ad tetṭef aṛruḥ, qaren-as aṛruḥ, lxiḍ-nni ad as-yexdem aṛruḥ i uzetṭa-nni.

Imir melmi isellek ad netṭef imirntakit ad as-d-nesṣeddi iyunam, iyunam sdaxel-is, yiwen ad t-id-tesṣeddiḍ s lḡiha n ufella; yiwet. Wayeḍ ad t-id-tesṣeddiḍ yer yixef n wadda, imir ad nernu win n tlemmast, llan sebea n yiyunam, sebea n yiyunam i yettawi uzetṭa-agi, imir melmi i nexdem wiḍ-ak, ad nernu ifeggagen, afeggag n wadda, afeggag n ufella, winna n wadda ad neqqen yer-s ayanim-nni ad d-iṣeddi akk diṛ s lxiḍ ad teqneḍ alkelli ad t-id-tcidedḍ, winna n ufella ad yettel kan fellas lxiḍ-nni, ad d-awiḍ imir tilawin ara ijeḍden, ad jebdent qebbelt, ad jebdent, ad t-tjeḍdeḍ mlih, kra ad ṭfent afeggag n wadda kra ad ṭfent afeggag n ufella, ad jebdent, snat snat ad ṭfent iyunam ad tt-awint akka, ad tt-awint akka ad ṣeddint akk yef uzetṭa-nni talemast i wakken ad yefreq ad yesṣu wustu-nni akk ad d-išbeḥ yexdem akkagi, yefreq, imir mi i t-selkeḍ s šehḥa d lehna imir, ad tawiḍ ad taelqeḍ; neqqar-asent tirigliwin, tirigliwin ad aten-taelqeḍ ad aten-ncid yer sqef aya iṣeddan, tirigliwin yer

aðjærkkēm mirækkmēn anttēf θađutnni atstsnēr iθbasantnnidēn atstsnæssæxæs
 swamānni anttēf amānni ihmanakk asθānnæsmirakk atstsehmū anettēf atstsenkum
 sθvæhnuqθ tstsafvħant atstsnawi arθaĴa anruħ arθaĴa atstsidnæssirēđ umbæfd anettēf
 θamadđazθ adnætstsa:mimir aman iθaĴa anθæddēz θađutnni sufēlla tævĴat
 atstsenθæddēz atstsenθæddēz aĴama θuķaĴ tstsafvħant θæfkasakk θwæddaθōnni
 θæfrits aĴkēlli imir aststsendēggēr iθajēđ arđaxxēĴ tbasantnnidēn anħæggi
 θabasantnidēn b^waman atstseßsæfsuj akkagi đaxxēĴ b^waman asθtstsekkæs axēĴaw
 axēĴawakk θæsfa astækkæs akkēn g^wamānni atstseŕnu atstseθđæggēr arđaxxēĴ
 tbasantnnidēn aĴamma θuķaĴ tstsafvħaħħant θađutnni miθæfvæħakk θæŕræsak
 akkagi afjiri ttalĴa atstsnūqēmakk akkēn tstsijnaθin atstseŕsakk afjiri ttalĴa
 midænsēllæħ atstsidnæzmæf atstsidnawi saxxam atstsidnēr arθbasanin atstsidnawi
 atstsidēnkum sθvæhnaqnni θijvæhanin midnæbbēđ saxxam anettēf imirntaxiθ ansehmū
 aman đæĴmælh atstsnæxđēm iθvæhnaq θiræqqaqin atstsnæxmæs atstsenĴid asnæsmirakk
 amānni đæĴmæĴh aĴama đazækkajnni svæh iwakkēn utstsidtstsuķaĴara θwæddaθōnni
 atstsnættēf atstsnæwwæθakk sθmæhvaxθ atstsidnaf majqim đævs Ĵittuħ uxēĴaw næ
 Ĵittuħ uķ^wæbbær næ afu atstsiēĴi akk sθmæhvaxθōnni atstsnættēf atstsnæzwi atstseftēđ
 θamæhvaxθ atstseθzwidakk Ĵis mitstseθzwid atstsefæsrēđ θađutnni atstsixiw miθækkaw
 asθsiwđēđ atstseθsæfsud aĴkulli majæqqim uxēĴaw astækkæđ umbæ:d maθævæid
 atstseθsæfæddid gæmfæđ Ĵēlla điķ næqqaras imfæđ đamæqran akkēnni atstseθvæzrēđ
 atstsidxæđmæđ gæmfæđ atstsidmæfđæđ *aprær* atstseθæŕrēđ aruqarđaf atstseθqarđfæđ
 atstsnæqfæđ tstsimeßtstsuĴin imir ziħnni asmi ulĴaf usθujaggi tmafint waggi lvi
 xæddmēn mæddēn usθu gæxxam xæddmēntætis θæmķarin aðxæđmēnt θaruxa qarēnas
 θaruxa atstseθmēnt imirntaxiθ atstseŕækkzæntakka g^wammasnsænt g^waggænsænt
 aræŕækkzænt θaruxānni aðzæbbđænt aðxæddmēnt θađut atstsidzævđænt akka
 tstsaræqqaqθ atstseθmēnt sizđi aĴama ĴuķaĴ đæŕæqqaq aðxæđmēnt Ĵxid swajæs
 aræzđænt đwagi ixdæqqaŕæķ đæĴxidagi uzætta usθujagi qarēnas usθu ziħ akka isqarēn
 usθu imirntaxiθ θinægguraja Ĵēlla win Ĵviθ θura ntstsaŕæđ win Ĵviθ θura minæŕŕær
 ntstsaŕæđ đwin Ĵviθ imir miθæbbæđakk minæxđēm akkakak θađutnni tstsimeßtstsulīn
 anuķaĴ atstsnēllēm atstsnæxđēm đulĴman imirntaxiθ mæĴmi tstsnækkfa anŕær imir
 afættiđnni næ avarnusnni adnawi usθu θura ntstsaŕiθid đĴviθ aθnæŕŕær imirntaxiθ
 snaθ tĴawin imir anttēf næqqarasēn amæħakkēn isænnæqqaŕ θura imēnqarēn llan wiđ
 iqqaŕēn imēnqarēn llan wiggađ iqqaŕēn θirusa aθæntnættēf imir nxæddēmiθ
 g^wasleθnajēn đæĴadđæ asleθnajēn inæggær izæđwan Ĵθnajēn anŕær izæđwan ansēĴxæs
 ufθijēn ivawēn ufθijēn ansēĴxæs ivawēn azækkajēn svæh ansæbb Ĵfađur đufθijēn

adnəxðəm ufθijən anarnu ansəbb̃ l̃əxfaf nsəbb̃^waj l̃əxfaf il̃³qahwan nsvəh̃ θið
aradiruhən aḍṛənt θil̃³awin aradawid̃ baj̃ akk̃iwnənt asəntsəbb̃^wəð l̃³qahwa ḍl̃³əxfaf
aḍswənt afl̃³faḍur anəxðəm ufθijən imirntaxiθ anəttəf imir n̄nikaxin θirusajagi
aθəntnəw̄wəθ anəxðəm imir ntaxiθ snaθ snaθ aḍtfənt θisərruθinn̄i θisərruθin
isəntnəqqar snaθ aḍtfənt θisərruθinn̄i jiwəθ atstsəttəf akka θajəð akka jiwəθ atstsəttəf
l̃³xid̃ θis θl̃³aθa atstsətsak̃ l̃³xid̃ adtstsawi iθa atstsərn̄u iθa al̃³ama jəṛṛəṛ uzətt̃a mi
jəṛṛəṛ imir aθidnəkkəs xəddəmnas akk̃agi jiw̄wən l̃³xid̃ jiw̄wəθ atstsəttəf ar̄ruh̄
qarənas ar̄ruh̄ l̃³xid̄nn̄i asjəxðəm ar̄ruh̄ iwzəttann̄i imir məl̃³mi isəlləx̄ anəttəf
imirntaxiθ asdənsa:ddi iḅunam iḅunam sḍaxxəl̃³is jiwən aθidsa:ddid̃ sḍjiha ufəlla
jiwəθ wajəð aθidsa:ddid̃ arjixəf b̄^wadda imir anərn̄u win t̄l̃³əmmasθ l̄lan səv̄ṣa iḅunam
səv̄ṣa iḅunam igtstsawi uzəttajagi imir məl̃³mi inəxðəm wiḍax̄ anərn̄u ifəggəxən
afəggax̄ b̄^wadda afəggax̄ ufəlla winna b̄^wadda anqən kərs̄ aḅanimnn̄i adi:dakk̄ ðik̄
səl̃³xid̃ atqənt al̃³kəlli aθid̄jiddəð winna ufəlla aḍitsəl̃³kan fəllas̄ l̃³xid̄nn̄i adawid̃
imir θil̃³awin arizəvðən aḍzəvðənt qəv̄vəlθ aḍzəvðənt atəzvəðt̄ ml̃³iḥ̄ x̄ra aḍtfənt
afəggax̄ b̄^wadda x̄ra aḍtfənt afəggax̄ ufəlla aḍzəvðənt snaθ aḍtfənt iḅunam aḍtstsawint
akk̃a aḍtstsawint akk̃a ada:dintakk̄ afuzəttann̄i θal̃³əmmasθis iwakkən̄ aḍjəfrəq aḍis̄ṣu
usθunn̄ijakk̄ aḍisvəh̄ ixðəm akk̃agi jəfrəq imir mitsəlxəð səh̄ha ḍl̃³əhna imir atawid̃
ata:lqəð nəqqarasənt θirix̄l̃³iwin θirix̄l̃³iwin anta:lqəð aθəntən̄j̄id̄ arsqəf̄ aji:ddan̄
θirix̄l̃³iwin arsqəf̄ aθəntən̄j̄id̄ arsqəf̄ ana:l̄ləq̄ ifəggəxənn̄i arθirix̄l̃³iwin apr̄r̄ l̄lan wijid̃
nəqqarasən izəbbaðən adtfənt l̃³xid̄nn̄i ismis winna gəl̃³ni aḍsn̄il̃³θənt θl̃³awin
asxəðmənt̄ il̃³ni aḍsn̄il̃³θənt̄ ḍasəl̃³nəθ̄ isnəqqar̄ aḍsn̄il̃³θənt̄ θl̃³awinn̄i θijid̃
aḍtstsakkənt̄ l̃³xid̃ ðik̄ svarra marasəl̃³naθənt̄ akkənn̄i aḍtstsakkənt̄ jiw̄wən l̃³xid̃
nəqqaras̄ amqaḍwu wajəð ismis akkən̄ θura jiw̄wən ḍiml̃³ənnəθ̄ wajəð ḍamqaḍwu
iml̃³ənnəθ̄ jiw̄wən l̃³xid̃ aθidsn̄il̃³θəð̄ wajəð ujtstsəl̃³naθara jiwən ḍiml̃³ənnəθ̄ wajəð
ḍamqaḍwu isnəqqar̄ atstsəttəf̄d̄ akk̃agi asəntidtstsakk̄ l̃³xid̃ sḍjiha nbarra snaθ svarra
aḍtstsakkənt̄ l̃³xid̃ isnaθnn̄i arajil̃³in sḍaxxəl̃³ al̃³amma sn̄il̃³θəntakk̄ azəttann̄i
asxəðməntakk̄ il̃³niθnn̄i imirntaxiθ ðik̄ asxəðmənt̄ θajnat̄sn̄id̄ən ðik̄ swaddā j̄kəl̃³ ðik̄
tsərruts̄ swaddā at̄sidəz̄d̄ənt̄ ðik̄ swaddā fajḍəṛ arawint̄ l̃³xid̃ maḍavarnus̄ aθqəwsənt̄
akk̃agi ḍaqəw̄wəs̄ ḍaj̄ḍaḍ̄ majəllā ḍaj̄ətt̄id̄ aθawintkan̄ qval̃³a s̄l̃³xid̄nn̄i saradəv̄d̄unt̄
azətt̃a aθiduqməntakk̄ aθiduqməntakk̄ ðik̄ swaddā amakkənn̄i isxəddmənt̄
θasərruθnn̄i marav̄rənt̄ arasidd̄xəðmənt̄ marav̄d̄unt̄ azətt̃a imir aḍawint̄ fəllas̄ ul̃³man̄
migəbbəð̄ ðik̄ jəz̄ḍā jəbbəð̄ l̃³əhq̄ nwaḥəð̄ θl̃³aθa iḍuðən̄ anəxðəm θizəbbaḍin̄
θizəbbaḍin̄ ariqnən̄ ðik̄ arθirix̄l̃³iwin̄ni aḍzəv̄d̄ənt̄ azəttann̄i aḍzəv̄d̄ənt̄ winnā idnəz̄ḍā
akkənn̄i imir anzəṭ̄ illā ujazil̃³ nəqqaras̄ ajazil̃³ midəbb̃^wid̃ l̃³xid̃ atədzəð̄ sujazil̃³

laydēqqarəx llan izəbbādən izəbbādənni saraθzəvðəd akkagi a:kḱʷaznni gəlʷni
 iwakkən ədjəsʷu usθunni ʲfəɾq ansi araθsa:ddid iduðaniχ atstsawid ʲəxjud θwinna
 igətstsʷawanən iθizəbðən bafakkənn atstsətstsawid iduðaniχ ədjəfrəq ʲxid haθa həh
 aʷanimnni iʷunamnni nniʷayid səvʷa igətstsʲin jiwən gfəggəx ufəlla wajəd gfəggəx
 bʷadda θʲaθannidən akkagi wajəd θiʷ atstsətstsawid jis ʲxid wajəd θiʷ ʲxidnni
 maradawid jiwən atstsɾəfðəd aʷanim maraθʷiwðəd adawid ʲxid wiʷsin adsubbəd
 aʷanim ʲxidnni imir baf iditsʷataf aditsʷataf ulʷmanni swajəs θzəttəd imir atəkkaθəd
 sujaziʲnni akkənni midəbbʷid snaθ tjuxiwin antəwθəd sujaziʲ snaθ tjuxiwin ləxjud
 snaθ tjuxiwin bbulʷmanni atstsətəfd imir ajaziʲ attsədʷəd akkənni akkənni alʷama
 julʲi uzəttə ʷhaðʲəhna alʷama isəlləχ maðafəttid atrəqməd maðavarnus atzəttədkan
 akkagi swulʷman iʷəvhanən θaðut θafəvhant]

Tuddar: Isennajen

Isem A.Fatma

Leæmer-is: 94 nesna

Ad ak-d-ħkuy yef lgirra, ney amek εaccen lwal-di-iw, ad ag-d-ħkuy yef baba amek iεac zik, nekk amek id-cfiy iεac zik baba, iεac iyfellaħt ad yekrez ilni, timzin, irden, lfarina, læeds, jami ilgirra-nni kamel nuġew-d akk iεeqqa n nnaεma aked d baba atyerħrm rebbi, settateħdayin I yesεa ur yesεi ara arrac, ixeddem suqaru-is, siqejjiren-is i yxeddem, ilni amek ixeddem ad at yezree ad tid yecrew akk ad at-yefk I wid ur nesei ara, ad d-ruħen yers I tala ħdid ad as-ntyefk , I tala ħdid I d-ttruħun nnig n uzeffun, tesneħ tala ħdid , nnig n uzeffun, ad ruħen yers ad as-nyefk iqufen-nni n nnaεma zik ad asen-yeččar wigina yejmeε nnig lkanun, xir ma qimen ilaz, lbaħaħa; ad tt-id-yeyz ad tt-yuqem akk nnig lkanun, tin n unebdu ad tt-id-yeyz, icetwa ad tt-yejmeε nnig lkanun mi tεelleq imyi ad as-yuqem alim ad myi ad tizzu, wigi ntura ara k-qaren ur d-tmeqqi ara lbaħaħa n wexxam, ney xati, baba akka I yeac ma d nekkni lgirra yesεa camma biyan sur leħqae-d lgirra baba ad at-yerħem rebbi...ilaq ur dħekkuy ara, axaħar xedeenay, xati, xati fkanay-d apunsyu, ħaca baba, baba xedeent, baba ad at-yerħem rebbi, axxam-nney d axxam n daħ sbiħar nat-arhuna, nat-arhuna nekkini axxam-nney d anda d tilin imuħan ma yarħrez ar dinna ma yeblisi wabeaħ yer dinna akk akk kullec akk dinna i txedmen, tsebbay xalti ad tyerħem rebbi, nettat ad tsebb nekk ad yitettceggie d tawiħd aman isemmaħen, syagi aħer yiħil n ugemmun ad as-d-awiħ aman wid isemmaħen, anekcum ur nkeččem ara yer daxxel jami ad nekcem yer daxxel, xalti ad tt-yerħezm rebbi ad tsebbay, d tamyaħt mliħ tsebbay weħdes i yimuħan, ma d aħrum ad at-sebbay nekkini, almi dasmi meqrey ciħħuħ sebbayey imaniw ad ruħey ad tħey win umu nsebbay aħrum di taddart, ad nsebb yerna ad at-kunħrulin akk akka ad at-awiħ ma ufant ur yebba ara mliħ anda akken tqim txeħħit utebba ara mliħ ad yuqem ttaεmer akka atah, imir baba asmi immut nnand ad as-nefk apunsyu xedeent ur sefkin ara.

Tira tamsislayt

[Aħdēħkuε aflgirra nēk amēħ ſaħħen ziħ lħwalħdiniw aħdēħkuε af vava amēħ iħaħ ziħ nēkk amēħ idħħik iħaħ ziħ vava iħaħ iħfēllāħθ aħjēħrēz ilħnij ħimzin irħen lħarina lħēaħs zamiħ ilħgirrannij kamēħ nudħwēd akk iħēqqa nnaħma akēħvava aħjēħħem rēbbi sēħtsa ħēħājin igēħa uħēħara arħaħ ixēħħēm suqarħujis siqēħħirēnis igxēħħēm ilħninnij amēħ ixēħħēm aħjēħrēħ aħidjēħrēwakk aħjēħk iwiħ unēħħara adruħen ħurēħ iħaħħa ħħiħ asēħħjēħk iħaħħa ħħiħ

idtsruhun nnir uzəffun θəsnəð θalʼa hðið nnir uzəffun adruhən asenjek iqufenni nnaʼma ziχ asənjətʃfar wigina xir ma qimən akkənni ilʼaz lʼbatata atstsijdəz atstsjuqəm akka nnir lʼkanun θin unəvðu atstsijdəz ifəθwa atstsjezməʼ nnir lʼkanun mi θsəlləq imkij asjuqəm alʼim ademki atstsizzu wigi ntura araxqarən ur dməqqara lʼbatata bʷəxxam nəx xatij vava akkigʼaʃ ma ðnəkknij lʼgirra θəsʼa ʃamma bijensur lʼəhqaəd lʼgarra vava aθjərħəm rəbbij ilaq udhəkkukara axatar xðəʃnəx xati xati fkanəkd apunsju haʃa vava vava xəðʃənt vava aθjərħəm rəbbij axxamnənəx ðaxxam darsbitar naθarhuna naθarhuna nəkkini axxamnənəx ðanda tsilʼin imuðan majarəz arðinna ma jəblʼisi wavʃad arðinna akkak kulləʃakk ðinna iθxəddmən θsəbbʷaj xaltij atstsjeħəm rəbbij nəttsəθ atstssəbbʷaj nəkk ajiθətsʃəggis tsawikd aman isəmmaðən sjagij arjikilʼ uʁəmmun azəndawix wið isəmdən anəχsum urnχəʃtʃəməra arðaxxəlʼ zamij anəχsəm arðaxxəlʼ xalθi atstsirħəm rəbbij atstssəbbʷaj tsamkarθ mlʼih θsəbbʷaj wəhðəs ijmuðan maðəʁum aðsəbbʷəx nəkkini ami ðas miməqrəx ʃittuħ səbʷajəx imaniw aðruħəx adtfəx win umu nsəbbʷaj aʁum iθadðarθ asənsəbb jərna aθkuntrulinakk akka aθawix mufant ujbəbbʷara mlʼih andakkən θqim θəxdʒit uθəbbʷara mlʼih ədjuqəm tsəʁməx akkaθah imir vava asmi immuθ nnand asnəfk apunsju xəðʃənt usəfkinara]

Taddart: At ɛmar

Isem: H.Aeli

Leɛmar-is: 62 nesna

Ad yebdu d aḥeccad ad d-tetfed aḥeccad-nni ad at-farsed, mi d lweqt apartir n kenz mars d asawen ad aten-tleqmed, mbaed ad aten-tqarfed ad asen-tekseḍ aḥeccad-nni ad d-yettamyayen mi ara tredqent txellal-nni ad aten tqarfed ur ttemyezzant ara ad aten-tneqceḍ ad uyalent d tizemrin cwiya becwiya alama uyalent d tizemrin ad d-ttakent azemmur; vwala hatan, ih acunniḍen.

Amek i d tleqimen? Ad d-dmet taxellalt seg uzemmur par exemple ad tawid tamencart, lmus, icarḍan talayt ad tgezmed afus-nni n uḥeccad mi tgezmed ad atsaedleḍ s lmus s ufella ad as-tekseḍ akk winna tsery tmencart umbaed imir ad tengred taxellalt mi stengred taxellalt ad as-tseeddid turnuvis ney lhaḡa yellan pla ger yiclem akked d usyar ad txedmed taxellalt-nni mi ar att-tjeddeḍ akagi ilaq ad as-d-ttid ləhma-nni am ilaq ad d-tti akkagi am yiccer akkagi ara tid-ttid ad d-gezmed asyar-nni mi id-teqqim lehma-nni apri ad att-sceeddid aturnuvis ney taxellalt taqurant ger yiclem akked d uynat akked d usyar apri ad att-sceeddid taxellalt-nni ad att-tciddeḍ ad as-txedmed ciṭṭah n talayt akkagi sufella akken ad tili meḥsub ur keččemn ara waman ma yewet-d ugeffur, ad att-tziyred bien; ad att-tardeq ad tuyal d tazemmurt. hatan amek ittleqimen.

Mi ara yili parigzumpul lweqt n uzemmur s ilawan agi d tasawent ad ruḥen ad farsen ad nitwayin akk tagnit mi iyekkumasi ad d-iyelli ad ruḥen ad at-id-jemeen ad at-id-zwin ad at-id-awin almeişra ad ḥarın imkan unatundun simi ad yessali kul yiwen s numiru ad yemmarki mi id-ssalin lqeḍ ad ak deẓden sella-nni i as-tefkid akken ḥaren membaed imir-nni mi ara ak-id-ẓden akkenni şhab lemeineşra-nni llan wigad yesean zik-nni, zik-nni s usardun llant uyalent s umutur uyalent s lutumatik, llant sumutur s lmazut, tuyal s umutur iliktik tura nulfant-d lemeinşrat sumi utumatik amegruc ad iruḥ weḥdes zit ad truḥ weḥdes sean asiparatur ar ifarqen amurej akked d umegruc apri umbae imiren ad ag-d-iemmer zit-nni, hata wacu yellan, amegruc xeddment yelha cyel n lizungri iwakal tzemred ad tsaryed wigad isseḥmayen ilekkwanen ney wigad yessaryen isyaren dtutilizint di la plas n carbun hatah.

Tira tamsislayt

[Aḍjəvdu ḍahəjfaḍ atstsəhid ihəfḍanni aḥəntfarsəḍ mi ḍəlfəwəqθ apartir n 15 mars ḍasawən aḥəntlfəqməḍ mbaṣd aḥəntqarṣəḍ asənttstsəksəḍ aḥəjfaḍni aditstsamkajən maratardqət θəxəllalfnni aḥəntqarṣəḍ utstsəmkəzzatara aḥtnəqfəḍ aḍukalfənt tstsizəmrin fwija bəfwija ammuḥalfənt tstsizəmrin adtstsakət vwala haḥan ih afu nnidən

Amək itstsifəqqimən addmət θaxxəllalf t səgzəmmur parikzumpul atstsawid θamənfəθ lfmus ifarḍan talakθ atstsəzməḍ afusnni uḥəjfaḍ mitxəzməḍ atsaṣḍəld akkagi səlfmus sufəlla asθəkkəḍ akk winna θsərḥ θmənfarθ umbəṣd imir atstsəndzrəḍ taxəllalf t mi sθəndzrəḍ θaxəllalf θ asθsaṣəddid turnvis nəḥ lfhadza jəllan pla xər jifləm akkḍuskar atstsəḍmət θaxəllalf tnni matsəzvəḍəḍ akkagi ifaq asḍətsid ləhmaḥni ifaq adttsi akkagi amjifər amjifər

akkagi aθidətsidsi adxəzməd asxənni midqim ləhmanni apri atstssaŋddid aturnvis nəx θaxəllaŋt θaqrət xər jilŋəm akðunaθ akðusxar apri atstssaŋedit taxəllaŋni atstsfiddəd asθxədməd siŋəh taləxəθ akkagi sufəlla akkən atstsiŋi məhəsuv uχəŋŋəmnara waman majuθd uxəffur atstθzixrəd bjan atststardəq atstsuwal tsazəmmurθ haθan waməχ itstəŋəqimən

Marajili parigzumpul ŋwəqθ uzəmmur siŋəwanagi tsasawənt adruhən adfarsən adnitwajinak k θagnits migkumasi adixəlli adruhən aθidzəmnən aθidzwin aθidawin alŋmŋinsra adharin imuxan unatundun simi adssalŋi kul jiwən snumiru adjəmarkij midsalŋin ŋqəd adaxdəzðən səllaŋni isθəfkit akkən harən məmbasid imarənni maraxdəzðən akkənni shab ŋəmŋinsrənni ŋlan wigað jəsŋan zixənni zixənni susarðun ŋlant uwalənt sumutur uwalənt s lutumatik lant sumutur siŋmazut θuwal sumutur iliktrik θura nuŋfantəd ŋəmŋinsraθ sumi utumatik aməxruŋ adiruh wəhðəs ziθ atstsrüh wəhðəs sŋan asiparatur ajfarqən amuxəz akðuməxruŋ apri umbasid imarən axdjiŋəmmar ziθənninəχ haθa wəfu jəllaŋ aməxruŋ xəddmənt jəha ŋəŋ lizungri iwəχal zəmrəd atsəxəð wigað issəhmajən iŋəkwənən nəx wigað jəssəxəjən isxəən tsutilizint ðilaplas ŋfarbun haθah]

Taddart : at emer

Isem : Malha

Leɛemr-is : 79 nesna

Yenna-as ahebek yef yiwen lfey yileɣ anesenser taswiɛt lwaɛd y-tfiyi aqliy am ihigel d-i-tceṛket newhel lqed-iw tarna tegzi muqlay udm-iw di lemri yexsar ilkulli amzun maci d nekkini yenna-as zraɣ lxir di lxali yefnek neyeri irsa wul-iw yedebdeb zziɣ am amgud ilili yileɣ d leali ziɣ ay-heddar lekter d lxir-iw innekr-i-yi ay heddar fell-i aya aka xir yelha ujareb kray-d sbaḥ anheles an leqqem ifires d win ig ziden I lmakla nerfed lmus d lemques sbaɛ snin anfarres mi is-narra targa yeswa ziɣ netta semmum ay teqes yeneal bu n lxir di lwaqt-a.

Tira tamsislayt

[Innajas ahebɣək afjiwɣən lferk kilək ansənsər θaswiθ lwaɣd itfiyi aqlij amihiqəl
 diθfarkəts nawhəl lqəddiw θarna θəziz muqlək uðəiw ðiləmrij ixsər ilkəllij amzun matfi
 ðnəkkinnij jənnajas zərɣək lxiɣ ðilxal i kafnək wərnəkrij irsa wuliw jəddəvðəv zziɣ amɣud
 ilil i kilək ðəlɣalij ziɣ ləjhəddər ləkðəv ðilxiriw innəkriji əjhəddər fəllij akkaxir jəlha
 wɣarəv krəɖ səvh anhalləs anləqqəm ifirəs ðwin igzizðən lmal a narfəð lmus ðlmqəs
 svaɣ snin anfarres misnarra θarga jəswa ziɣ nətsa sammum əjθəqqəs inəɣ l bulxir ðilwaqθa]

Taddart : at emer

Isem : H.Wardia

Leɛemr-is : 76 nesna

Asmi ara tessirded tadut, ad tt-sirded, ad tt-tezwid, ad tt-tefsud, ad tt-tqardced, ad tt-telmed, asmi i d-yehder tuqmed ilkel azetta-nni, ad tegred azetta, ad d-awid snat n twiziwin, yiwet ad tetfeg tasegrurt, yiwet ad tzazzal, mi i d-yehder imiren yekkfa unat-nni tguri-nni mi i d-yehder ad tt-cidded s iyunam-nni bac aruh ad yefreq d wayed-nni, ad d-dmed afeggag imiren ad tjabbed afeggag-nni ad teqqimed imaren ad tt-ttended tiddi-nni ad tt-ttended tiddi-nni kid ad tuyled ad taelqed imiren, ad taelqed ad tuyaled ad tid-frud ad tesnelted mi i tesnelted ad ad as-d-seddied imiren lxiḍ, ad as-d-seddied aruh ad tefrud ilkel mi ara yesneltay akken-nni yef wayen-nni n weynat deg yilni-nni, ad as-texdemd ayanim-nni ad tt-refded ayanim-nni ad tjabbed yiwen n lxiḍ ad tt-sersd ayanim-nni ad tjabbed wayed-nni d amek ara tewted s tyazilt, mi i d-yehdar imiren-nni ad as-d-ssiyed akka lxiḍ ad tuyaled imir ad d-kumasid, ma d abarnus akken-nni, ma d acetid atan winna yeshel, winna akken kan ara texdemd lxiḍ ma d yili d abarnus abarnus akka ad imal deg ucdad hacamma i tdegred, ma ifat tdegred ad tezded imiren-nni tnasfa-nni, apri ad tegred aqelmun dayenni, mi tegred aqelmun-nni ad tzetted deg uqelun-nni deg ubarnus-nni, mi yebbed uqelmun-nni ad tekkesd ad tarnud acdad wayed-nin, hatan tura uzetta dayeni.

Tira tamsislayt

[Asmij aṭasirḍed ṭaḍut atstssirḍed atststṭezwid atststṭefsud atststṭqarḍjed atststṭalmad asmi idihedher ṭqumad ilkel azettannij ategred azetta adawid snaṭ twiziwin jiwath atststṭaf ṭasaxruṭ jiwath atststṭaf ṭasaxruṭ jiwath atzazal midjehder imaren jekkfa unahennij ṭxurinnij midjehder atststṭfahed sṭunamnnij atststṭfahed akkennij sṭunamnnij baj aruh adifarq akkḍwajednni addemd afeggax imiren atststṭzḍed afeggaxnnij atststṭqimad imaren atststṭsṭendḍed ṭiddinnij atststṭsṭendḍed ṭiddinnigid atststṭsṭalḍed ataqlqad imiren ataqlqad atststṭsṭalḍed aṭidfrud atsnelṭad mitsnelṭad asdṭasṭeddid imarnnij lxiḍ asdṭasṭeddid aruh aṭfrud ilkel majsneltaj akennij afajennij ginaṭ ḍegḍalinnij asṭxḍmedd axanimnnij atststṭarfed axanimnnij atststṭzḍed jiwath lxiḍ atststṭsṭersḍ axanimnnij atststṭzḍed wajednnij ḍamex aṭawṭad sṭjazilt midjehder imarnnij asdsixḍ akka lxiḍ atststṭsṭalḍed imir adkumasid maḍavarnus akkennij maḍafetid aṭan winna jeshalḍ winna akkḍenkan atxḍmedd lxiḍ maḍjilḍi ḍavarnus avarnus akka adimalḍ gṭjḍad akka adimalḍ ḥafamma ṭḍegred mijfaṭ ṭḍegred

atstsəzəðəð imarnnij tsnasfannij aprij atstsərrəð aqəl̄mun dæxənni miθərrəð aqəl̄munnij
 atzəttəð ðəgqəl̄munnij ðəgvarnusn̄nij migppəð uqəl̄munnij atəksəð atstsarnud əfðad wajəðnnij
 haθan θura uzətta dajən]

Taddart: AT emer

Isem: Malha

Leɛmar-is: 79 nesna

Yella yiwen meskin ḥaca netta itesɛa yemma-s, almi d asmi ilaleḥun weltmas tesɛa taqrurt nettat tesɛa aqrur-nni, tmentac n sna di leamr-is as teqqar: ammi ɛezza ad ak ayeɣ yelli-s xaltik yenna-as: a yemma ara lehḥuy deg ubrid-agi yerra, ass-nni tenna-as: ammi ɛezza ad ak-tt-id-awiɣ, nettat meskin sbaɛtac n sna di laemer-is netta tmentac yugar-it seamayen, almi I d as-tenna yuɣal yeccawer imjuhad, emer at emer umecras almi d ass-nni icawer imjuhad yenna-s git-id, ad tt-seččeḍ leaskar d imezwura nekkni d ineggura, ass mi yesečč leaskar ulac wi tyezenzen, almi d asmi yesečč imjuhad yuɣal zenzent, ma tezreḍ ass mi id yeḥḍar tewwi-as-d tamettut-nni, nettat yumayen kan akken I tt-id-yewwi yettes yures yumayen, yeḡḡa-as-d aqrur di teabuṭ-is, nutni wwint nyant nann-as I yemma-s: arwaḥ ad tezreḍ, arwaḥ ad tezreḍ aemer-im dya nettat teksa-d sebaa waggusen tarna tablaḍt daki dya, tenna-sen: arjaw ur tneqqet ara ḥaca ma yezzi-d yer deffir ad iyi-d-imuqel, yezzi-d yer deffir gren-as sin igarwan yiwen sya yiwen sya, yernna cudden-as ifassen-is akka yer deffir, tessalimt di tsawent akken ad tirin fell-as dya tenna-s (kečč a emer at emer al mesk leember ar daeyun d bab n nshari trebba-k yemma-k s lmeḥna d afud-is yefna s lxedma n madden irkulli trbaḥ meskint rebeiyam tarra-as axxam tesečč akk madden d tirni iruḥ-d yiwen umucar yesewsel lexbar laeca ay ččan imensi mi it-d-dmen ar lareba tlam tiyita arran-as trisiti, yefsex waggur ma zenzay larmi ddiy d urummi ḥarmay inesba n rebbi heznemt a tizyiwin-is netta aken I yemmut d islli).

Tira tamsislayt

[Jella jiwən məskin ḥafa winna iθəsfa jəmmas alʾmij ḍasmij ilʾəḥḥun wəltəmas θəsfa θaqrurθ nəttsaθ θəsfa m̄misn̄ni θməntaf ḍilʾsamris asθəqar am̄mi ʿəzza aḡaḡək jəllis xaltix jənnajas a jəm̄ma alʾəḥḥuk dəguvriḍ akkijər̄ra as̄sni θənnajas am̄mi ʿəzza aḡts̄sidawik nəttsaθ məskint svaʿətaf nəсна ḍilʾsamris nəttsa θəməntaf juwarits sʿamajən alʾmi ḍasn̄ni jənnajas juwal jəfawər imḍzuhaḍ aʿəmər aθaʿəmar uməf̄ras alʾmi ḍasmifawər imḍzuhaḍ jənnajas rit̄tsid at̄ts̄jəṭ̄j̄ḍ lʿəskar ḍiməzwura nəkk̄n̄ni ḍinəḡḡura asmakkən isəṭ̄j ləʿəsəkar ulaf wiθjəzənzən alʾmi ḍasəmi iṭ̄t̄j̄f imḍzuhaḍ juwalʾ zənzənt mat̄ts̄əzrəḍ as̄smi idiḥḍər imir̄nnij təp̄ijazd θaməttuθnnij nəttsaθ jumajən jumajənkan akkən it̄ts̄sidip̄ij ittəs aḡurəs jumajən jəḍḍzajazd aqrur ḍiθsabutis nuθni p̄wint n̄k̄ant nannas ijəm̄mas aḡəwah atəzrəḍ aḡəwah

atstsəzərəd aŋmərīm ðka nətstsəθ θəχsad səvŋa waggusən iθəŋra səvŋa waggusən θəvəggəsak
 θarna θavŋat ðakij ðka θənnajasən ardʒaw θura uθnəqqəθ ara həfama jəzzid ar ðəffir
 əjidimuqəl jəzzid arðəffir rənas sin igarwən jiwən sja wajəd sja niθənni faddənas ifassənis
 akka arðəffir salit diθsawənt akkənaðtirin fəllas ðka θənnajas χətʃtʃini aŋməθ aθ aŋmar
 alməsk ŋəmbər laŋjun vav nəshari θrəbbak jəmmaχ səlməhna ðafudis jəfna səlxəðma
 məddənilkulli θarvah məskint rəvəggam θərrajas aχχam θʃətʃtʃ akk məddən tsirni iruhəd
 jiwwən umuŋfər jəssəwsəl ŋəxv^wər ləŋəfa ijətʃtʃan imənsi miθidədmən arŋarəvŋa tŋam θijiθa
 arranas trisiti jəfsax waggur ðəggənni nəkkinij ma zənzək lərmij ddiχ ðurumi hərəmaχ nəsva
 arəbi həzənəməθ aθizjiwinis nətstsə akənni gəmmuθ ðisli am jaŋəfu rəbbi amin əzmaŋin]

Taddart: Isennajen

Isem: Na faɣma

Leɣmar-is: 94 nesna

I tura ammiy azetɛta mi ar ad t-tegred ad tetefɛd yiwen n uqeccuɛd dihin wayeɛd dagiy, tameɛttut ad tetɛf yiwen, tin n da ad tetɛf yiwen, tis tlata ad tettawi akka, ad tawi lxiɛd alama yebbeɛd isellek, d avernus ney d acetɛiɛd, umbaediɛk ad at-id-ksent at-jebdent ad as-uqment iyunam ad as-uqment ifeggagen ad at-id-awint ad at-eelqent deg uxxam, ad d-zɛdent ama d acetɛiɛd ama...?

Ameena sat tura ulac ɛebgentet akk, ula d lqut ulacit, ula d lqut ih...! Ulac acu ɛfent tura messakit, ulac! Ulac lqut-nniy! Ay ammiy, imaena ahan ɛfent nutenti leqraya bessif dya eheh...! Ih tebeent nutenti dayen ih, acu tebyiɛd ad txedmeɛd. Zik sebbayen medden aɛheddur, sebbayen madden lexfaf, sebbayen ... Tura atan brant-as akk, sat tura d tihlawatin, ay ami n tarwiɛt, taɛanut, tura ula d ayrum i ɛhanut i tid-nettawiy, zik aeni...? Bbih aɛal n ɛɛifat, tura ulac, ksenti aybel deg ulawen-nsenti, wellah ma nɛarwant akk, kker kan ruɛ ɛer ɛhanut ad d-awiɛd ayrum ad tesweɛd lqahwa, mar ad teffey ar barra ad tennejliy, akuk ammiy, lukan am sat tura ulac, ulac ih... Kunwi amtal ur d-ttnejmaem ara, am unebdu am cetwa, atan sat tura ikker saed-nsenti, Ih, ad d-yebb ih, ad d-yebb uyrum, ad d-yebb leɛwaz, ad d-yebb sekksu ad d-ebb tbarkukkest, kulci ad d-yebb, ih yerna seanti lmal ɛaca taqadumtik, ilaq ad ɛumment, ilaq ad carwent, ilaq ad d-selyenti, ilaq ad agment aman, lukan ad teɛsuɛd anda id-nettagem. Iih ulac anda ur nebbiɛd ara, tura aman ahniy deg uxxam, lqut atan ithanut, qim ar d taeyuɛd ruɛ ɛer ɛhanut ad d-ɛɛeɛd, ih tura amiy ulac tura nekniy ussan-ney eeddan ruɛen, iwweh aenayag-d arebbi, axxam am wagi tura ad tselyeɛd akk akken ma yella, s sellum ar ad tbeddeɛd ad tselyeɛd, ah swkal, s wakal ad d-awiɛd akal, ad d-awiɛd aman, d akal kan, ad as-tuqmeɛd ɛaca taqadumtik zbel, ad teerkeɛd, ad tuqmeɛd, ad d-selyeɛd, ah, irif alama d arif, tura!?, tura ur selyenti ara, tisirt ur zamenti ara, ayrum ur tteggenti ara, ulac ammiy, nekkiniiy tura kebrey kan dayenniiy akk i yikemlen akka, krey-d yerna weɛdiy, ah, deg uxxam ala weɛdiy, kkiy aɛal, nekk d tamezwarut ɛer wexxam, tarnad tayeɛd, tina, tina ma tebyiɛd truɛ tetɛf-d, truɛ am tigi n tura, taelleq ih taelleq sakk ih, am tigi n tura, nekkiniiy weɛdiy yarna, ad tezedɛd, ad tid-dzedɛd, ad tezedɛd, ad tid-ggeɛd, ad tid-fetleɛd ih lawan-nniy deg aydeg nsebbay akk akkelli naema, imir ɛas ur d-ttaɛwen ara imir ad ruɛen? Imir ruɛemt ad d-megremt, ad tid-dzemt, ih, ad d-imger, ad d-iddez, yerna tikwal-nniɛden ma yella tuqem ciɛtuɛ, tardeb ciɛtuɛ, alama i ttid-seɛneɛd, deg uɛajin ar ad tid-dzedɛd, labaeda ma d sekksu, ayrum-nniy axaɛar ulamek ar ad tid-seɛneɛd, ih, ma

d tura ammiy arbħent isseəd-nsent, maəna atan sufrint atah, wellah ar sufrint messakit, sufrint messakit antid ah, dawal! Dawal-agi xilla, xilla n wawal iyellan, maci am zik, zik-nniy xeddment kan ceyl-nsent, zik axir ih, zik akk akk kullec, ama dšehħa-niy ama, kulciy, ama d lhanna-niy ama, anda tehsid, ahat ad eiccent? Ur d-ttnejmaeəd ara s axxa, ala i teswiət-nniy deg aydeg ar ad tsebbed, mi yebba lqut-nniy, ad d-waliđ acu ar ad texdemđ, ih ih, angerik ayul, imiren neğeh-d, imir nekkiniy ur zriy ara amek I yega waṭan-a, yerna weħdiy, xemsa n warraw-iw,tamyart, amyār, talwest, talwestiw əamayen wer tenggugga wer tenbawel, hader-itt, fek-as lqewt i lweqt, ayen tebya ilaq ad tezwiređ deg-s nettat d tamuđint, annect-nniy akk neğeh-d, tigi tura ur d tqebbant ara, qarent-ak ur nettqebba ara, win iqebban ifuħ, antiy akk d timecṭuħin ah, twalađ s teyzi n laemer-ik ammiy, diy kečč udem-ik atan yeşfa, tiyileđ ih iy am win I xeddmen tamurt-is am win-nniđen, nekkniy irgazen tura staqlen, awweh, wellah ar yas ečč, dya kra kan akka ar ad kseđ, am nutniy am nutentiy kifkif, mi ar ad d-yas iṭhanut ar ad d-yawi ayrum ad issew lqahwa n sbeħ, acu i as-d-yeqqimen, akuk amiy ur d-yeqqim ara amiy, ulac, ah ayrum n teħbult I as-neqqar ula d nekkniy, ula d winna awit-id, ula d winna i ṭhanut id-yettek ih, wellah ar I ṭhanut, tura ulac win ara yeččen lqut n ufus-is tura, d aya i yellan, maəna antid əewjent akk, tid n zik qebbant, cebħent akkagiy ih, tura ammiy staqlent.

Tira tamsislayt

[Iṭura amij azəṭṭa maratəxrəđ atstsəṭṭəfəđ jiwən uqəṣṣuđ ðihin wajəđ ðagij taməṭṭuθ atstsəṭṭəf jiwən θin n da atstsəṭṭəf jiwən θis θl̥aθa atstsəṭsawij akka atstsawi l̥xid al̥ama jəbbəđ isəl̥ləx aθqissənt ðavərnus nəx ðəfəṭṭid umbəṣdiḡ aθidksənt aθzəvðənt asuqmənt iḡunam aθzəvðənt asuqmənt ifəggəwən aθidawint aθsəlqənt gəxxam ədždənt ama ðəfəṭṭid ama amṣna saθ θura ul̥af təbgəntətsakk ul̥a ðəl̥quθ ul̥afjθ ul̥a ðəjquṭ ul̥af əṣu fənt θura məssaxiθ ul̥af ul̥af l̥quθnij ajamin imə:na ahan fənt nuhənti l̥əqraja bsif ðxə ih təvənt nuθənti ðixən ih əṣu θəvkið atstsəṭməđ ziḡ səbbajən məddən aħəddur səbbajən məddən l̥əxfaf səbbajən θura aθan vrantasakk saθ θura tstsihl̥awaθin əjami tarwiħθ θaħanuts θura ul̥a ðakrum iθhanuts iθidnətsawij ziḡ əṣnij bbih əḡhal ssifaθ θura ul̥af ksənt əvəl̥ gul̥awənnəsənt wəlləh manħarwantakk k̥kərkan ruħ arθhanuts ədawid əkrum atstsəswəđ l̥qahwa mar atstsəffəx əvərra atstsnəz̥l̥ij əḡux amij ukan am saθ θura ul̥af ul̥af ih ḡunwij amθal̥ udətsnəz̥məṣmərə amnəvdu amṣəθwa aθan saθ θura ikkər ssəṣdnsənt ih ədjəb ih ədjəb ukrum ədjəb l̥əđz̥waz ədjəb səkk̥su ədəb θvarkukkəsθ kul̥si ədjəb ih jərna s̥ant l̥mal̥ ḡəṣa θaqadumθiḡ il̥aq əđḡumənt il̥aq əđṣarwənt il̥aq ədsəl̥xənt il̥aq ədəvmənt aman l̥ukan atstsəhsuđ andidnətsəwəm ihh ul̥af anda urnəbbidara θura aman aħnij gəxxam l̥quθ aθan iθhanuts qim artstsaṣjuđ ruħ ədawid iθhanuts atṣṭəđ ihh θura amij ul̥af θura nəknij ussənnəx

α:ddan ruhən iwəh α:nakayd arəbbij axxam amagi θura atsəlfəkəđ akkakkən majəlla ssəllum
 araθvəddəđ atsəlfəkəđ ah swaxalʼ adawid axalʼ adawid aman dayalʼ kan asθuqməđ həfa
 θaqaðumθik zvəlfʼ atα:rxəđ akkakkʼ atuqməđ atsəlfəkəđakkʼ irif alʼama θarif θura θura usəlkənt
 ara θisirθ uzaðəntara akrum utstsəggəntara ulʼafʼ amij nəkkini θura xəvrəkən θajənakkʼ
 ijikəmlʼən akka krəəd jarna wəhðij ah gəxxam alʼa wəhðij kkiə afhaʼ nəkkʼ tsəsaməzwaruθ
 aruxam θarnad θajəđ θina θina maθəvkiđ θruh θəttəfəđ θruh amθigi tura θaʼəlləqih θaʼəlləq
 sakih amθigi tura nəkkini wəhðij jarna atstsəzəđəđ atstsiddzəđ atstsəzəđəđ atstsiddgəđ
 atstsiddfəθlʼədiθ lʼawannij lʼawannij gajðəx nsəbbʼwəkʼ akkʼ akkəli nα:ma imr kəs
 urdtstsadʒwənara imir aðruhən imir ruhəmθ adməxrəmθ atstsiddzəmθih adəmxər ađiddəz
 jarna θikwalʼnnidən ma jəlla θuqəm ʃittuh θarðəv ʃittuh alʼama tsətsidəhnəđ gðəzin
 aratsiddzəđ lʼabaʼda maðsəkkʼsu akrumnnij axatər ulʼamək aθidsəhnədiθ matsura amij
 arvənt isaʼdnsənt mα:na aθan sufrint aθah wəllah arsufrint məssaxiθ sufrint məssaxiθ antiðah
 θawalʼ θawalʼagi xilla xilla bʼawalʼ igəllan maʃi amziχ zixnij xəddməntkan ʃəklənsənt zix axirih
 zix akkakkʼ kulləʃ ama θsəhəhənnij ama kulʃij ama θəhəhanənnij ama anda θəhsid ahaθ ađʃiʃʃənt
 urdtstsənjmaʃdara saxxam alʼa iθəswiʃθnij gajðəx araθsəbbʼwəđ mijəbba lʼqəwθnij adwalʼid
 afaraθxəðməđ ihihanxəriχ əjulʼ imirən nədʒhəđ nəkkini uzriʒara aməχ iʒa watana jərna
 wəhðij xəmsa warrawiw θamkərθ amkər θalʼwəsθ θalʼwəsθiw iθəsrə akkagij ʒamajən
 urθənguga urθənbawəlfʼ həðərits fkas lʼquθ ilʼwəqθ əjən θəvʒa ilʼaq atstsəzwirəđ dəxs nətsəsaθ
 tsəsamudint anəʃθnij akkʼ nədʒhəđ θigi θura ur tsəsqəbbant qarəntəχ urnətsəsqəbbajara win
 iqəbban ifuh antijakkʼ tsəsiməʃtuhihəh θwalʼad sθəʒzi lα:mriχ amij ðiə χəʃʃ uðəmiχ aθan jəsfa
 θiʒilʼəđ ihij amin ixəddmən θamurθis aminniðən nəknij iragazən θura staqəllən awəh wəllah
 arʒas əʃʃʃ dʒa χrakan akka aradksəđ amnuθnij amnuθəntij kifkif maradjas iθhanuts aradjawi
 akrum ađissəw lʼqahwa n svəh əʃu ijazdiqqimən əχux amij urdiqimwara amij ulʼafʼ ah akrum
 təhvulʼθ isnəqqar ulʼa θnəkkʼnij θura wina awiθid ulʼa θwinna iθhanuts iditstsəkkʼ ih wəllah ar
 iθhanuts θura ulʼafʼ win arajəʃʃʃənn lʼqəwθ ufusis θura θajigəllan maʃna məssaxiθ antið
 α:wzəntakkʼ θið n zix qəbbant ʃəvhənt akkagij ih θura amij staqlənt]

Taddart: At weɓan

Isem: A-Aeziza

Leɓmar-is: 70 nesna

Aha ayelli bdu: Yella yiwen wemyar qrib ad yemmet yentaq yer mmi-s yenna-as: ad ak-wessiy yenna-as mmi-s:a baba yef acu ayi-twessid? Yenna-as:ad ak-wessiy yef tlata n layat ad aten-txedmed mi ara mtey, ad ak-sharmay tameɛttut-ik ur d tekkat ara alama teqneɛt ad ak- shirmay lmakla alama s leɣwaz ad ak-shirmay ssuq git zdat tewwurt.

Yemmut wemyar-nni yekker umeybun n weqcic ur yezri acu ara yexdem!/? Yekker yexdem ssuq zdat tewwurt,tameɛttut-is akken ara zaɛfen ad att-yeqqen ad att-yekkat alama dayen.

Almi iwala iman-is yexser yekker iruḥ s amyar azemnni yenna-as:ay-amyar yeḡḡa-iyi- d baba tlata lewsayat ur fhimey acu d lmaena-nsent;nekk xedmay-tent lamaena ur fiyeḡ ara yer wayen yelhan,yentaq wemyar azemnni yenna-as:aya bujad yenna-ak baba-k ruḥ yer lexla ad at-xedmed ar taeyud ad uyaled ar s axxam ad teččed ayen tuffid mebla lxetyar;ṛreḥba zdat tewwurt yenna-ak ayy asardun ad jebbud tettawid tameɛttut-ik eḡḡ-itt ar d tesɛu darya mi tt-tewted yer teymart ad tuyal yer tayed, yekker weqcic yexdem akenni yufa iman-is ayen id as- d-yeḡḡa baba-s yennunnet hatan a yelli.

Tira tamsislayt:

[Ahajelli vdu jella jiwən wəmkar qriv ədjəmməθ jəntəq kərmimis jənnajas akwəssik jənnajas mmis avava kəfafu ajiθwəssid Jənnajasəd akwəssik kəθlaθa nlajaθ aθəntxədməd maramθək aχshirmək θaməttuθiχ urtsəkkaθara alama θəqnədt̄s aχshirmək lmakla alama slədz̄waz aχshirmək ssuq riθ zḏaθ t̄təppurθ jəmmuθ wəmkarnni jəkkər uməkvun bb̄^wəq̄l̄f urjəzri əfu arajəxdəm jəkkər jəxdəm ssuq zḏaθ t̄təppurθ θaməttuθis akkən arazaɣfən atsts̄jəqqən atsts̄jəkkəθ alama ḏajən almi iwala imanis jəxsər jəkkər iruḥ samkar azəmni jənnajas ajamkar jədz̄dzajid vava θlaθa ləwsajaθ urfhimək əfu ḏlmaɣnansənt nəkk xədməkθənt lamaɣna urfikəkara arwajən jəlhan jəntəq wəmkar azəmni jənnajas əjavuzəḏ jənnajaχ vavaχ ruḥ kərləxla atxədməd artaɣjud adukaləḏ arsaχxam att̄f̄jəḏ əjən tufiḏ məbla lxəθjar ṛreḥva zḏaθ t̄təppurθ jənnajaχ ak̄ asərḏun ədjəbbud θəts̄sawid θaməttuθiχ d̄zits̄ artsts̄əs̄u d̄darja mi ts̄ts̄θəwθəḏ kər θəkm̄^wərθ atukal kər θajəḏ jəkkər wəq̄l̄f jəxdəm akkən jufa imanis əjən izdjədz̄a vavas jənnunnəθ haθan əjelli]

Taddart: At weeban

Isem: H-Bexxi

Leemar-is: 81 nesna

Ur ttamahay i baba i iyi fkan deg zellafen ur iyi-ggi ad imyurey ad xtirey deg ilmezyen yefka-iyi i wemcic yaryan d lewkila iyardayen.

Gulay deg uqqaru-w lmaen yesqarbuben d netta i iebden takna d wargaz bu yarbiben inna-as i yemma taezizt deg ixef-iw i yura lhem.

Ruh awlidi deg udem-ik wellah ar yeldey fell-ak iseblay lehbab gaeley d lxir ixedmey tettid deg udem am celyad iles-ik d alewwad almi d abrid-a i yumney.

Tira tamsislayt:

[Urttsamahak ivava ijifkan dagzalafan urdijidzdz i adimkurak adxdrak daglmazjen jefkaji iwamfi jarkan dlawkkila karðajen

Gullak dagqarujiw lmasun jasqarvuvan dnatsa igfabden thaxna dwargaz vujervivan inas ijamma thazizθ dagixafi igura lhem

Ruh awliði daguðamiχ wallah arkeltak fellay isablak lehvan dzaflek dlxir ajxadmak thatsið dagguðamiw amfeljad ilesiχ dalawwad almi ðavriða ijumnak]

Taddart: At weɓan

Isem: A-ğegiga

Leɓmer-is: 59 nesna

Azeṭṭa ad at-bdud s tulsan lmal deg unebdu sina ad awid taɗudɗ ad att-tesireded ad att-tefsid ad att-tesqardced umebeed ad att-telmed sina ad awid tlata n tlawin ad grent tasegrut snat ad ɗfent tasegrut-nni tis-tlata ad asen-tawi lxiɗ sina ad at-ɛelaqent di tesga f trigliwin sikina azeṭṭa-nni ad as-xedment iyunam ad at-sneltint membaed snat n tjebadin ad aten-tjebedded ar trigliwin, yiwet sya, tayed sya iwakken ad yeqeɗ uzetṭa, sikin ad at-zɗent s tyazilt; taɛlawt d ubarnus tezɗent s uɗraf ma d taɛabant tzeṭṭ s uɗraf ireqmen membaed mi tekkfa ad ad tt-nekres a ad tt-nessired ad att-tawi teslit ma teddu s axxam-is.

Nbeddu tibhirin-nney di taggara n tebrari akked d tazwara n meyles ad nebdu s twaksa n tisullal akked d twakssa n leɓcic sina as-nessiwed leybar ad as-ten-zeppi sina ad tyekrez s tyuga wa ad yenyec s ugelzim sikina ad awint tllawin zarriɛa ad att-id-zarɛent ad att-id-ɛedlent s tqabact ad att-ɗemlent. lɓemea taneggarut n waggur n maggu igi id-ttaran at waɓban targa, yal aɗrum yesɛa ass ad yessu tibhirt-is deg ussan n smana ad nelwi ifelfel d tumatac sina mi tekkfa tebhirt yettatafen setta n waguren tlata n unebdu tlata n lexrif di taggara-ines igi keffunt tebhirin, di yal tafsut n yal aseggas tamedɗut tawaɓbant aka itxeddem i tebhirt-is.

Tira tamsislayt:

[Azetta atəvduð sθulsa nəlmal ðəgunəvð sina atawið θaɗut atstsθəssirðəð atstsθəfsið atstsθarðjəð umbafɗ aɗatstsθəlməð sina aɗadawið θlaθa ntlawin aɗɗrənt θasərrurθ snaθ aɗtfənt θasərrurθni θislaθa aɗasəntətsawɗ lxið sina aθɗalqənt ðiθəsɣa fθirɗliwin sikina azəttanni aɗasxəðmənt iɣunam aɗaθəsnəltint məmbafɗ snaθ ntzəbbəðin aɗaθəntzəvðəð arθirɗliwin jiweθ sja θajəð sja iwakkən aɗjəqɗəð uzetta sikin aɗaθəzɗənt sθjazilt θaɗlawθ ðuvarnus təzɗənt suɗraf mataɗvant θzətt suɗraf irəqmən məmbafɗ miθəkfa atstsnəxɣəs atstsnəssirəð atstsθawi θəsliθ maθəddu saxxamis

Nəvəddu θibhirinnənə ðiθaxara ntəvrari akkuð nməkərəs anəvdu sθwaksa ntsullal akkuð twakssa nləhəjɗf sina asənəsiwəð ləkɣar aɗasəθənzəbbi sina aɗatstsəjəxərəz sθəjuga umbafɗ atsəjəngəf sugəlzim sikina aɗawint θilawin zarriɗa atstsɗzəɣənt atsidɗəðələnt səθəqavajθ

atsidhəmlənt lɔzəmfa θanəɣaruθ nwaɣɣur nmaɣɣu igidətsaran aθəwaɣəvan θarɣa jal aðərum
jəsfa ass aðjəsə θivɣirθis ðəgusan nəsməna adənəlwi ifəlfəl ðətumataɣ sina miθəkfa θivɣirt
jətsətafən sətə nwaɣɣurən θlaθa nənəvðu θlaθa nələxɣif ðiθaggarajənəs ixikəfunt θəvɣirin
ðijal θafsuθ njal asəggas θaməttuθ θawaɣvant akka iθəxəddəm iθəvɣirθis]

Taddart: At weɓban

Isem: O-faruğa

Leɓmar-is: 93 nesna

Win yesaan taqciɓt yettnadi, di tzulixt i-yettæddi mi muqley udem n yelli yecqayi. Leɓslama i watmaten widak id-yussan barra tusam-d yer at waɓban mreħba wel ɛslama at waɓban carhen yis-wen mi teqwa tegmat marra nniy-as ɛan lmersa teqwa, yal yiwen ad yawi ay-yebɓ teylim s irbbi n taddart ad yezger akk laɓnaya, truħem salmin ɣalmin ad tawim lbaraka yal aseggas ad ttasem maɓlum zediget trira. Hatan a yelli.

A ixefiw ur ttubut ayen tnumed ttut ma ara kenhuy ma tayed awal, ɣurek ad ak-taɛğeb tefsut mi ar ak-tezwar s neut mi tyiled şaba-ak tektal, ɛuhdey-k ayisem leɓbd-is ad ak-array deg dis ur fellak ɛawdey lettikal.

Aqlih am uwtul di tsira lħebs n ruɛa lmut ad d-teddu s ixefiw amjahed ikemmel llemca znad iħegga tuggi arrant i weksuɓ-iw, krahniyi medden marra acu d sebba yegriyid leɓbd ger wallen-is teylid leqtina am lehwa ma tassa-w tekfa allah sanida ara array.

Ameksa i tubeit nnum, ma yella ur iɛus wellah ar yedlem, ad yawed yer lexla ad yeqqim, lmal-is ad at-yečč wuccen ur iħezzeb i tmeddit-is, d bab n lmal ad t-yezzem.

Tira tamsislayt

[Win jəsʃan θaqlɪʃθ jətstsnaði ðiθzulixθ ijətstsɛddi mimuqləʊ uðəm ɡəlli jəfaji lɛslama swaθmaθən wiðax idjusan varra θusamd kəraθwaʃəvən mrəħva wəlɛslama aθwaʃvan ʃarhən jiswən miθəqwa θəɣmats marra nniɛas sʃan lmersa θəqwa jal jiwən aɔjawɪ ajɔəvɛa θəklimd sirəbbi taddarθ djəzgər akk laɛnaja θruħəm salmin ɛlmin atawim lvaraka jal asəggʷas adtstsasə maɛlum zəddixəθ trira Haθan ajəlli ajixəfiw urtstsuvuθ ajən tnumməð tstsut marakənhuɛ matakəð awal ɛurəx akθəʃdʒəv θəfsuθ makθəzwar sənɛuθ miθkiləð savax θəxθal ɛuhðəkk ajismi lɛəvðis əðakarɾəx ðəgðis urfəllaɣ ɛawðəx lətsɛxal aqlih amuwθul ðiθsirra lħəvs nruɛa lmuθ ladθəddu sixəfiw amzahəð ikəmməl ləmɛa znad iħəgga θuggi arrants iwəxsumiw xɾəhnɪji məddən marra aɟu ðsəbba ixrijid lɛəvð xərwallənɪs θəklid ləqtina amləhwa matassaw θəkkfa allah sanida ararrəx aməxsa ituvɛiθ nnum majəlla uriɛus wəllaħ arjəðləm aɔjawəð kərləxla aɔjəqqim lmalis aθjətɬɬ wuɟɟən uriħəzzəv iθməddiθis ðvav nəlmal aθjəzzəm]

Taddart: At weɓan

Isem: Newara at tayeb

Leɛmar-is: 75 nesna

Aha a yelli; (fransa t teddu s lhaq, ma tura tendeq, d imjuhad itt-ikecmen, ffey-t-d ad ay-d-fkem lhaq ney ad d-aken-nehreq, lzzayer n yimselmen, ma tennam læskar yeqwa, begges-t-d merra ad neffey am yezmawen, ma nenyā yal d lqebtan, d wina id-ay-iherqen, yettruḥu yef laeṛac yessefqaε arrac yeččekil deg yilmezyen). Yelha!? D wagi id-mektiy, ma yella d-wiyad ayelli arḡu;

niyas: (Ay at waɓan ḥeznet arggaz tamettut, ataya ubbandi n lkuffar ad d-awen ijeddel tamurt, ad aken-yawi ar buɛednan ad awen-yar zzarb s tewwurt, ammi suḥab-ik msakit muten, teddun yef tmurt, ttrun yef arraw-nsen win ar asen-yefken tanezduyt ar ad tmentaren di tmura am ifarraḡḡen n tsekkurt). Hatan a yelli.

Anwi ikem-yufan d ikeri ad akem-yawi, u ljemεa a fellam yegzer wakli, tewwid tæzizt n yemma ula d cada ur telli, teḡḡ-id-iyi-d ur yambaba, attan tettnezi yess-i.

(Wagi d ayenni, ttuytæn akk seggmi yemmut umyar) :Ufan tejra lqahwa ad att-yeqlee seg zar, swant widak wer tuklal, asmi tella d izikel, tesrus-d allen I uqeggat, tura tares-d lkarta, tyawel-d nekkwa arnu-d tura ula d tuḡḡal.

Tira tamsislayt

[aha ajelli fransa θtæddu sælhæq matura θændæq ðimzuhað ittstsiḡæsmæn ffæθæð ærdæfkæm lhæq nækækwænnæhræq ldzdzajær njimsælmæn maθænnam lʃæskar jæqwa vggæstæð mærra anæffææ amjæzmawæn manænka jal ðælqævtæn ðwina iðæwiḥæqræn jætstsrūhu æflaʃraf jæssæfqaε arraf jætʃtʃækil ðæglmæzjæn jælha ðwagi dmæḡθik æjælli arɟu

niεas ajaθ wafvan ḥæznæθ argaz θamættuθ aθaja ubandi nælkuffar awæniæddæl θamurθ akunjawi arvuæðnan awænjær zzærv sθæbburθ ammi suḥaviḡ msæḡiθ muθæn θæddun fæθmurθ tstsrūn æfærrawnsæn warasænjæfkæn θanæzðuθ atstsmæntæræn ðiθmura amifærradɟɟæn ntsækkurθ haθan æjælli

awikæmjufan ðiḡærræ aðakæmjawi ur ldzæmfæ afællam jæzær wayli θæbbwið θaʃzizθ n jæmma ula ðfaða urθælli θæɟɟɟiðiji urjambava aθaθætstænæzi jissi]

wagi ðajæn tsuæθænjæk sæggmi jæmmuθ umyar ufan tæzra lqæhwa aðatstsjæqlæf sægzar swants wiðæḡ wæruḡlal asmiθælla ðiziḡæl θæsrusud alæn uqæggat θura θærsæd lkarta θæawlæd nækkwa arnuð θura ula tudɟɟal]

Taddart: At weɓan

Isem: A-Aeziza

Leɓmar-is: 70 nesna

Azeṭṭa ad nesker idid ad d-nsers akk leḥwal-is ad d-neqqim di tlata yid-ntey, snat ad tɛfent tasegrut yiwet ad tezizel ad ten-nessiweḍ iwakken ad at-nejbed ad as-nexddem iyunam ad as-nexdem taɛekkazt ad at-nner s afeggag ad at-ncud ad t-nesnelti sikin ad at-nzeṭṭ, ma yella d taɛbant ad nzeṭṭ deg-s aḍraf d leqṭen ma yella taɛbant ad att-nerqqem ma d abarnus ad nzeṭṭ deg-s di tɛdaṭt membaed ad narnu cwit deg uḍfar ad at-nger d aqelmun ad nkemmel kan akken fell-as.

Tira tamsislayt

[azəṭṭa anəsɣ^wər iðið adnəssarsakk ləḥwalis adnəqqim ðiθlaθa jiðəntəɤ snaθ aðtɛfənt θasəxruts jiɤwəθ atzizəl aθənnəsiwəð iwakən aθnəzvəð asnəxðəm iɤunam asnəxðəm θaɤəkk^wazθ aθnər safəggax aθənɟud aθnəsnelti sikin aθənzəṭṭ majəlla taɤlawθ anzəṭṭ ðəɤs aḍraf ðləqṭən majəlla taɤvant atstsnərqəm maðavarnus anzəṭṭ ðəɤs ði θəɟɟadθ məmbaɤd adnəɤnu ðəg uḍfar atsnəxər ðaqəlmun adənkəmməl kan akkən fəllas]

Agbur

Tazwart tamatut.....	07
Tamukrist	07
Turdiwin	07
Afran N Usentel	07
Asenked N Wammud	08
Tarrayt N Wammud	08
Uguren I D-Nemlal.....	08
Asnked N Temnaḍin.....	08
Takarḍa N Temnaḍin.....	08
Tafelwit N Yimselyuyen	09
I. ixef amezwaru: tazrawt talyawit	
I.1Tabadut n yisem	12
I.1.1.Talya n yisem	12
I.1.1.1.Azar	12
I.1.1.2.Asalay	14
I.1.2.Aḥric amezwaru:ismawen iḥerfiyen	14
I.2.1.Timitar n yisem	14
I.2.1.1.Tawsit	15
I.2.1.1.1.Amalay	15
I.2.1.1.2.Unti	15
I.2.1.1.3.Tanmegla gar amaley d unti	17
I.2.1.1.3.1.Tawtemt	17
I.2.1.1.3.2.Asemzi/Asemyer.....	17
I.2.1.1.3.3.Tayemt	17
I.2.2.Amḍan.....	17
I.2.2.1.Asget azeyray.....	18
I.2.2.2.Asget agensay	18
I.2.3.Addad	19
I.2.3.1.Addad ilelli	19
I.2.3.2.Addad amaruz	19
I.2.4.Asemmad	20
a.Asemmed usrid.....	20

b.Asemmed arusrid	20
c.Asemmad s tenzeyt	20
d.Asemmad n yisem	20
I.2.5.Arbib	20
I.3.Aḥric wis sin .ismawen isuddimen d isuddisen	21
I.3.1.Asuddem.	21
I.3.1.1.Asuddem n teyda	21
I.3.1.2.Asuddem seg umyag	21
a.Asuddem n yisem n tigawt	21
I.3.1.3.Asuddem seg yisem	22
I.3.1.4.Asuddem n tyara	22
I.3.1.5.Asuddem s tmerna n yiwsilen	23
I.3.2.Asuddes.....	23
I.4.Aḥric wis kraḍ:Awal amerḍil	25
I.4.1.Tamawt yef imerdilen	25
I.4.2.Anawen n yismawen imarḍilen.....	26
I.4.2.1.Imerḍilen I d-yekken seg tutlayt talatinit	26
I.4.2.2.Imerḍilen I d-yekken seg tutlayt taerabt	27
I.4.2.3.Imerḍilen I d-yekken seg tutlayt n tefransist	27
I.4.3 Tawsit	28
I.4.3.1 Amalya n yisem amerḍil	28
I.4.3.2 Unti n yisem amerḍil.....	28
I.4.4 Amḍan.....	28
I.4.5 Addad.....	28
Ixef wis sin :	30
II.1Tuglant tazenayt[θ]tuglant taggayt[t]	30
II.2Tuglant tazenayt[ð]tuglant taggayt[θ].....	32
II.3 Tuglant tazenayt[d]tuglant taggayt[ð].....	33
II.4 Imesli[b] tamḍawit-is[v].....	34
II.5 Imesli [b ^ḥ] tamḍawit-is [p ^ḥ].....	35
II.6 Imesli [v] tamḍawit-is [m].....	36
II.7 Imesli [k] tamḍawit-is [χ].....	37

II.8 Imesli [g] tamdawit-is [ɣ].....	38
II.9 Imesli [g] tamdawit-is[k].....	39
II.10 Imesli [ɣ] tamdawit-is [x].....	40
II.11 Imesli [q] tamdawit-is [ɣ].....	41
II.12 Imesli [d] tamdawit-is [ð].....	42
II.13 Imesli [t] tamdawit-is [t̥].....	43
II.14 Imesli [d] tamdawit-is [t̥].....	44
II.15 Imesli [θ] tamdawit-is [ts̃].....	45
II.16 Imesli [ts̃] tamdawit-is [t̥].....	46
II.I Abddel deg wadeg n ususru	47
II.I.1 Tazegnaggayt[d̥ʒ] tawecwact[ʒ].....	47
II.I.2 Tawecwact[ʒ] tazegnaggayt[d̥ʒ].....	48
II.I.3 Tawecwact[ʃ] tazegnaggayt[t̥ʃ].....	49
II.I.4 Timidist [l] tamdawit-is[l̥], [l̥ʒ].....	50
II.I.5 Imesli [l] tamdawit-is[r].....	51
II.II Abddel n teyra	52
II.II.1 Imesli [u] tamdawit-is [a].....	52
II.II.2 Imesli [u] tamdawit-is [i].....	53
II.II.3 Imesli [i] tamdawit-is[a].....	54
II.II.4 Azgenayri [w] tiyri [u].....	55
II.II.5 Imesli [j] tamdawit-is [w].....	56
II.III Abddel n tregalt tagarjunt.....	57
II.III.1 Imesli [ʕ] tamdawit-is [ɑ:].....	57
II.III.2 Imesli [ʕ] tamdawit-is [i:].....	58
II.IV Tamesartit	59
II.IV.1 N+W → [b̥b̥̃]/ [p̥p̥̃].....	59
II.IV.2 G+W → [g̃g̃̃].....	60
II.IV.3 N+T → [t̃t̃̃].....	61

II.IV.4 N+L $\rightarrow$ [ll̂].....	62
II.IV.5 N+U $\rightarrow$ [u].....	63
II.IV.6 N+R $\rightarrow$ [rr̂].....	64
II.IV.7 N+N $\rightarrow$ [nn̂].....	65
II.IV.8 N+Y $\rightarrow$ [gĝ].....	66
Tagrayt tamatut.....	68
Tiybula.....	71
Timerna.....	73
Agbur.....	99